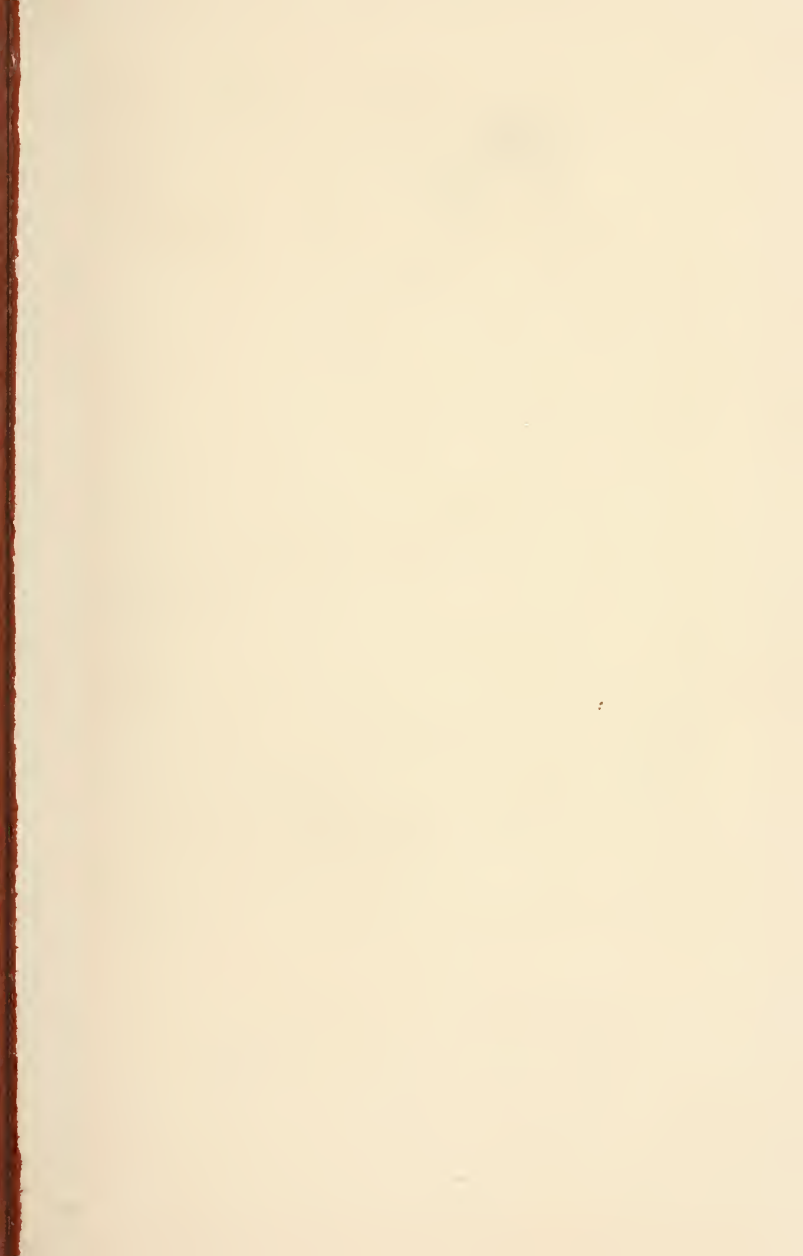

Noviromady Miloh
Ex

Pannonia Books
2 Spadina Road
Toronto 4, Canada

Vörösmarty Mihály
R.H.

ÉLŐ KÖNYVEK
MAGYAR KLASSZIKUSOK

AZ ELŐSZÓT ÍRTA
GRÓF KLEBELSBERG KUNO

ÉLŐ KÖNYVEK
*
MAGYAR KLASSZIKUSOK

XIII. KÖTET

A BEVEZETÉSEKET ÍRTÁK

Ambrus Zoltán	Kápi Béla	Radó Antal
Baltazár Dezső	Kéky Lajos	Rákosi Jenő
Berzeviczy Albert	Kozima Andor	Ravasz László
Császár Elemér	Lányi József	Sajó Sándor
Dézi Lajos	Négyesy László	Szász Károly
Galamb Sándor	Pekár Gyula	Tordai Anyos
Hevesi Sándor	Pintér Jenő	Vargha Gyula
	Voinovich Géza	

A KISFALUDY-TÁRSASÁG
MEGBIZÁSÁBÓL KIADJA
A FRANKLIN-TÁRSULAT BUDAPESTEN

VÖRÖSMARTY MIHÁLY
MUNKÁI

ELSŐ KÖTET

KISEBB KÖLTEMÉNYEK

BERZEVICZY ALBERT BEVEZETÉSÉVEL

A KISFALUDY-TÁRSASÁG

MEGBIZÁSÁBÓL KIADJA

A FRANKLIN-TÁRSULAT BUDAPESTEN

PH
3132
K5
höt.13

Nyomatott finom famentes pehelykönnyű
papiroson a Franklin-Társulat betűivel.

1090141

VÖRÖSMARTY MIHÁLY.

Írta BERZEVICZY ALBERT.

A Vörösmarty életfolyása egyszerű és igénytelen volt, mint legtöbbször szokott lenni az olyan embereké, akik inkább belső, mint külső életet élnek, mert rendeltetésök a belső, lelki életökben megérlelődő érzelmek és eszmék által hatni korukra és az utókorra.

A pusztanyéki gazdatiszt, majd velencei haszonzérlő s szegény nemesember fia tizenegy éves koráig el nem hagyja a szülői házat, melyben szigorú, komoly atya s szeretetteljes anya gondos nevelése mellett a kedélyes, csöndes falusi életet, a gazdasági munkát végző népet, Fejérmegye rónáinak és halmainak szelíd természeti bajait ismeri meg s eme benyomásain kívül legfőlebb atyja könyvtára, egy falusi népiskola, majd házi tanító lehetnek befolyással szellemi fejlődésére. Mint gimnáziumi tanuló előbb Fehérvárott, majd Pesten szelíd magaviseletével, szorgalmas tanulással semmit sem mutat abból a féktelenségből és különködésből, amit gyakran a fiatal lángész ismertető jelének tekintenek ; tizenhat éves korától kezdve már tanulótársait tanítgatja és így segíti szüleit a maga fenntartásában.

Tizenhét éves korában elveszti atyját s ez a haláleset anyagi romlásba viszi a családot ; de a két derék fiú, Mihály s öccse János valódi önfeláldozással igyekeznek özvegy anyjukat istápolni s őt a nélkülözésektől megóvni. Ugyanebben az évben Mihály egy tolnamegyei gazdag földesúr, Perczel Sándor fiai mellé kerül házi

nevelőnek s mellettök marad majdnem állandóan tíz esztendeig, hol Pesten, hol falun. Ez a korszak kezdete költői működésének; Börzsönyben és Bonyhádön a szabad természet, melynek ölen, gyakran puskával a vállán, andalogni szeretett, néhány irodalombarát a szomszédban, akik verselésre serkentik, a megyei közélet benyomásai, a nemzeti ébredés jelei, később az első irodalmi összeköttetések Pesten: Zádor, Deák Ferenc, Kisfaludy Károly, Toldy, Bajza, Czuczor kezdődő barátsága s mindenekfölött egy lángoló, de szerencsétlen ifjú szerelem, mely első költeményei eszményi nőalakjait megteremti s melyben Vörösmarty jellemének egész nemes önmegtagadása megnyilatkozott: Ezek voltak a források, melyekből költői munkássága ez első korszakában ihletet merített.

Ezalatt elvégzi a filozófiát s a jogot, megszerzi az ügyvédi oklevelet, a nélkül, hogy az ügyvédi pályára hajlamot érezne, bár egy ideig patvaristáskodik a tolnai alispánnál. Mikor a magyar irodalom történetében korszakot alkotó első, nagy hőskölteményének, a «Zalán futása»-nak megjelenése őt már országszerte ismertté teszi, amikor már nevét szárnyaira veszi a hír: 25 éves korában ő még kénytelen azt írni meghitt barátjának: «Meglett korú vagyok s még semmi kilátásom», sőt egy sötét percében úgy érzi, hogy az élettel való küzdelemben «elfásult lassankint».

Tovább nevelősködik s egy időre szerkesztőséget is vállal, nélkülöz és küzd, de a múzsához hűtlenné nem lesz, s még csak nem is panaszkodik; büszke a maga szegényes függetlenségében és bámulatós termékenységgel írja, gyakran éjszakáit is ráfordítva, szebbnél-szebb költeményeit.

Harminc éves korában az Akadémia második rendes tagjává választja s inentúl már egészen és kizárólag az irodalomnak szentelheti munkásságát. Pesten, mely mindinkább az ország irodalmi középpontjává válik s a

hol a Széchenyi «Hitel»-ének megjelenése óta az irodalmi köröket is áthatja a nemzeti reformmozgalom, a következő tizenöt éven át Vörösmarty, férfikora és költői hírneve delelő pontján állva, mégis a dicsőségtől egy percig el nem kábítva, olyan, aminőnek élete előbbi korszaka mutatta: komoly és tartózkodó, szűkszavú, sőt néha kissé elfogult, de önérzetes, bizalmat és tiszteletet keltő. Nemcsak benső barátai ragaszkodnak hozzá odaadással; senkire nyomasztó fölényt nem gyakorolva, mégis hatalmas vonzóerőül szolgál tágasabb köröknek is, sőt — kivált Kisfaludy Károly halála után — elismert vezetőjeül az összes nemzeti irányú irodalmi és művészeti mozgalmaknak, amit a vezetése alatt alakult s idővel oly nagy jelentőségre szert tett «nemzeti», később «ellenzéki kör» bizonyít legjobban.

Barátai bizalmas körében, a Bártfay-család estélyein, a Bajzával és Toldyval alkotott irodalmi triumvirátus köré csoportosulók között, az épülő Nemzeti Színház művészgárdája társaságában, a budai hegyekbe rendezett kirándulásokon és a Fáy András fóti szüretein kedélyének egész melegét kitárta, költeményeit is szavalgatta, sőt még énekekre is nyíltak ajkai. Azalatt az Akadémia s az 1836-ban alakult Kisfaludy-Társaság ülésein, az időszaki sajtóban és a színi bírálat terén ép annyi határozottsággal, amily erős meggyőződéssel képviselte nézeteit és irányát, nem riadva vissza az ellentmondástól s a polémiától sem.

A szerelem hatalmát, mióta fájdalmas küzdelemmel sikerült egyszer legyőznie, csak negyvenedik életének betelte után érzi s érezteti újra költészetében. Bajzáék házában ismerkedett meg Bajzáné nővérével, Csajághy Laurával. Az élénk szellemű és fogékony lelkű fiatal leány csakhamar észrevehette, hogy a csodálattal vegyes tisztelet, mellyel az ünnepektől tekint, ennek szívében sokkal mélyebb és hevesebb érzelmekkel találkozik s eleinte megdöbbenve e váratlan fölfedezéstől, mégis

szívesen bátoríttatja magát a költő szerelmének viszonzására. Az eljegyzés megtörténik és Vörösmarty, kit anyagi javakkal nem áldott meg a sors, menyasszonyának jegyajándékkal nem nyújthat egyebet, mint — a halhatatlanságot; a leányka egy ellesett hangulatát az ő mélyen érző lelkében visszatükröztetve megragadó költemény tárgyává teszi (A merengőhöz), amely minden idők költészetének egyik gyöngye lesz. Az 1843 tavaszán végbement menyegző tartós és legalább belsőleg zavartalan családi boldogság alapjává lett a költő életében.

Ha csak szíve hajlamát követhette volna Vörösmarty, ezentúl valószínűleg egészen a csöndes családi körnek s a költői munkásságnak szentelte volna magát. De a politikai események akarata ellenére is mind mozgalmasabbá tették életének külső folyását, hazaszeretete és kötelességérzete erős kötelékeinél fogva ragadták őt magukkal. Politikai cikkeket kezd írni s élénk részt vesz az «ellenzéki kör» mozgalmas életében, mely őt régi barátja, Deák mellett Wesselényivel s Perczel Mórral — egykori tanítványával — is közelebbi és sűrű érintkezésbe hozza. Az 1848-iki nagy fordulatot lelkesedéssel üdvözli, de a beálló bonyodalnak izgalmi közt költői lantja majdnem egészen elhallgat; egyszer egy harci riadóra szólaltatja meg, mikor a hazát már megtámadva látja, de a nemzeti ügyet inkább a tettek terén kívánván szolgálni, elvállalja a képviselői mandátumot, melyet a bácsalmási kerület egyhangúlag nyújtott neki. Hogy inkább kötelességérzet, mint becsvágy vonta a politikai pályára, tanúsítja egy, nevéhez írt levele, melyben bevallja, hogy szinte szeretné, ha meg nem választanák, mert akkor többet lehetne falun, családjánál.

Mint képviselő soha föl nem szólal, de pusztá szavazata a hadkiegészítési törvényjavaslat ügyében támadásnak teszi ki őt a Petőfi részéről, amely ingerült polémiára s egy időre elhidegülésre vezet, az őszinte nagyrabecsülés ellenére, melyet a két költő egymás iránt érzett. A mér-

séklet azonban, amelynek következtében Vörösmarty meghasonlott Petőfivel, nemsokára kénytelen átengedni a tért az elkeseredésnek és elszántságnak: Vörösmarty maga is követi az országgyűlést Debrecenbe, nem ellenzi a függetlenségi nyilatkozatot s mint az egyetlen közhivatalt, melyet életében viselt, elfogadja a «kegyelmi szék» egyik bírójává való kineveztetését, amely a nemzet bekövetkezett leveretése miatt nem hosszú időre szól.

Most aztán jöttek a bujdosás napjai; meghatók a levelek, melyeket a bujdosó költő — részben Vadász Miklós álnév alatt — írt nejének s melyekben a leggyöngédebb hitvesi és atyai szeretet mellett a hazafiúi lelkiismeretnek az üldöztetés veszélyeivel szemben is megőrzött nyugalma nyilatkozik meg. «Egyszerű kötelességet teljesítettem, — írja egyszer, — végét be kell várnom.»

Szerencsére nem kellett soká várnia. 1850 nyarán perét több képviselőével együtt megszüntették. Kegyelmet kapott és családjához térhetett, mellyel — az elnémult nemzeti közélet úgy sem vonván őt többé Pestre, — falun telepedett le, mint haszonbérelő, szeretett szülőföldjén, Nyéken.

A hazafiúi lelkesedés, a családfői gondok, a megtört remények és gyötrő aggodalmak hamar aláásták egészségét. Ritkán járt be Pestre, inkább csak orvosi tanács végett, bár ott az írói körök áhítatos tisztelettel vették körül. És ritkán szólalt meg lantja is; csak a krími háború kitörésekor ébredezett remények hatása alatt nyúlt még egyszer a régi lévvel és erővel húrjaiba. (A vén cigány.) Lassankint elfásult egészen kedélye s az ötvenöt éves férfi mint egy törődött agg költözött végre a fővárosba, hogy ugyanabban a házban hajtsa végnyugalomra fejét, amelyben alig egy negyedszázaddal előbb Kisfaludy Károly kiszenvedett.

A «Zalán futása» nemcsak első, közismert, nagyobb műve volt Vörösmartynak, költői hírnevének és tekin-

télyének megalapítója is lett. A közönség alig ismerte a Székely Sándor megelőző, hasonló époszi kísérletét, mely kétségkívül hatással volt Vörösmartyra s az újság minden ingerével fogadta a valóban nagyszerű vállalkozást. Íme : a kezdődő romanticizmus lüktető élete a búcsúzó classicismus formáiba zárva, a magyar őskor hőslegendái és hitregéi a görögöktől és latinoktól eltanult hexametekben elbeszélve! A verselés művészete s a nyelv pompája magában elbűvölhette a magyar olvasót, de a tespedés utáni nemzeti ébredés napjaira különösen a hősköltemény hatalmas előhangja, mely a múzsa helyett a nemzeti dicsőséget invocálja, ébresztő kürtszó gyanánt hatott, fölkelte a szunnyadó nemzeti önérzetet és büszkeséget. A «Zalán futása» egyike lett azoknak a költői alkotásoknak, melyek egy nagy politikai tett értékével is bírnak, mert a «bús feledékenység koszorútlan alakjával» a csüggedés lidércét is elűzte s az emlékezettel a reményt is visszahozta.

E nagy hatást nem csökkenthették lényegesen a költői koncepció tagadhatatlan hiányai ; az, hogy, — mint Gyulai írta, — a hőskölteménynek majd mindenik része kitűnőbb, mint az egész. Az, hogy a főcselekmény s a főhős nem domborodik ki benne kellőképpen, hogy az epizódok lesznek uralkodókká s a lírai részletek megragadóbbak, mint a hősi harcok fárasztóvá váló rajzai. A költőnek egészen új hitregét is kellett alkotnia, már pedig egyéni lelemény solhasem pótolhatja a népies képzelődés százados fejleményeit ; arról sem tehetett Vörösmarty, hogy az Árpád-korszak hagyományai tényleg szegényeseknek tűnnek föl például az Attila körül kifejlődött mondakörrel.

Már a Zalán nagy sikere megmagyarázza, hogy költője további munkásságát is nagy részben az éposznak szentelte. Egymásután jelentek meg «Cserhalom», «Eger», «Széplak», «A rom», és «A két szomszédvár». Az első a kúnok betörését és Szent László hősiségét, a második

Egernek Dobó vezetése alatti védelmét, a többi három elképzelt történeteket tárgyz az magyar középkorból. Mindegyik bővelkedik szépségekben, de köztük ma leg-többre becsüljük az egykorú kritikától legkevésbé méltatott «Két szomszédvár»-at, a maga, a Nibelungenmondakörre emlékeztető megragadó epikai és egyszerűsmind tragikai erejével; az irodalmi æsthetika ezt ismeri el Vörösmarty legsikerültebb époszának. «A délsziget» s «Magyarvár» töredék maradt; a «Tündérvölgy», mely elhagyja a hexameteres versmértéket, elbeszélő költemény, Csaba vitéz szerelmének tündérmeseszertői története.

Vörösmarty korán lett époszíró mellett drámaíróvá is, korábban, mintsem a színpadnak, — mely mindig vonzotta — ismeretét dramaturgiai és kritikusi tanulmányai által mélyítette volna. Ezért első drámai kísérleteit többszörösen átdolgozta s azok közül a «Salamon király», bár sokan olvasták, sohase került színre. Összesen tizenegy színművet birunk tőle, ezek: Salamon király, A bujdosók, Hábador, Kincskeresők, Csongor és Tünde, Vérnász, Marót bán, Árpád ébredése, Az áldozat, Cillei és a Hunyadiak s a Fátyol titka.

Eleinte szembenézően a Shakespeare hatása alatt állott, kinek utóbb két művét le is fordította; később a francia s a német egykorú romantika határa s egyetlen vígjátéka a spanyol Moreto hatását is mutatja. A költői nyelv mindenben fényes s a drámai dialóg fejlődése szempontjából színműirodalmunk kétségkívül sokat köszönhet neki, de, bár Vörösmarty drámái terjedelmekre nézve meghaladják összes többi költői munkásságát, kétségtelen, hogy legnagyobb ereje nem drámáiban fekszik; szépségeik inkább líraiak vagy szónokiak, igazi drámai élet nem lüktet bennök s a tragikum, bár a legtöbben nem hiányzik, inkább a helyzetek gyakran erőltett kényszerítésében, mint a hősök cselekvő jellemében van adva. A romantika divatának multával a Vörösmarty

színműveinek nagyobb része is elvesztette érdekét, de a történelmi dráma iránti érdeklődés, melynek fölkeltésében neki legalább oly része volt, mint Kisfaludynak és a későn megismert Katonának, még soká fenntartotta magát irodalmunkban s játékszínünkön.

Vörösmarty színpadi művei közül Salamon, A bujdosók s Cillei és a Hunyadiak valódi történelmi drámák, az egyik Salamon király, a másik a Zsigmond ellen lázadó Kont és társai történetét választja tárgyul; a harmadik egy nagy Hunyadi trilogia első részének készült; benne legszebb az a bordal, mely utóbb a Bánk bán zenemű szövegébe való felvétele által lett közismertté. Hábador, A kincskeresők, A Várnász, Marót bán s az Áldozat csupán történelmi háttérrel bírnak; az első egészen meszeszerű s az Ossián hatására mutat. A kincskeresők bőven merít az egykorú romantika megszokott segédeszköziből, de önálló magyar vonást kap az által, hogy első ízben állítja a magyar zsvány, a «szegény legény» típusát a színpadra. A Várnász az Akadémia száz aranyas jutalmát nyerte el; meseszövéésének valószínűtlenségei a görög sorstragédiákat juttatják eszünkbe. Marót bán is akadémiai jutalomban részesült; a török harcok idejében játszik s úgy mint a «Kincskeresők» tele van erőltetett romantikai rejtelmekkel. «Az áldozat»-ban talán legszebben nyilatkozik meg a Vörösmarty drámai nyelve, lélekrajzai is jobb, tragikumai szívrehatóbb. Árpád ébredése alkalmi mű, a Nemzeti Színház megnyitására íratott 1837-ben s a kor felfogását a nemzeti játékszín hivatásáról híven jellemzi.

Egész különleges helyet foglal el a Vörösmarty drámai költészetében a Csongor és Tünde, melyet első színrehozatalakor meglehetősen hidegen fogadtak, mely pedig a költői nyelv zengzetességére nézve írójának talán valamennyi művét meghaladja. A Shakespeare Szentivánéji álmára emlékeztető módon az Argirus királyfi magyar meséje van itt más név alatt színpadra hozva, mély

lélektani elemek vegyülnek el egy tündérvilág képeibe, oly költői alakban «mintha rózsabimbók hullának, pillangók játszanának, madárcák csevegnének», «A fátyol titka» vígjáték, bohózosan valószínűtlen bonyodalommal, de azt a nyilvánvaló törekvést mutatja, a vígjátékot kiemelni az akkor divatos lapos köznapiságból s könnyed, elmés hang mellett mégis költőivé tenni.

Vörösmarty kisebb elbeszélő költeményei és életképei jelzik az átmenetet az epikától a lírához, sőt legtöbbjükben már uralkodó a lírai elem. Valódi kis remekmű a Szép Ilonka, Mátyás király egy elképzelt vadászkalandjába kapcsolódó szerencsétlen leányszerelm története, mélyen megható érzelmrajz a költőiség varázsos világitásában. A költő maga nagyon szerette e művét s annak hősnőjéről nevezte el leányát. Még az epikai hangot követik az «Ősz bajnok» és «Kemény Simon»; Vörösmarty szívesen merítette kisebb elbeszélő költeményei tárgyát is a magyar történelemből vagy annak elképzelt epizódjaiból, de a tiszta balladai formát ritkán tartotta meg. Igazi ballada a Szilágyi és Hajmáty viadalának s a szép Leila szerelmének regényes története, mely szinte mintájává lett az utána jövők balladaköltészetének. Ehhez közeljár András és Béla, az Özvegy s A' hős sírja. Nem mondható balladának «Salamon», mely mégis az érzelmi- és természetfestés klaszikus tömörségével a költő egyik legismertebb verse lett s a «Buvár Kund», mely drámai fordulatóval s a hazafiság benne megcsendülő lelkes hangjával lett népszerűvé. Allegóriáknak mondhatók Az árvizi hajós, mely az 1838-iki árvízben Wessejényi mentő cselekedetét ódai lendülettel dicsőíti s «A sors és a magyar ember», mely a humort szólaltatja meg. «Hedvig» a verses legenda fajából való, a «Túlvilági kép» ábrándos álomkép, a német romantika útjait követő, de melyben a szenvedélyes szerelem lángjai csapkodnak. Vannak azután Vörösmartynak költeményei, melyek nem annyira elbeszélők, mint inkább élet- vagy

jellemképek ; ilyen elegikus jellegűek A Hontalan, A szent ember, a Tót deák dala s a különösen megható, a költő anyjának emlékét őrző «Szegény asszony könyve». A «Kis leány baja» a legszebb naiv dal, melyet bírunk. Másokban viszont az egészséges magyar humor dévajkodik, mint a «Szép asszony»-ban, a «Gábor diák»-ban, «Petiké»-ben s a «Laboda kedvé»-ben.

A tisztán lírai műfaj körében az érzelmi, különösen szerelmi líra aránylag szűkebb tért foglal el, mint az elmélkedő, bölcselkedő, néha gúnyos s főleg a hazafias jellegű versek. Amannak indítékai oly mértékben érvényesülnek a Vörösmarty elbeszélő és drámai költészetében, hogy legsajátabb helyükön, a lírában már alig találhattak új mondanivalót ; és mégis, amit költőnk a tisztán szerelmi líra terén fölmutathat, az majdnem mind egy-egy remeke költészetünknek. A boldog szerelem ditirambusait hiába keresnők köztük ; a komoly, mély, szenvedélyes férfiszerelemnek vágyó, kételkedő, csalódott vagy lázongó hangjait halljuk legtöbbször, de vannak a boldogtalan leányszerelem megszólaltató versei is. A «Késő vágy», «Piros száj», «Éj és csillag», «Haragszom rád», «Laurához», «Ábránd» címűekhez talán mint legszebb sorakozik a már említett, nászajándékul írt «A me-rengőhöz», amely vallomás is, de egyszersmind világnézet megnyilatkozása, szerelemből sugalt tanács az életútra.

Első feltűnést keltő lírai verse elégia volt, a «Kis gyermek halálára» írt, mely már mint a legnélyebb érzelmek szívreható tolmácsát mutatta be őt. Azután, nagyobb művei közé szórva, sűrűn jöttek az elmélkedő költemények, többnyire komolyak, ritkán humorosak, ritkán általános emberi problémákat felölelők (Gondolatok a könyvtárban) gyakrabban a hazafiúi érzéshez szólnók. Vörösmarty utóléretlen mestere volt a lírai epigrammnak is, e nembeli verseinek egész sorát bírjuk, legkülönbözőbb tárgyuakat, melyek mind egyforma mű-

vészettel oldják meg kicsiben gyakran nagy feladatukat. Már említett gyönyörű bordalában az általános emberi keserv a hazafi búval párosul. De van Vörösmartynak egy más bordala is, mely kevésbé keserű s szerencsésen ütötte meg a hangját a társas jókedvnek, amelynek számtalan mondata valóságos röpke szóvá lett; ez az úgynevezett Fóti dal, melyet barátai unszolására írt s először Deák Ferencnek olvasott fel. Dévaj mulatás, boros jókedv csodálatosan vegyül benne a hazáért való jegnemesebb felbuzdulással s a legszentebb elhatározásokkal.

Már a bordalok mutatják, hogy Vörösmartynál az elmélkedő líra termékeit, kivált az ódai szárnyalásukat majdnem azonosítanunk kell a hazafias költészettel, melynek terén neki oly korszakos szerep jutott.

A «Szózat»-ot 1836-ban írta s közölte; mindjárt nyilvánvaló lett, hogy ezzel a magyar hazafias óda letve az antik versmérték békóit, új, szabadabb szárnyalással indult útnak. E költemény annyira magába foglalja mindazt, amit a hazaszeretet mint emlékeztetést és reményt, mint aggodalmat és önbizalmat szívünkbe vés, hogy keletkezése percétől hivatva volt nemzeti fohásznunk szerepére, bár versalkata nem kedvezett a megzenésítésnek. Azonban a Vörösmarty Szózatának ép úgy, mint a Kölcsey Hímnuszának s a Bajza Apotheosisának csak egy későbbi kor hozta meg igazi jelentőségét. Mikor a «nagyszerű halál», melyet a költő mint jövőnk egyik alternatíváját állított oda, szabadságharcunk legyőzeteése következtében immár bekövetkezni látszott, az elnyomatás szomorú napjai s később a nemzeti ébredés hajnala avatták a «Szózat»-ot olyan nemzeti hitvallássá, amelyet meg kellett tanulnia minden magyar gyermeknek, mint a Miatyánkot, amelynek meg kellett szólnia mindenütt, ahol honfiak a hazáról való megemlékezésre összegyűltek.

Hatalmas intelmek és példázatok foglaltatnak Vörös-

marty egyéb ódáiban is, így a Liszt Ferenchez intézettben, mely tette buzdít, az Élő szoborban, mely a leigázott Lengyelország fájdalmait érezteti át, Az úri hölgyhöz címzettben, — mely a nemzeti jellegökhöz hűtleneké vált nőknek szól, — az Elhagyott anyában, mely visszaint az elhagyott hazához s a Honszeretetben, mely úgy hangzik, mint a Deák Ferenc 1861-iki felirati beszédnek költői előhangja.

Az elnémúlt, beteg költő élete végéhez közel még egyszer lantja húrjába csap, hogy a Vén Cigány hegedűjének hangjaiból apokaliptikus látományokat olvasson ki. Ily dithyrambikus szilajsággal, ily lángoló képzelettel talán seholse szólal meg a Vörösmarty költészete, mint ebben a hiattyúdalában. A vulkán utolsó kitörése ez, melyben kiadta mind az erőt és tüzet, amely még kebelében rejtett.

Vörösmarty feledhetetlen mint műfordító is; Shakespearenek, kit annyira csodált, két szomorújátékát fordította le: pályája derekán Julius Cæsart, ezzel megalapítván és megindítván a költői becsű verses magyar Shakespeare-fordítások sorát, utolsó éveiben pedig Lear királyt. Az előbbi sikerültebb, de mindkettő méltó helyet foglal el a nagy brit költő átültetésének magyar munkájában, melyben Petőfi és Arany lettek legközelebbi követői.

Leghamarább mentek feledésbe Vörösmaty prózai elbeszélései, novellái, habár stílus tekintetében ezekben is fölülmúlta kortársait. Nagyobb részök humoros és ezek a sikerültebbek; egy részök regényes, sőt fantasztikus az egykorú francia romantika útján halad.

Vörösmarty hat éven át működött mint a Nemzeti Színház színi kritikusa, a jóakaratot szigorral párosítva inkább bátorítva mint elkedvetlenítve, de mindig őszintén és szókimondóan, küzdve a modorosság ellen s kivált a fiatal színésznőket az ő nagy tekintélyével valóban atyailag intve hibáik levetkőzésére. Maradandó értékű elemeket tartalmaznak a «Figyelmező»-ben megjelent soro-

zatos dramaturgiai tanulmányai, melyekben az egykorú színirodalmi termékek bírálatába sok helyes æsthetikai elmélet is vegyül. Főcélja volt kora drámairodalmában a német példa egyoldalú uralmát megtörni s ezért méltatta különösen az egykorú francia drámát és szívesen elemezte, magyarázta Shakespeareat, úgy hogy dramaturgiai fejtegetései magyar Shakespeare-irodalmunknak ma is értékes elemeit alkotják.

Kisebb könyvismertetések mellett írt Vörösmarty politikai cikkeket is, — közismert a Kelet Népeinek bírájata, mellyel Kossuth védelmére kelt,¹⁾ — szerkesztette hosszabb időn át a «Tudományos gyűjteményt» s az Akadémiában miut nyelvész is élénk tevékenységet fejtett ki. Határozott híve volt a Révai rendszerének szemben a Verseggyével; ő vívta ki, hogy nemcsak a nyelvtudományi osztály, hanem a teljes Akadémia is e rendszert fogadta el s annak szellemében állapította meg a «Helyesírás szabályai»-t, melyeket azután az egész irodalom elfogadott. Részt vett a nagy szótár előkészítésében, sürgette a régi nyelvemlékek s a tájszavak gyűjtését, és különösen érdeklődött a göcseji és a palóc tájszólás iránt. Az Akadémia kitűnő magyar-német szótára jórészt az ő munkája volt. Az elméletben is úgy mint görői példaadásában mérsékelni igyekezett a nyelvújítást, elfogadva minden helyesen alkotott és szükséges új szót, de apró cikkeiben szállva szembe a fölösleges és illetéktelen szógyártással.

Ha most Vörösmarty egész pályáján végigtekintünk, megállapíthatjuk, hogy első feltűnésétől kezdve, húsz éven át, vagyis 1845-ig túlszárnyalva a Kisfaludyakat, Kazinczyt, Kölcseyt, Berzsenyit, nemzetének elismert első és legnagyobb költője volt a költői alkotás minden terén. 1845-től kezdi őt a dalban túlszárnyalni Petőfi, mint később az elbeszélő költészetben Arany. Ámde összes hatásával nem mérkőzhetett és nem mérkőzhetik senki. «Ő szabadította fel költészetünket részint a klasz-

szikai, részint a német irodalom járma alól» s lehelt nemzeti szellemet és önérzetet költészetünkbe. «A ő diadala a nemzeti szellem és költői szabadság diadala volt.»

A Zalán futásának időbeli egybeesése a romantika szellemi mozgalmának megindulásával a nyugaton, a Manzoni «Promessi sposi»-jának s a Victor Hugo «Hernani»-jának megjelenésével, természetessé tette a kapcsolatok keresését, annál inkább, mert a romantikai irány hathatós megindítója nálunk valóban Vörösmarty lett. Azonban a kapcsolat csak látszólagos, a szellemi rokonságot öntudatlannak kell elfogadnunk, mert Gyulai kimutatta, hogy «Vörösmartynak 1830-ig az egykorú francia és olasz romantikáról alig volt tudomása, ő már első fölléptekor legromantikussabb volt társai közt s az egész magyar költészetben.» Neki ezt az irányt a Tasso, Ariosto, Shakespeare, Ossián és Zrínyi olvasása, a közállapotok és saját génusza adták meg.

Hatásának egyetemességét továbbá az adja meg, hogy ő lett költői nyelvünk igazi megteremtője. Szerencsére már származása oly vidékhez kötötte, amelyben minden tájízttól menten, tisztán beszélnek a magyar nyelvet; bámulatos nyelvérzéke volt s azt még gondosan ki is képezte; a nyelvújítás hebeburgyaságai közt a józan konzervatizmus zászlaját tűzte ki; minél kevesebb új szót faragva, minél több régi, jót találva, kibékítette a harcoló feleket s költői lángeszével megmutatta nemzetének, milyen kincset bír nyelvében, ha azt megtartva nemzetinek, együttal művészivé emeli.

Ezért költői dicsősége ma is nem halványuló fényben ragyog. A legellentétebb irodalmi irányok és ízlések egyetértének az ő nagysága, jelentősége elismerésében; ha talán nagy hőskölteményét ma kevesen is olvassák, drámái alig kerülnek színre, lírája változatlan erővel hat ma is és költői nyelve alapja ma is költészetünknek, melynek minden nemesebb terméke ma is az ő szellemi hagyatékából látszik sarjadzani. Versei szellemi közja-

vunkká lettek, amelyben benne élünk, mint a levegőben, mely környez, amelyet nem érzünk, de amely nélkül nemzeti életünk csonka, színtelen, sőt testetlen volna.

És rendkívüli volt a Vörösmarty hatása nemcsak irodalmunk, hanem nemzetünk fejlődésére is. Eötvös jól mondja róla, hogy «ő volt az első, ki tisztán irodalmi munkássága által a nemzet érzelmeire s gondolkozására befolyást gyakorolt», mert ő «nemcsak a művelt osztályok költője, ő az összes nemzeté . . . vannak költeményei, melyeket a történethez számíthatunk, oly nagyszerű azon hatás, mellyel a nemzet kifejlődésére voltunk.» Az ő lelke valóban az a bűvös prizma volt, mely gondviselészerű rendeltetéssel éppen a nemzet életében legmaradandóbb hatásra hivatott eszmék és irányzatok sugarait vette föl magába s azokat árasztotta a költőiség csillogó színpompájában a magyar nép kedélyvilágába.

A három nagy költő közül, akiket a XIX. század adott a magyar nemzetnek és ragadott el tőle: Vörösmarty a fölébredés és nekiindulás, az alkotmányos jogvédelem, a reformok, a nemzeti szellem terjesztése korának lantosa volt. A kitörő forradalomban elhallgat, a nemzet szerencsétlenségének súlya alatt összeroskad s meghal mély búba merülve, melyet a remény meg-megvillanó sugara földeríteni nem képes. A temetése fölött megnyilatkozott óriási közrészvet első jelévé lett a nemzet újraébredésének. A második, Petőfi, egészen a forradalom dalnoka; ő már nemcsak az alkotmány védelmére, reformokra hívja fel nemzetét, ő a világszabadság ideáljáért rajong s a harcban, melyre lelkesített, mely után vágyott, az összeomló haza romjai alá temetkezik. Csak a harmadiknak, Aranyynak adatott meg, hogy átlépje a végre kivívott alkotmányos és nemzeti élet korszakának küszöbét. Ő, ki legkevesbbé adta lantját a politikai küzdelmek szolgálatába, talán épp ezért legjobban őrizte azt meg a nemzet vigasztalására az elnyomtatás idejében is, nem a politikus előrelátásával, hanem a

költő divinatiójával megsejtve, megérezve a közeledő virradást, amelyben Vörösmarty hitt, de beköszöntét bevárni nem bírta, amelynek jötte felől kétségbe esve, Széchenyi pisztolyt ragadott és amelynek világában a nemzetet vezérelni ugyanaz a bölcse, Deák Ferenc volt hivatva, aki a Vörösmarty kebelbarátja, ábrándjainak reményeink osztályosa volt és megvalósítója lett.

A VÖLGYI LAKOS.

«Zöld fürtözettel
Feszül az égnek
A hegy tövéből
Egy hársfasor.

Ah a futó szél
Elkapja szómat,
A hab könnyümet
De nem felé.

Alóla lassan
Zuhogva csermely
Szakad siralmas
Lakom felé ;

Nem jut fülébe
Keservem hangja,
Nem ér szívéhez
Nyögő szívem.»

Ott nyugszik, ottan
Kél hajnalarcu
Tündér alakban
Vezértüzem.

Ekkép panaszlá
Bús-andalogva
A völgy lakója
Gyötrelmeit.

A szöghajú lány ;
Szép mint kelő nap,
S mint a lenyugvó
Olyan szelíd.

S haj! a futó szél
Elkapta hangját,
A hab könnyüit,
De más felé.

De mit tünődöm?
Nem tudja, vagy tán
Ha tudja, nem szán,
Hogy szenvedek.

A csermely árját
Tenger nyelé be,
A szél fuvalmát
Zugó vihar ;

S most sírja mellett,
Bús zöngeléssel,
Szél és patakzaj
Sohajtanak.

SZIGETVÁR.

Láttam veszélyes tájadat, oh Sziget!
 Elöttem állott roskadozó falad,
 Elöttem a mult kor csatái,
 S gyászba borult ege Hunniának.

Itt késve mérgét nyelte az agg török ;
 Itt táboroztak népei döllyfösen,
 Ott fenn erős, de számra kisdéd,
 S győzve fogyó hadaink tanyáztak.

S onnan, ha kellett, mint az egek nyila,
 A zápornak vad zuhanási közt,
 Csattogva, sujtva, száz halálban
 Törtek alá rablóló haraggal.

Két száz ezerrel víva meg egy marok
 Népség s vitái győztösek annyiszor,
 De ah! — borúlj el gyászhozó nap! —
 A diadal közepett enyésztek.

Vagy mely tűnő fény leng szemeim felé?
 A csendes éjnek rémi talán? — Vagy a
 Fagyos halálnak váza, vagy bús
 Képe az ősi idők fiának?

Ó Zrínyi roncsolt képe, te vagy! Dicső
 Hős hajdan a vérfergetegek között,
 Rémitve villogsz most előmbe
 Századaink sanyarú korából :

Dúló vasat tart rettenetes karod,
 Elszánt komolyság terjedez arcodon,
 Lelkedben a szép hír, bosszúság
 És kitörő harag ég szivedben.

Mert vesztegelnek társaid a mezőn,
 Csatátlanul, rossz, gyáva tanács miatt.
 Míg téged a veszélyek után
 Sírba viszen csapodár szerencse.

Te a hazáért halni tudál ; dicső!
 Mi nem tudunk már érte csak élni is ;
 A támadó nap tudja, látja,
 A szomorún nyugovó, bűnünket.

Mikor szűnünk meg bor, szerelem között
 A hon virultát messze felejteni?
 Mikor kerülhet vissza a künn
 Elpazarolt arany és dicsőség?

Hajl elközelget majd az enyészet így!
 Eltörli a nép bajnoki tetteit :
 Megdőlnék a fajult vitézek,
 Sírjai hős eleik nevének.

A SZÁNAKODÓHOZ.

Szánosz ha titkos búm könyűit
 Folyni látod arcomon,
 Szánosz ha bánatom kitörve
 Nyög keserves ajkamon ;
 De nem indíthat szerelmet
 A könyű s panasz ;
 Részvevést gerjeszt csak — ah de
 Nem szerelem az!

Ha vidámságom felébred
 A remény sugárira,
 S elmerülve nézek arcod
 Andalító bájira :
 Mintha lágyulnál, enyelgve
 Látszol inteni,
 Haj csak látszol! — úgy miként én,
 Nem tudsz érzeni!

Míg van épség tagjaimban,
 Míg virágzik életem,
 Míg doboghat s gerjedezhet
 Érted égő kebelem ;
 Addig, édes! tégy velem jót,
 Ó ne szánj, szeress!
 Szánhatsz, majd ha nyugtot e szív
 Síron túl keres.

A HAJNALHOZ.

Szépen hasadsz a támadat ormain
 Ó puszta tájnak hajnala! hűs szelek
 Lengnek ki nyílt rózsás öledből,
 S víg öröm ül piros arcaidban ;

De nem vidítják lelkemet ékeid.
 Vigasztalatlan térek elődbe : im
 Keserv borong sötét szememben,
 S éltem erét epedés zavarja.

Ah tán vidámabb léssz nekem egykoron
 Ha majd utolsó kínom után derülsz,
 Túl a porok bajos világán,
 A temető komor álmain túl.

Bús fellegével nem fedí ott homály
 Arany hajadnak szálaít, és ha köny
 Omol szemedből, égi harmat
 Lészen az, égi öröm könnyüje.

Ha ottan egykor lelkem elébe lengsz,
 Többé le nem húny mennyei csillagod :
 Örök leendesz, mint az Isten,
 Aki körül mosolyog világod.

Jobb angyalomnak szárnyai fődnek ott,
 S szent hangzatokkal ömledez ajka rám ;
 A földi élet vad zajával
 Messze marad nyugovó fülemtől.

Kivánatim nem gyötrenék el, szorult
 Sóhajtozások nem törik e kebelt
 Elszáradoznak bűm siralmi,
 S a komor emlékezet lenyugszik.

De hol tünődöm? föld porain, szegény!
 Ah hát halálig tart-e ez érzélem?
 Holtig kerülsz-e, oh leányka,
 A szivekig ragyogó szemekkel?

A SZELLŐHÖZ.

Súgd meg nekem, kis fúvalom!
 A lányka álmaít ;
 Te láttad és kísérted el
 Hogy hantra dőle itt.

Midőn fölötte bujdosott
 Esthajnal csillaga,
 S elnyúgován sugárinál
 Itt szűnyadott maga.

Midőn én búmban elhagyék
 Virágot és tavaszt :
 Mely álmot akkor álmodott.
 Jó szellő! súgd meg azt!

Oh abban fekszik párosan
 Élet s kinos halál :
 Élet, ha rólam álmodott,
 Ha másról, kín s halál.

De élni kell, vagy halni már,
 Közép itt nem nyugaszt :
 Szellő! mely álmot álmodott,
 Oh súgd nekem meg azt.

A SZERELMETLEN.

Fájdalmasan folyt sok napom ifjuság
 Szép kezdetében bús szerelem miatt,
 Örömtelen foly alkonyában
 A szerelem lobogása nélkül.

Elhülve bolygok zöld tavasz ékein,
 Nincs annyi lelkem mint egy az ágakon
 Repkedve játszó kis madárnak,
 Mely rövid álmairól danolgat.

És híja társát, csalja szerelmesen
 S minden kicsin toll rajta örül, keserg :
 Én a telek vad pusztaságát
 S hordozom a jegeket szivemben.

Oh ifjukornak bíboros istene!
 Még nincs-e tiltva visszamosolyganom,
 S tündér szerelmek rózsaberken
 Szednem az égi gyönyör virágit?

Oh add meg ismét a zokogó panaszt,
 A fájdalomnak kínait, édeit,
 Adj egy sóhajtást — s éltemmel
 Hagyd lobogó tüze közt enyészni.

A FELLEGEKHEZ.

Háborogva, csüggedezve
 Állok a sík közepén,
 Új keservvel, új bánattal
 A bejött év kezdetén.
 Búsan nézem a fölöttem
 Elvonuló felleget,
 S a fuvalmat, melyet észak
 Zúgva délnek ereget.

Oh az égnek fellegével,
 A vad észak vad szelével,
 Délre sóhajt e kebel —
 S ott talán már a lány szíve
 Mást vidámit, mást ölel.

EGY FESTETT NEFELEJTS ALÁ.

Melyet egykor hű kezekkel
 Szedtem a mély völgyeken,
 Elhervadt már, s új virágot
 A tél nem nevel nekem,
 Mégis küldök egy virágot,
 Nem virágzót, nem élőt ;
 De jelentő képzetében
 Bús szívemmel egyezőt.
 Vedd és tedd szép titkaidhoz
 A serény év kezdetén.
 Légy vidám, s boldog helyettem :
 Boldogtalan lettem én.

A HITLEN.

Láttam, megindult a tavasz, illatos
 Szellő kerengett zöldesedő nyomán,
 Reszketve megnyíltak virági
 Harmatosan s ragyogó kebellem.

Láttam ; de téged, hajnali gyenge kép,
 Nem láthatott meg andalodó szemem,
 Már szinte fonnyad fű, virág, lomb,
 S még sem akarsz szemeimbe tűnni.

Jer, visszatér a könnyű tavasz veled,
 Mosolygj, fölélnek holt növényei :
 Jer, elterülnek lábaidnál
 A füvek és remegő virágok.

Vagy tengeren túl menjek-e érted el?
 Tüzet vető hegy fekszik-e örödüln?
 Hová veszel? Vérrel, halállal
 Menjek-e zárt utadat kitárni?

Lankadj, merész szív. Vissza nem adja őt
 Véred, haláloed. Tengerek és hegyek
 Útját nem állják kedvesednek :
 Ő maga fut s kikerül szeméved.

Oh mért csalál szép képzelet engemet?
 Ifjú eszemben mért okozál zavart?
 Most eltemetsz itt, s végszavammal
 Elhagyod a szeleket röplüni.

Majd egykoron tán pusztai halmomon
 Megáll az ifjú sajnosan, és borult
 Szemét lesütvén rólam ekkép
 Emlékezik keserű szavakkal :

«Boldogtalan! mit vára setét eszed,
 Az égi szellőt mért öleled vakul?
 Nem égi vagy, lám most is a jó
 Föld takar el, nem egek határa.

Öleld meg amit juttat az alkalom . . .
 De már örökké elnyugovál, s tudom
 Nem kívánsz fölkelni többé.
 Bú, nem öröm neked itten élni.»

Így szól s tovább megy. Rajtam azonban a
 Hantok tövissel telve vadúlnak el,
 És nem lesz aki szánakodván
 Rózsafüzért tegyen a tövisre.

A LANTHOZ.

Rég pihensz, lantom, szerelem dalától,
S húrodon váltig remeg a csaló kék ;
Zengj : de bú többé le ne nyomja hangod
Tiszta folyását.

Csendesen mint fut habon a tünő szél,
Zengj te is lassú-szomorogva, s vesszen
Hangzatod, mint vész öröm és szerelme
Puszta kebelből.

A leány szép volt deli termet által,
Mindeneknél szebb ragyogó szemével,
Szűz mosolygását öröm és nemesség
Bája emelte.

Fény s homály küzdött enyelegve arcán,
Mint a nap és éj küzd derülődéd ormon,
Hol közöttök szép sugarával a menny
Hajnala fölkél.

Nem tanult szózat vala lány beszéde.
Egyszerűn jött az repeső szivéből :
Titka sem volt még, csak enyelge a kis
Gondolatokkal.

Ekkor eljött a hevület korában,
S könnyű szemmel rajt' mulatott az ifjú,
És örült a rá ragyogó szemeknek
Égi világán.

És magán járt a susogó ligetben,
Éneket dallott szive kis tüzéből,
Boldogot, milyen maga volt, s szerelmét
Zengte hegy és völgy.

A napok tüntek, tüze lángra gyúladt ;
 Belsejét gond és epedés szakasztá,
 S ah kitől venné örömét, nyugalmát —
 Hülve van az már.

Hülve van hozzá. De hová merültél
 Bánatok kínos zavarába, lantom?
 Szűnj meg, ah nem sok nap után a gyászos
 Fűz fog emelni.

Ott pihentedben hideg éji szellő
 Jó reád, és dalt morog a halálnak,
 S én, sok inségek fia, hangjaidnál
 Csendesen alszom.

KIS GYERMEK HALÁLÁRA.

Eljátszottad már kis játékidat,
 Kedves fiú, hamar játszottad el ;
 Végsőt mosolyga arcád, s a halál
 Leszedte róla szép rózsáidat.
 Nemcsak magad menél, elvitted a
 Szülék vidámságát, elvitted a
 Legszebb remények gazdag bimbáját.

Ki mondja meg neked, hogy már reggel van? Ah
 Ki fog téged megint fölkelteni?
 Sirat szülőd és mondja «Kelj fiam,
 Kelj föl szerelmem, szép kis gyermekem!»
 Mind hasztalan, te meg nem hallod őt :
 Alunni fogsz, s nem lesznek álmaid,
 Alunni fogsz, s nem lesz több reggeled.

De fájdalom ne bántsa hamvadat :
 Mulásod könnyű volt és tiszta, mint
 Az égbe visszareppenő sugáré.
 A földhöz minket baj s öröm kötöz,
 Óhajtjuk és rettegjük a halált :
 Te túl vagy már, nincs kétség utadon.

Oh majd ha csendes tiszta éjeken
 Föltűnnek a dicső csillagzatok,
 Eljősz-e áldást hozni kedvesidre?
 Eljősz-e álmaikhoz éjfelenként,
 Hogy ég nyugalmát terjeszd rájok is?
 Oh jöjj, ölelgesd kis testvéridet :
 Orcáikat csókdossa szellemed ;
 S amely napok tetőled elmaradtak,
 Add a szüléknek vissza. Ők együtt
 Élják le megszakasztott életedet,
 És míg porodra hintenek virágot,
 Lebegj te őrző angyalként fölöttük.

A SZÉP VIRÁG.

Mely vad az, mely zordon, aki
 Szép virágot nem szeret?
 Szép virág az én világom,
 Az nyit bennem víg eret.
 Ártatlanság tiszta színe,
 Hófehér a levele
 Szűz szerelemnek lakása
 Rózsaszínű kebele,
 És remény vidám sugara
 Zöld tövének gyenge szára :
 Így virágzik ő nekem,
 Éltém, álmom, mindenem.

Egy kis méh szelíd alakban
 Járja szüntelen körét,
 Ott repes, zeng víg örömben,
 Nála tartja lakhelyét.
 Este fekszik kis tövéhez
 S róla képzí álmait,
 Reggel ébred, s harmatával
 Tölti mézes ajkait.

Délben szellőt csal reája.
 S hús vizet visz gyenge szája,
 A dőbörgő vész előtt
 Kis bokorba rejti őt.

Oh ne vessétek szememre,
 Napjaimnak társai,
 Mintha hallgató szívemnek
 Nem volnának vágyai.
 Egy van! ah de a virító
 Tájra messze elrepült ;
 Visszahínam, nem jöhet már,
 A virághoz édesült.
 A kis méh ez én egy vágyom,
 Szög leányka szép virágom :
 Mely vad az, ki nem szeret
 Szép virágban ily kegyet?

A TÜNÖDŐ.

Nyugszik a szél, csendes a hab,
 De szívemben zaj nagyon ;
 Merre térjek, hol pihenjek?
 Messze még a part nagyon.

Messze mint a boldog élet
 Visszafolyt jó napjai,
 Melyeket még nem zavartak
 Ifjuságom gondjai!

Nincsen már nekem vezérem,
 Nincs hajómnak csillaga,
 Mely felém a szép egekből
 Oly szelíden ragyoga.

Hol körülé bájsugárral
 Új reménység terjedett,
 S szép szerelmem édes álma
 Hajnalodva repdesett.

Víg, derült volt akkoron még
 A magasban szép egem,
 Itt is a víz tükörében
 Víg derült volt az nekem.

Most setét, ha föltekintek
 Mert borultak szemeim ;
 Itt is a víz tükörében
 Megzavarják könnyeim.

elj, te zúgó fergeteg, kelj,
 Zúgd el e bús életet ;
 Úgy is ennyi veszteséggel
 Kedvem gyászra vettetett.

Kelj, s az örvényes habokba
 Szórd el égő csontomat,
 Szórd, hogy a szánó leányka
 Meg ne lelje síromat.

Hasztalan! még csendes a hab,
 De szivemben zaj vagyon :
 Merre térjek, hol pihenjek!
 Messze még a part nagyon. .

SEJTÉS.

Messze az elmúltak honjába kívánkozik e szív,
 S a zajgó kebelen viaszohajtva dobog.
 Sejti szorultában örömének megszakadását,
 S amelyetől retteg, sínli előre sebét.

CSABA SZERELME.

Lányka, szerelnimben ha külön több névre találtál,
 Meg ne itélj: egyedül elnevezések azok.
 A nevek és kínok változtanak egyre szívemben,
 Csak magad, oh kebelem gyujtogatója, te nem.
 Tégedet esztendőök nem képesek összezavarni
 Senkivel; állsz egyedül szűm koszorúja gyanánt.
 Az téged keserű kinnal nevel énnem, és fogy
 S hervadozó gyökerén elhal azéleti kéj.
 Ah ki lesz, aki megint gyermekkort, aki merészebb
 Észt és szünetet ad álmadozásra nekem?
 Kívánságom elől az örömnök napjai futnak,
 Mint fut az égi sugár föld zivatarja elől.
 Elmegy az ifjúság, a könnyű képzelet elmegy,
 S itt hágy a bűnnek hogy megemésszen orúl. —
 Menjenek! e szakadott szívvel majd elmegyek én is,
 S dombom alatt végig nyugoszem a nagy időt.
 Ott tán a csalogány dalt mond a csillagos éjnek,
 S tán a lányka lejő hallani gyenge dalát.
 Bús Csaba sírjához, deli lányka, lejőni ne rettegj:
 Tőled nem lehet a bús Csaba sírja tova.
 Jőj bátran: többé föl nem kel az, aki lenyugvék,
 Vad fa terem dombján s fájdalom őrzi porát.
 Ott hallgasd a dalt, s ha hajaddal az éj szele játszik,
 Tudd, de ne irtózzál: bús Csaba szelleme az.

A SZÉP LEÁNY.

Hó, vagy hab, vagy csillag rémlik
 Ott a völgy ölén?
 Nem, nem, más az: a mit véltem,
 Csalfa tünemény.

Hónak, habnak, és csillagnak
 Nincs fodor haja:
 Szép lány fürdik a patakban
 S a szép lány haja.

Mily csábító mozdulattal
 Hajtja meg fejét,
 Kis virágot tart kezében,
 Parti növevényt.

Játszva sűg a szél fülébe
 Kedves titkokat,
 Játszadozva hajt fejére
 Rezgő ágakat.

Ág ha volnék, meghajolnék
 Én is szívesen,
 A szellővel rálehelnék
 Titkon, édesen.

Gyenge tagjait csókdossák
 Fűрге halfiak ;
 Rá bámulva meg-megáll és
 Nem zűg a patak.

Hajh! magam is beh megállnék,
 Volnék csak patak!
 Vagy bár köztetek lebegnék,
 Boldog halfiak!

Kis hal lenni meg nem szűnném
 Míg ő ott mulat,
 Csókkal élnék, csókban lelném
 Szép halálomat.

Vagy mi ez? Hah hogy szemeim
 Így megcsaltanak!
 Hozzá képest, ami szépnek
 Látszott, holt alak.

S mennyivel szebb más élőknel
 Árnyék képzete :
 Annyival szebb árnyékánál
 Élő termete.

Mert csak képe természetnek
 És árnyéka az,
 Melly a vízben habnövészü
 Lányként hajladoz.

Ott a parton andalogva
 Fenn áll szebb maga :
 Ő a szívnek, szerelemnek
 Tündér csillaga.

FÖLDI MENNY.

«Mennyet kell a földön is keresni,
 Mennyet, a föld úgy is elveszendő,
 Elveszendők akik rajta élnek.»

Elmennék én, és hiába jártam
 Messze földön, a hegyek tetőin :
 Nincsen ég a földön, nem találtam.
 S ím hogy elfáradva dombra dőlök,
 Dombra Bodrog csendes árja partján,
 Eljön a lány ifjú kellemében,
 És eget hoz tiszta kék szemében,
 S oh ki hinné! üdvözült gyönyörrel
 Lelkem ott ül szeme szép egében.
 «Ne fuss, lányka, oh ne fuss előlem,
 Vagy ha elfutsz zárd be kék szemeidet,
 Hogy belőlök lelkem el ne vesszen,
 El ne vesszen, mint az árva gyermek
 Akit mostohája messze üzött.»
 «Fáradt ifju, távol föld lakója,
 Nem jövék én lelked vesztésére,
 Sem hogy futva elvigyem magammal,
 Sem hogy zárva tartsam kék szememben.
 Inkább vedd ki lelkedet szememből,
 S hagyj, virágot szedni jöttem erre,
 Van virág már, a tavasz közelget.»

«Nem, hamis te, el nem mégy előlem,
Nincs virág még, tél van a mezőkön.
Csak te rajtad van tavasznak éke,
Én magam szedek majd ajkaidról
Harmatos szűz rózsát, szép virágot,
S lelkemet bár ott hagyom helyetted
Kék szemedben, kék szemeid egében.»

UTÓHANG CSERHALOMHOZ.

Elzengette dalát a késő kor fia, rólad
Cserhalom, és az apák híret meghozta tetődnek.
Még te soká harcolsz ezután is enyészeted ellen,
Még sokszor tavasz új díszeit elhinti meződön ;
Őt hamar a sor erős vas karja lehúzza örökre,
És benövik sírját a vad fák ágai : akkor
Még ki fog emlékezni felőle? ki tudja, hogy ott is
Mégfáradt ember hamvára nehezedik a domb
Aki rövid pályát futván, a szárnyas idővel
Feljöve, és az eget s a földnek zsenge virágit —
Mert mi egy életidő? — megnézé, s elvesze köztök?
Nem tudják ; de ne is tudják : csak az ősi dicsőség
Híre maradjon fenn s unokánk tettekre hevüljön,
És legyen, aki szabad lélekkel zengje utánunk :
«Cserhalom! a te tetőd diadalunk büszke tetője». —

ÁRPÁD EMELTETÉSE.

Így kép alá.

Nézz Árpádra, magyar, ki hazát állíta nemednek ;
Nézd, s tiszteld képét Álmos fejedelmi fiának.
Őt magas Ung mezején vérontó férfiak és bölcs
Hadvezetők szabadon választván harcos urokká,
Bátor örömriadás közepett pajzsokra emelték.
Mint kel erős viharok tetején a sziklai nagy sas :
Úgy kele a fejedelmi fiú országos erőben,
Párduca lebbenvén és kardja az égre ragyogván,

S amint lelkében végig pillanta temérdek
 Hunnia térségén, láng lett egyszerre szeméből,
 És rettentőbben rezegett buzogánya kezében. —
 Úgy lőn, mint érzé. Tisza boldog partjait és a
 Nagy Duna mellékét ellepték gyenge fiakkal
 S hó kebelű deli hölgyekkel diadalmas apáink,
 S a bús csendbe merült országok puszta határit
 Napkelet ifjaink dobogó paripái tiporták.

ANDRÁS ÉS BÉLA.

Mely csend ez? mi halál lett úrrá néma falak közt
 Várkony termeiben? kire vár a szörnyű tekintet,
 Félelmekbe s tilos haragok lángjába keverve?
 Oh nagyok! a magasabb fej díszét óva vegyétek :
 Villám csapja meg a jobbot, mely kapdoz utána.

Endre király nagy gondokkal jár büszke lakában,
 Eskü szerint már Bélaé országa, ha meghal,
 S Béla dicső bajnok, kül- s belföld tiszteli hírét.
 Ah de királyfi mosolyg pólyából Endre szemébe,
 A csecsemő Salamon, s az atyának szíve megindul.
 «Ez ne legyen, gondolja, király? s én hagyjam el őtet?
 Hah! akkor minek is mosolyogsz! sírj, gyermek, örökké.
 És alacsony fejedet siralomnak tengere nyelje.»
 És a kis gyermek mégis mosolyogva tekint rá,
 Győz a szív, elhallgat az ész, elhallgat az eskü.

A szőnyeg kiterül, leteszik közepére ragyogni
 A kardot s koronát, «Haljon meg Béla, ha nem mást,
 Mint koronát választ!» tompán így hangzik el ajkán
 A vétkes szózat, s Bélaért gyors követ indul.
 Ő székébe leül, és homloka ráncba szedődik,
 Gyilkosok állnak utól, vészt villogtatva szemökben,
 És komoran várják a rejtett arcu jövendőt.
 Búsán néz a honfi körül, átkozza magában
 A vak visszavonást, mely főt s országokat elront,
 Hallgatnak ; de az indulatok sokféle csatáit

És a terhes idők sziveik dobogása jelenti,
 Béla belép ; láng csapja meg a fene gyilkosok orcát.
 A két jelre mutat s «válassz» mond Endre gyanúsán
 Mozdulván helyiből. «Választok bátya» viszonz a
 Fejedelem bátran, s Endrének kardja után nyúl.
 «Kard ada hölgyet, hírt ; a kard megvíja, ha szükség,
 A koronát.» Így szól, s őt Endre ölébe fogadja.

Megtágul a szív, a bús képekre vidámság
 Hajnala kél ismét : magok a két gyilkosok érzik
 A jobb fordulatot, s nyugalommal térnek el onnan,
 Hol közel áll két nagy testvér ölelése halálhoz.
 Endre örül, s vele megzendül a várkonyi szép lak.

MIKES BÚJA.

«Hányódál : tengerré lett a sok baj alattad,
 Vésszé a balsors, mely űz vala fejedelem, s most
 Semmi nem oly csendes, mint sírlakod a rideg éjben.
 Tégedet a hajnal még alva hagy, a delelő nap
 Alva talál, nyugodalmadból ragyogása nem ébreszt.
 Még, melyen viharok megharcolnának időnként,
 Kő sincs hamvaidon. Pusztán és jeltelenül áll
 Kis halmod, s egyedül vagyok én mellette kesergőd
 Hontalan agg, lét és nemlét közt ingatag árnyék.
 És mi az én könnyem? Olcsó nedv tört szűnek eréből
 Régi ütődéstől mindennapos árja szememnek.
 S oh egek, oh Isten! neked ennyire kell vala jutnod,
 Hogy siratód ily sok harcmunkáidnak utána
 Én legyek, oh te, kiért országnak kellene sírni.
 Melynek halma föld itt, ellenség földje : nem ösmer ;
 Melyben alászállott híreddel előbbi szerencséd,
 Árva hazád tiltott nevedet nem zengheti többé.
 Vajha ne érezd ezt a súlyos földnek alatta,
 S hogy fejedelmi porod nincs emlékezve, ne tudjad :
 Ím élő emlék vagyok én, bú rajtam az írás,
 És ha magyar tán még e gyászos földre vetődik,
 Elmondom neki : «Itt nyugszik fejedelme hazádnak,
 Számkivetett onnan, mert nem vala benne szabadság».

CSÁK.

Mélyen alszik sírja éjjelében
 Csáki szűz szerelme, szőke Zolna.
 Hallgat a szél hamvadó fejénél,
 Zárt szemébe nem hat nap világa,
 S dallos ajka csendes a porágyon ;
 Bús panasszal repkedik fölötte
 Kis galambja, s csermelyek vizéből
 Reggel, estve öntöz egy virágot,
 Hogy ha megjő Csáki, fölszakassza,
 S hervadozni tűzze kebelére.
 S megjön a hős, és óhajtva így szól :
 «Zolna, szűz szerelmem, Zolna, Zolna!
 Hol mulatsz te, szőke szép hajaddal,
 Hol mulatsz az édes ajakakkal,
 Hó karoddal, téjhab vállaiddal?
 Hoztam gyöngyöt szőke szép hajadra,
 Gyenge fátyolt téjhab vállaidra,
 Csókot, édes csókot ajkaidra!
 Zolna, szűz szerelmem, Zolna, Zolna!
 Hol mulatsz te Csáki bánatára?»

És felelt a bérc tündér leánya :
 «Vesd a gyöngyöt vissza tengerébe,
 Tépd a fátyolt össze száz darabra.
 Csók helyett végy átkot ajkaidra,
 Forró szíved hűljön el halálra :
 Zolna nem hű hozzád, és nem él már ;
 Bűn miatt van s hamvad itt alakja.»

Elborzadva fordul meg porában
 E szavakra a szegény leányka,
 S felnyög a sír barna sátorából :
 ««Csáki, szívem gondja és szerelme!
 Zolna itt van a halál kezében :
 Bűn miatt nem, hitszegés miatt nem :
 Szíve rám haragván, érted égvén,
 A tündérlány búval ölt meg engem.»

Csáki sóhajt, s gyilkoló haraggal
 Fölkel a kín szíve tengerében,
 Kél az átok ajkán mennydörögve,
 S síkot, erdőt eltölt átka hangja.
 Hallja a bérc nyílt üregfúlével,
 S visszabőgi égnek és pokolnak ;
 Hallja bércén s reszket a tündérlány.
 Most elhallgat Csáki, szörnyen hallgat,
 Harcol szíve lángoló dühével,
 Harcol rengeteggel és vadakkal,
 S harsog a hegy harca vad zajától,
 Szirttetőket tördel buzogánnyal,
 Karddal irt és sérteget fenyűket,
 Nyíllal ölyvet s minden szárnyalókat :
 Hogy ha fába, szirtbe vagy madárba
 Változott a tündér, megtalálja,
 S összerontsa gyilkos fegyverével
 Nem találta, hasztalan vesződött.

Este jött a sírhoz Csáki vissza,
 Késő este, búban, lankadottan.
 A galamb remegve szállt előle,
 Hervadozva dőlt el a virágszál :
 Hervadozva dőlt el a Csáki hős is,
 Várta álmát, várta jobb halálát.
 Jött az éj, de Csáki álma késett,
 Jött az éjjél, s Csáki ébren ült még ;
 Nézte a sírt csendes holdvilágnál.
 Haj, ki ül ott a porok tetőin?
 Szép leány ül hősizin köntösében,
 Nyögve és sohajtva kedveséhez ;
 Zolna ül ott szélfodorta hajjal.

«A halott is fölkel hát porából?
 Zolna, Csáki szüz szerelme, Zolna,
 Hogy nyugodtál a sír éjjelében?»
 Szólt az ifjú s átölelte a lányt ;
 Hőnek érzé és csókkal érte ajkát,
 Csókkal érte keblét, ékes arcát,

És örült az éjnek és magánynak.
 Akkor rázta meg magát kezében
 A leány és elveszett előle :
 A tündér volt, s tünte kezdetében
 Gúnyajakkal ezt suhogta vissza :
 Zolna, Csáki szűz szerelme, Zolna,
 Hogy nyugodtál a sír éjjelében?»

Halva dőlt el a hős, és alább szállt
 A leányka szenvedő porában.
 De legottan a tündér nyomába
 Förfögeteg kelt a hívek nevéből,
 S téren, erdőn kergeté üvöltve.
 «Csáki, Zolna!» hangzott a hegyekben,
 «Csáki, Zolna!» völgyek mély ölében ;
 Közben hangzott a tündér nyögése,
 S mennydörögve harsant rá az égből :
 «Csáki szűz szerelme, szőke Zolna,
 Hogy nyugodtál a sír éjjelében?»

KÉRELEM.

Mást sugár nagy termet hódít,
 Mászt a kisdedebb.
 Kérded, Emma, én előttem
 Melyik ékesebb?
 Amit tudsz, mit kérded álnok?
 Olyan, mint te vagy,
 Oly sugár, oly teljes, oly ép,
 Sem kicsiny, sem nagy,

Másnak barna haj homálya
 Hószín vállakon,
 Másnak göndör szőke tetszik
 Hajnal arcokon.
 Engem, Emma, szög haj éleszt,
 Szög, mint a tied ;
 Hóvilága szűz kebelnek,
 S arc, mint a tied.

Soknak mennye a bogár szem,
 Soknak a kökény ;
 Sem bogárért, sem kökényért
 Nem hevülök én :
 Emma, szép szemed hatalmát
 Szó nem festheti ;
 Ily egy pár szem, e hű szívet
 Ilyen égeti.

Csókra termett s kész mosolygó
 Ajkat kedvel ez ;
 Annak gyors kell és vidám, mely
 Inkább zengedez.
 Oly mosolygás, mint Emmáé,
 Mely országot ér,
 Néma, vonzó, fejedelmi :
 Olyra gyúl e vér.

Sok kegyes szív érzetének
 Hódol örömet,
 S mely nem enged, attól eltér,
 Ujnak hányva lest,
 Én keménynek, törhetetlen
 Szívnek hódolok,
 Emma, mint te, oly negédes
 Szívért hamvadok.

E negéded, szép leányka,
 Tart-e még soká?
 Mondd meg, kérlek, kényszerítlek
 Ha nem tart soká ;
 De ha kebled víhatatlan,
 Emma, meg ne mondd,
 Ha csak engem zár ki, Emma,
 Emma! meg ne mondd.

A MAGYAR KÖLTŐ.

Jár számkiüzötten az árva fiú,
 Dalt zengedez és dala oly szomorú,
 Oly édes-epedve foly ajakiról,
 Hogy szikla repedne hegy ormairól.
 Zeng tetteket, a haza szebb idejét,
 A régi csatákat, az ősi vezért,
 S zeng rózsaszerelmet, a lányka haját,
 A szép szemet, arcot, az ifju baját.
 S míg a dal epedve foly ajkairúl,
 Bús éjbe az arc, szeme könnybe borúl.

«Jó gyermekem! a haza szebb idejét
 — Elmúlt az örökre — ne zengjed.
 Ah, ifju nem érez, a lányka nem ért,
 És nincs koszorúja szerelmeidért :
 Némuljon utána keserved.
 Vagy zengj, de magadnak, örömtelenül,
 Hol vad sas az éjjeli bérceken ül,
 S a bús dali bért
 Tűzd árva fejedre, az árva habért.» —
 És így koszorútlan az ifju megyen,
 Nem tudva hol napja, hol éje legyen,
 S míg honja bolyongani hagyja, kihál
 Bús éneke, tört szíve lángjaival.

«Földd, vad fa! örökre az ifjú nevét,
 Kőszikla! te zárd kebeledbe szívét,
 S tán csendes az álom az élet után,
 Zengd álmait éjiden oh csalogány!»
 Szól, s nyugszik azóta vad árnyak alatt,
 Hol farkas üget le, az őzfi szalad,
 S vészekkel üvöltve jön a nap felé,
 Villámokat ontva megva ágya elé.

De feljön az ormokon a teli hold,
Csillagseregével az éjbe mosolyg:
Oh ifju! mi álmod az élet után?
Szép álmokat énekel a csalóány,
S már nem fut az őzfi, az ordas eláll,
S ott szendereg a vihar — álmainál.

VERSKOSZORÚ.

Jelige a «Koszorú, szépliteraturai ajándék»-hoz.

A koszorú gyengéd szövedék sokféle virágból,
Szép is mint a lány, mely szövi, hervatag is.
Mink mikor ezt szabad elméből s gyors gondolatokból
Füzzük, nem keresünk általa büszke nevet:
Vajha csak a rövid év tavaszát fentartani tudja,
S dísz legyen ifjúnak s szép hajadonnak ölen;
Hogy mikoron dereit künn már hullatja is a tél,
A mulató kedv itt még ne találja telét.

HELVILÁHOZ.

Miért jelensz meg álmainnak
A déli tájak völgyiből?
Oh lány, mosolygó ajkaiddal
Miért jelensz meg álmainnak,
Ki tőlem ébren elhajolsz? —
A legvidámabb hajnal arcidon,
Szemedben a szép csillagok sugára,
Ruháid ezüstös fellegek
Az est fuvalmán ringadozva:
Így jössz keservim éjjelén,
Szebb, mint szerelmek asszonya,
Nyájasb az égnél, a földnél kegyesb;
Jössz, s rám hajolván karjaid,
Rám tündökölvén tűszemed,
Elüzöd éjét bánatimnak,

Apasztod árját könnyeimnek,
S víggá varázslod éltetemet. —

De hol vagy? Ah csak álmainnak
Jelensz meg, eltűnsz álmainnal
A déli tájak völgyibe.
Pirúlni látom a hajnalt, egén
Ragyogni ékes csillagát ;
De Helvilát, az édes ajkút
A szép egek színén, a csillagok
Sorában, a gyors fellegek közt,
Ah nem találom, nem, sehol!
Boríts el álmok éjjele,
Boríts el inkább engemet,
S burkolj sötétes fátyolodba,
S te jőj el égi kellemedben,
Oh jőj megint el, kedvesem!
És rám hajolván karjaid,
Rám tündökölvén tűzszemed,
Tedd végtelenné álmomat!

TÚRI NŐJE.

A leány, kit Túri kedvel,
Néma most és halovány!
Rózsa, oly fehér mint arca,
Nem virágzik rózsafán.

Ajka még egy hangot ösmer,
És az a hang nyögdelés ;
Szeme még egy pillantást tud,
S az lesujtott csüggedés.

Fergetegben van nyugalma,
Gyászos éjjélben dele,
Puszta síron járdalása,
Bús vadonban enyhelye.

Mégis ez nem síri szellem,
 A leánynak lelke nem:
 Él az még, csak képét festi
 Így az aggó szerelem.

Néma, halvány és sohajtó
 A lánykép, mert Túrinak
 Elméjében a hű szívről
 Ilyen képek rajzanak.

Fergetegben van hazája,
 Síron, éjben bujdosik,
 És vadonban, mert hajh Túri
 Fájdalmával ott lakik.

Ott tűnik fel őr eszének
 E borongó árnyalak,
 Képe annak, kit szívéből
 Durva sorsok tiltanak.

Ez leng szüntelen körötte,
 Evvel álmodik, beszél,
 Ennek hallja nyögdelését,
 S búja nagyságában él. —

S oh mi más a kép valója,
 Mely menyekzőt tart, s felejt,
 S férje karján andalogva
 Össze és meg visszalejt.

Az mosolygás, ez sohajtás ;
 Az lángélet, ez halál ;
 Az örömben, ez buvában
 Nyúgodalmat nem talál.

S Túri most a puszta sírről
 Megdöbbenve fölriad,
 S szól, hogy rá a sírok alja
 Mélyen tompán hangod ad.

És a szó ez : «Gyászos árnyék,
Kép! mely kísérsz engemet,
Vagy ne kísérj, vagy légy olyan,
Mint ki bírta szívemet.

Fájdalomban és örömben
Őt nevelték gondjaim,
Életben s az életen túl
Őt óhajták vágyaim.

S itt a síron esküvénk meg,
Hol most atyja szíve fagy,
Lássuk, arca oly borult-e
Mint borongó kép, te vagy?»

Szól és megyen, s a kép előtte
És utána s mindenütt
Fájdalommal, gyötrellemmel
És halállal jár együtt.

Most belép, és rém szemével
Melyben évek búja ül,
Hosszan és merőn, setéten,
Szívölőleg néz körül.

Csalfa csókok esküvései
Vannak írva homlokán,
S néma bár, de rettentő szók
Lángadoznak ajakán.

Bámulattal összenéznek
Az örömnék részesei ;
Csend lesz és az idegennek
Titkát mindenki lesi.

Egy van aki érti: a hölgy,
S föld alá, ha volna út,
Futna, de lerogy, s szívéhez
Pártos vére visszafut.

S a leány, kit Túri kedvel,
 Néma most és halovány ;
 Rózsa, oly fehér mint arca,
 Nem virágzik rózsafán.

ZRÍNYI.

Néz nyugatra, borús szemmel néz vissza keletre
 A magyar, elszakadott testvértelen ága nemének :
 A könyörű eget, a földet vizsgálja hiába :
 Nem leli meg nagyait, nem téged, messzeható kéz.
 Zrínyi! dicsőségünk, végső daliája nevünknek.
 Minket béke ölel, kürtszó nem ijeszt fel öléből!
 Völgy és hegy, s a frigyes egek gyönyörinkre mosolygók,
 S kedvesek a ligeten folyamok mentében az árnyak :
 És ha kedünk, ha ez a lélek nem volna letörve,
 Mely bal sorsa fölött diadalmasan állá, s vadonná
 Pusztulási között sem hagyta vadúlni hazánkat,
 Bántatlan mulatozhatnánk százféle örömmel,
 S verhetné az eget tíz ország szerte magyar dal.
 De te, midőn egyedül várad közepébe vonúlál,
 Fegyverid, a leghűbb társak, villogva le hozzád,
 S a hadat és a had munkáit büszke Szigetnél
 Égi sugalmaktól íhlett lelkedbe fogadtad,
 S mély vala, s szent a gondolatok forrása szivedben.
 Mert a szent haza volt, az örökké drága magyarnak :
 Akkor nem vala oly bájjal környéked igéző.
 És mikoron, valamint a távol tengeri zúgás,
 Vagy mint eldühödött zivatar morájában utóhang,
 Úgy zendüle föl a megharcolt ütközet, a már
 Század előtt küzdött viadalmak hangja, körödben,
 S istenedő szemmel daliákat, s harci vidéken,
 Sok had tengere közt Szigetet, mint áll vala, látád,
 S ősedet, elmaradó Vidot amint kémli vasával
 És 'Deli Vid, Deli Vid!' törököt rettentve kiáltja.
 Durva török pedig elrémül, s fut előle hadastul.
 S a roppant tábor derekát fölilleszti futással ;
 Akkor az ifjú tatár, s az erőben durva Demirhám,

Déli ölő szélként fölkelnek víni Szigetre,
 És ördög, és reng a kapu sok szakadatlan ütéstől ; —
 Mindezeken mikor andalgasz, s a szörnyű csaták közt
 Rózsavilágában, mint tündér hajnali álmod,
 Felhozod a gyönyörű, a gyöngye Kumilla szerelmét ;
 Vagy pedig intézed, deli Vid szép hölgye miként jár
 Férje után Szolimán seregében, az angyali hűség
 Szárnyain, és védőt mint lel viadalmas urában,
 Őket jó Karabúl, mint sólyomszárnyú sebes szél,
 Hogy viszi rajta ütő törökök boszujára Szigetbe :
 Ilyen gondolatok közepett szép lelki világod
 Földöntúli lakók seregével gazdagon, amint
 Ontja dalait, az örök hévvel lobogókat, azonban
 Néma, s borúlt, mint a mély sír, körülötted az éjfél :
 Akkor sincs biztos nyugodalmad az őri falak közt ;
 Mert tolvaj török üszköt vet váradra, lobogva
 Völgyi lidércként átröpül az, fölijeszti magányos
 Éjedet álfénnyel, s rettentő szikralökéssel ;
 És egyszerre lakod mind a négy sarka megindul,
 Rengenek a megütött falak, árkod gödrei telnek
 S dárdavető hajduk riogatnak benne falaidra ;
 Akkor az égi lakók lelkekből összezavartan
 A fölvert álmok halovány seregeihez együlnek,
 S képöket oly tisztán többé nem látja meg elméd.
 Mégis erőt vesz a bal időn : daliái Szigetnek
 Hírkoszorú nélkül nem fognak menni halálra.
 Mint viharok közepett magasúlva fogantatik a sas,
 És közel a villám honjához kél ki rideg kőn :
 Úgy amit magas elmédben hadakozva fogadtál
 Harc villámi között keleted ki világra : azért forr
 Véresen és szilajon dalaidban az emberölő harc,
 És az erő, a férfi kebel diadalma, királyként
 Őrzi nehéz méltóságát zaj-szülte művednek.
 Így te, dicső, kétszer fizeted le hazádnak adódat :
 Vassal is, ami csatát zengél, tusakodva megállván
 S rajtad ütő törökök már félnek lenni előtted,
 Szűtelenül, rend-bomlottan váraikba osonnak,
 Reszketvén ott is hadat űző Zrínyi nevétől.
 De ölel a haza, s mond örömeiben sírva fiának ;

Mi pedig áldva fűzünk szent emlékedre borostyánt,
 És az idő röptét terhes bánattal elállván,
 Kérdjük óhajtva : vezér költőt még ad-e hasonlót
 Hozzád, hajh! te korán elirigyeltt fénye szemünknek!
 Vagy kárhozva levénk, hogy örökké visszsohajtsunk,
 S nagy példákra magyar már nagygyá lenni ne tudjon?

HELVILA HALÁLÁN.

Álom, álom, édes álom!
 Altass engem, légy halálom!
 Hadd álmodjam Helviláról,
 Szép szeméről, szép karjáról,
 S ékes arca hajnaláról.

Álom, álom, édes álom!
 Altass engem, légy halálom!
 Ah, csak míg te altatsz engem
 Addig nem gyötör szerelmem;
 Addig érzem őt ölemben,
 Addig állok véle szemben,
 Ah, csak addig nem tudom, hogy
 Szép alakja por között fogy,
 Por között a sírűregben,
 És mind mélyen és mélyebben
 S romlottabban száll alá.

Ott, hol Rába gyors vizében
 Rázza árnyékát a szélben
 Két sugár fa, és virágzó
 Ágain zeng bús madárszó;
 Ott van dísze a világnak,
 Helvilája bús Csabának.
 Ott van, s nem bocsát magához,
 S nem siet föl karjaimhoz,
 Hallgassam, vagy kérdjem őt bár,
 Nem hall többé, nem felel már. —

Álom, álom, édes álom!
 Altass engem, légy halálom,
 Légy halála életemnek,
 S élte haldokló szívemnek.

K. MATILD DALA.

Zöld ágon kis gili	Zöld ágon kis gili
Zokogva búj,	Csak búj, csak búj :
Mert társát nem leli,	A völgy jajjal teli
S mindegyre búj.	Utána zúg.

«Kis gili, ág felett	A hajnal elmegyem :
Ne búj sokat,	Az este jön,
Kicsinyke kis szived	S gilice mereven
Majd megszakad.»	Űl ág közön.

«Megmondtam, kis gili,
 Ne búj sokat ;
 Szerelmes kis szived
 Ím megszakadt.»

A HALDOKLÓ LEÁNY.

Mért, könnyü lebel,
 Mért játszadozol te ölemben?
 A sárga level,
 Kit szárnyad emel,
 Nem zseng soha több kikeletben ;
 Hamvadni fog az vadon út közepén ;
 Bús pályaközépen úgy hamvadok én.

Amely hitet ád
 A had fia, büszke, nem őrzi ;
 Meghajtja lovát,
 Nem nézi nyomát,
 Bár azt hive tört szüve vérzi.
 Elvetve, magamban, erőm fogyatás
 Ah merre holyongjak az álnok után?

Kelj nyugati szél!
 Sirhalmomi gyásznak elég jel
 A sárga levél,
 Kit szárnyra vevél :
 Azt tedd le poromra, s repülj el.
 Légy mint harag és boszu-fúttá vihar,
 Rontó, zajos és szilaj : érd be hamar.

És majd ha megyen
 Szállongva virágra virágról,
 S a régi jegvem,
 Mint hült idegen,
 Nem gondol az eskü szaváról,
 Ezt zúgjad utána, míg el nem enyész :
 «Nézz vissza nyomodra, te büszke vitéz».

A SZERELMES.

Hasztalan van olvasásom,
 Nyugtót nem lelek ;
 Munkátlan toll áll előttem
 S puszta levelek.

Minden szónak kezdetében
 Szép neved ragyog ;
 Ott van minden kis vonásnál
 S rám felmosolyog.

Zaj, tolongás nem segíthet :
 Képed benne van ;
 A magány sem : képed ott is
 Űldöz úntalan.

Ah nem tudlak elkerülni,
 Mert szívemben vagy ;
 S szép, mint hajnal szép világa,
 De — kegyetlen vagy.

A SZEMEK.

Szép szemek! bár hol ragyogva,
 Kérdésemre szóljatok,
 Pillantással, szűz kegyessel,
 Mert pillantás szavatok;
 Én ki már egyet vesztettem,
 Mást keresni menjek-e?
 Mást keresnem nincs-e tiltva?
 Válogatnom szabad-e?

A szem, melyet én szerettem,
 Mely szívembe tört vete,
 Nem volt sem világos égszín,
 Sem borongó fekete.
 Nyájasabb a feketénél,
 Gyenge kéknél tüzesebb,
 Gyorsabb ennél, hívebb annál,
 Andalítóbb s csendesebb.

Mint egy ébredő tavasznak
 Bujdosó szép csillaga,
 Olyan volt az, földieknek
 Boldogabb ég záloga.
 Most, ah, az már elborúlván,
 Még ha választás lehet,
 Mit szeressek, mit dicsérjek,
 Fekete vagy kék szemet?

A kék, tiszta szép mezőjén
 Mennyet ígér, mennyet ad,
 Ott hol még vidám az elme,
 A szív tiszta és szabad;
 Ott epedve, egymást értve
 Két szelíd szövetkező —
 Képzelem, mert sejtethém már,
 Mily megáldott szerető!

A boldog hív új reményét
 Kék szemekben tükrözi,
 Ah de a nem boldog abban
 Veszteségét temeti:
 Én, kit annyi szenvedéssel
 Megrakott a földi lét.
 Mit zavarnám bánatimmal
 Kék szemek szelíd egét?

A borongó feketében
 Látom gyászos multamat,
 Újra látom földerülni
 Semmivé lett álmomat.
 Ott éjfél küzd nap delével,
 Egymást győző hatalom,
 S mely szép látni harcaik közt,
 Mint mosolyg a fájdalom!

Ezt ohajtom, ezt dicsérem
 Én, ezt a gyász feketét,
 Mely sötét fölségben ússza
 Hóvilága tengerét.

PÁRJA NINCS.

Perzsi, lelkem álma
 Még az ám a kincs!
 Három vármegyében
 Könnyen párja nincs.

Járta kelte olyan
 Mint a tiszta víz,
 Mélyen látszik benne
 Minden égi dísz.

Haja barna hullám,
 Mely közt a remény
 Két varázsos szemnek
 Csillog közepén.

S ajka hogy mosolyog!
 Oly rózsádadon,
 Mint mely rózsza völgyben
 Terme szabadon.

Lába, könnyü lepke,
 Játszi kis madár,
 Mely az égről földre
 Csak mulatni jár.

Egy van nagy hibája,
 Az, hogy nem szeret;
 Minden édes szóra
 Lejt, dalol s nevet.

E hibát ha hagyná	Hogy mint Perzsi gyöngyöm,
S máskép nézne rám,	Olyan drága kincs,
Róla mély szívemből	Széles e világon
Nyilván vallanám:	Még keresve sincs.

A GYÁSZKENDŐ.

Elszáradt a rózsafa,
Fátyolkendő függ rajta;
Hej baj, hej baj!
Nem leszek én víg soha.

A fát ki nem öntözte?
Jászkendőt rá ki tűzte?
Hej baj, hej baj!
A jászkendő fekete.

Fát rózsám nem öntözte,
Jászkendőjét rá tűzte;
Hej baj, hej baj!
A bú ide temette.

Mért nem vártál még reám,
Szép szeretőm, rózsafám!
Hej baj, hej baj!
Mért nem vártál még reám?

Vártál volna: itt vagyok,
Mint lőtt szarvas, bágyadok;
Hej baj, hej baj!
Most utánad elhalok.

Ne virágozz', rózsafa!
Fátyolkendő, függj rajta!
Hej baj, nagy baj!
Nem kelek én föl soha.

SZILÁGYI ÉS HAJMÁSI.

A harc kitört, a harc lefolyt ;
 Két bajnok úrfiak,
 Szilágyi s Hajmás, Sztambulon
 Rabságra juttanak.
 «Rabság! nehéz lánc! hős karom,
 Miért nem vagy te szabadon!

Csak ebben agg, csak ezt nyögi
 Hajmási láncain ;
 De társa dall, s bút édesít
 Enyelgő húrjain :
 «Ma éve honn vigan valék,
 Most rab, leláncolt martalék!»

«Ma születésem napja van :
 Szép húgom, köztetek,
 És agg apám, és agg anyám,
 Nem örvendezhetek.
 Ma éve honn vigan valék,
 Most rab, leláncolt martalék!»

Császárléány ezt hallja fenn,
 Szép Leila egyedül ;
 Szánat sohajt el ajkain,
 Szemében szánat ül ;
 És amit lát, és amit hall
 Ah mind szerelmi vágyra csal.

Az est s az éj jó, s álma nincs,
 Haj! ébren álmodik ;
 Agyát mosolygó fájdalom
 S kétes remény vetik.
 Szemérme hű ; de szerelem
 Suttog : szép Leila! jer velem

Mély a fogolynak lakhelye
 Setét falak között ;
 Fénylő teremből a leány
 Most abba költözött.
 Sugár leány, ah szép leány!
 Szebb négy világon nincs talán.

«Hitedre azt ha mondanád,
 Hős ifju, hogy szeretsz,
 Megoldanám e láncodat,
 Kit búsan méregetsz ;
 S szép hon felé hős karodon
 Mennék veled hű hajadon.»

«Öllek» hős Szilágyi szól :
 «Oh lány, te égi szem!
 Csak amint hozzád hű leszek,
 Úgy áldjon istenem,
 Szép honban virrad hajnalom,
 Szép hon felé visz hős karom.»

Titkon szerződik a leány,
 Arany nyit zárat,
 Kihozza rabság mélyiből
 Vitézlő ifjakat ;
 Ólban három mént váltanak,
 S lovat, lovászt lesujtanak.

Éjfél tájban és éjfél után
 Oly bús, oly néma az út ;
 Két hős közt holdnál a leány
 Sebes-rohanva fut ;
 «Atyám, Atyám! ne várj reám
 A szép magyar föld lesz hazám.»

Harmincadon s vámok között
 Az ifjak mennek át ;
 Pogány mez rajtok, nyelvökön
 Hordják pogány szavát.
 «Hová, hová török vitéz,
 S te fénysugár, te gyöngé kéz?»

«Szerencsekisértők vagyunk.
 Szerencse jár velünk,
 Az egri farkasok közé
 Csatára készülünk.»
 Felelnek ők ; de Leila fél,
 Remeg mint parton nyárlevél.

Sztambul felől bús hír repül,
 Zendülnek vámosok ;
 De küzdve két ifjú halad,
 Utat nyit kardvasok.
 «Végy jó reményt, szép hajadon!
 Magyar kar áll őrt pártodon.»

Csaták között a pálya fogy,
 Még nem fogy a csata ;
 Fölkél a hírre vajdaság,
 Jön villogó hada :
 Vajdák utól, vajdák körül,
 Futással út nem rövidül.

Mint párduc a két ifjú küzd,
 A villámkard peneg,
 És Isten, úgy akarta, itt
 A vajdák estenek.
 Szigetben sírva Leila vár,
 Mint árva fészken kis madár.

Ő sírva így panaszkodik :
 «Egek, mi puszta hely!
 Nagy búmmal e vadonban ah
 Hová bujdossam el?
 Miattam most a hős szivek
 Vajdák vasán elvérzenek ;

De meghalok hős ifjakért ;
 Sírhalmon e határ,
 És siratóim farkasok
 S lesz dúló vad madár.
 Atyám, atyám! ne várj reám,
 Bűnért setét föld lesz hazám.»

Siralmi közt a gyöngé lányt
 Hős ifjak így lelik,
 És gyöngyre a köny, a keserv
 Örökre változik.
 Mint ifju repkény kerti fán,
 Szilágyi karján csügg a lány.

Szigetből a leányt viszik
 Magyar határ elé,
 Zugó Dunának partjain
 Megy útok fölfelé,
 S alattok a vész mezején
 Tajtékot túrva vág a mén.

Setéten most Hajmási szól :
 „Itt a magyar határ ;
 Bajtárs megállj! nem érhet itt
 Török hatalma már.
 Vjünk meg ketten, s a leány
 Azé legyen ki győz csatán.”

«Nem úgy, vitéz felem! nem úgy!»
 Szilágyi válaszol :
 «Van nőd honn, van két szép fiad,
 Te meg nem válhatol.»
 És sír a lány : „Ah engemet
 E bajvivástok eltemet.”

De Hajmás nem szól, bösz eszén
 Felfordul a világ ;
 S kezdődik a gyász ütközet :
 Magyar magyarra vág.
 Két villám így csap össze fenn.
 Hajmási eldől véresen.

„Sokáig hőslakodban élj,
 Oh bajtárs, boldogul ;
 Bűnömmel én itt elveszek,
 S honn nőm, fiam busúl.”
 Szól s mint az elzugott vihar,
 Hamvába száll a büszke kar.

Ott ketten a haló fölött
 Hűséget eskenek,
 S a rabkötél, a bús csaták
 Örökre fejlenek.
 Török virág, magyar kebel :
 Ez hó az rajta hervad el.

A BÚVÁR KUND.

Túl a mezőn, túl a hazán,
 S a part fölött, a nagy Dunán
 Ki népe zajlik ott?
 Föl Endre! Béla! föl magyar!
 Ellenhad az, mely vést akar,
 Ellenség zajlik ott.

Ő az, ki partidon halad
 És száz hajót és száz hadat
 Hoz, oh hon, ellened,
 A gőgös Henrik az, ki rád
 Hoz háborút, és hoz halált,
 S bizik, hogy eltemet.

Föl Endre! Béla! föl magyar!
 Pozsonyhoz kell a férfikar :
 A vitéz Pozsony remeg. —
 S melyik magyar nem megy, ha kell?
 Utánok a hon puszta hely
 Mind harcon termenek.

De a király bús, s Béla szól :
 «Csaták miatt ha nyughatol
 Oh ifjú szép hazánk?
 Teremt-e Isten több magyart,
 Míg a világ, míg napja tart,
 Ha mink is elfogyánk?»

S fellázad a bú, a harag
 S busult szivekben háborog,
 Mint tenger és vihar ;
 Még inkább vért, hadat kiált
 S hirért, hazáért száz halált
 Kész halni a magyar.

Csak barna Kund nem háborog ;
 De bátor szíve feldobog,
 Mint hegyben a tűzár ;
 «Halld, Béla, majd ha éj jövend
 S a part fölé száll néma csend,
 Ott Kund egy szóra vár.»

Csekély a szó, köz a vitéz,
 De úgy van mondva, oly merész.
 Hogy nem lehet hazúg.
 Hős Béla parthoz tart legott,
 Hol vészben a megcsapdosott
 Dunának árja zúg.

Járása, mint a rémeké,
 Éjfélig le s fölfelé
 Dobog magányosan ;
 S még semmi hang, még semmi jel :
 Kund nem jó, távol és közel
 A puszta szél rohan.

Ki az, ki a víz szörnyekint
 A fürgetegre föltekint
 S meg habba öltözik?
 Ki vagy te, aki jársz alatt
 S ijeszted a futó halat,
 Mely mélyeken lakik? —

Vésztűzben néha vizen át
 Henriknek látni táborát,
 S Pozsony kivillanik ;
 S ím a Dunából szirt gyanánt
 Egy ember, kit mély árja hányt,
 Sötéten felbukik.

„Hah Kund te vagy?” s még nem hiszi ;
 „Hah ember!” őt így kérdezi :
 „Mi dolgod ott alatt?”
 «Hej Béla! víz hullámiban,
 Míg rajta zúgó vész rohan,
 Jó lenni ott alatt.»

Szól Kund — és ő az — «Nézz oda,
 Hol Henrik felriadt hada
 Tolong a víz iránt!
 Nézd, táborában mint remeg.
 Hajóit e kar fúrta meg ;
 Hadd vesszen aki bánt.»

S villám tüzénél Béla néz,
 Túl parton minden habba vész :
 A zászlók hullanak,
 Özön fut rajtok el vadon,
 És száz hajón, és száz hadon
 Hullámok omlanak.

Kund hol van? félre költözött,
 De olyat száz ezer között
 Hős Béla feltalál.
 S túl a mezőn, túl a hazán,
 Fut, búsong Henrik vert hadán,
 S Pozsony végvára áll.

TOLDI.

Sík, puszta, kietlen az őszi határ ;
 Vad meg nem üvölti, nem szállja madár ;
 Csak ketten utaznak : egy ifju vitéz,
 A hír fia, Toldi, s az északi vész.
 Három nap utaznak, a harmadikon
 Nem volt bokor és halom a vad uton —
 Jó Toldi a síkra nyugonni terült,
 A vész tova búsan egy ormon elült.

Ott, mintha keseregne az őszi borún,
Suttogva, halálosan és szomorún.

A fergeteg, a rideg ormon ülő,
Így visszanyögel vala Toldi felé :

«Oh hagyd megölelnem
A sír nyugodalmát :
Hagyj itt elepednem,
Hol kém szeme nem lát ;
Szent istenedért !

Oh hagyj könyűt ontanom ölt hivemért.»

Majd mintha dühöngene Tátra felett,
Hol fagyva nyaral meg az új kikelet,
Bődülve hatalmasan és hidegen

Ily szót dörög által az ősz teleken :

«E kar diadalma
Tett téged enyémmé,
E sír birodalma
Ne vonjon örökké ;
Holtakra ne vágyj,

Vár élve s öröme menyasszonyi ágy».

Így vissza-sivalkodik és elenyész
Megtört fuvalommal az északi vész.

De fölveri Toldit a távoli zaj,
A gyenge siralmak, a durva moraj,
Kél s mintha hevülne haragja után,
Borzad hadi vállain a kacagány.

Kis domb van a hősfion, éktelen is,
Tört kopja takarja be s barna paizs ;
De mint hideg égen az éjjeli fény,
Mely búsan omol le sötét mezején,
A sirra borultan az angyali lány,
Hollóhaja fürtiben oly halovány.
Mellette öljje reményeinek,
Áll marcona-zordonan a cseh Jedek,
S felrántani gyenge siralmaiból
Vas karja csörögve a lányra hajol.
Felhangzik azonban az útlan avar,
Megvillan erőben az ifjúi kar,
S mint vérnapi fellegek árnya megett,

Ég hős szeme Toldinak a cseh felett.
 «Mely sír ez az ősz sivatag közepén,
 S bűn szörnye ki vagy te, s ez angyali lény,
 Mely a vad oromra zokogva borúl,
 Hogy rá az arany nap is elkomorúl?»
 Ily gondokat önt el haragja szivén,
 Rémlánggal irottan ez üt ki szemén,
 S míg bízva feléje a lányka eseng,
 Halványodik a cseh, s erős szive reng.
 Majd mintha kilobban a tűz s elenyész,
 S a sivatag éje vadabbra tenyész :
 Úgy visszaborul ijedelme után
 S szól a cseh, haragja ömölve szaván :
 „Sír kéme : ki vagy te,
 Ki zajgva közelgetsz,
 És rám s örömimre
 Oly rémi szemet vetsz?
 Tíz szálla le már :
 Jer, téged is a porok éjjele vár.“
 S harc lenne ; de Toldi a lányra tekint,
 S így zeng szava bajnoki lelke szerint :
 «Békével, o lányka,
 Töltsd búban az éjet,
 Vagy kelj vigalomra
 Ha kedves az élet.
 Harctól te ne félj,
 Távol lesz az innen, ha Istenem él.»
 Szól, s mint haragos hab a barna hajót,
 Úgy űzi lapályokon, ormon elé,
 És űzi hatalmasan a cseh vivót,
 A régi Csepel szigethonja felé.
 Szép csendesén az agg Duna ontja vizét,
 Két sajka röpülve hasítja közét.
 Sajkán komor arccal az éj ködekint
 Két harc fia ül s vadán összetekint ;
 És habzik a víz evezőik alatt,
 A sajka előbbre s előbbre szalad,
 Parton kiköt a cseh ; de rúgja legott
 Víz mélyibe Toldi a lebke hajót ;

S habháton a sajka megy úrtalanúl,
Míg vissza erővel a révbe nyomúl.

„„A mélybe hajódat

Mi okra lökéd el?

Rémíteni vélsz-e

Órjási erőddel?“

„„Egy csónak elég,

Hős halva marad ma egy, halva ma még!“

Így összebeszélve halálos üggyen,

Két bajfi szigetben előbbre megyen ;

És minden oly csendes, oly néma körül :

Hold szép sugarának az alkony örül,

Nem reng levél ágon, az ág tetején,

Hab nem zajol a Duna sik tükörén ;

A messze világ zaja míg ide száll,

Elhallgat a csend uralmainál.

Oly csendes hiába vagy, alkony, a hold

Oly tiszta-szeliden hiába mosolyg :

Ők ketten, az életet ölni menők,

Nem nyugszanak, harcra szegül ki kezök.

S megdobban haraggal a föld, mezején

Vér harcra virágzik, a vad növevény,

S hallik csataj és csörej és dobogás.

S rémségesen hallik az ércsuhogás.

De messze, halálosan és egyedül

Egy zuhanat hallik a többi közül —

S már ingadoz a cseh, csatája mulik,

Függ bús feje ; lába nem állapotodik :

Mint kőhalom, a fövényágyra borúl,

S vasháza utána csörögve lehull.

Még sokszor, ha vész van az ősz tereken

A hír fia Toldi borongva megyen,

S már nem rideg a sir a puszta uton,

Hivével a lányka temetve vagyon :

Hervadt koszorújok a sárga fűszál,

Mely halmukon ing szelek ostrominál,

És Toldi pihenni ha dombra hajol.

Itt álmodik a csata napjairól.

S míg lelke a vad sivatagnak örül,

Fel-felriad álmai szörnyeitül.

HEDVIG.

Legenda.

Szóla Isten Gábor angyalához :
 «Szép cselédem, fényes Gábor angyal,
 Ölts piros két szárnyat vállaidra,
 Szegd be nappal, a szép délvilággal,
 Arcaidra vedd tavasz derültét,
 Végy mosolygóbb ifjúságot arra :
 A kicsinyded földre fogsz leszállni,
 S a szerelmes lányok bíbor ajkán
 Csókot, áldó égi csókot hagyni :
 Aki szép, hogy még szebb csókod által,
 S aki boldog, boldogabb lehessen.»

És felelt a fényes Gábor angyal :
 «Boldog Isten, oh te véghetetlen!
 Mely parancs ez! mily kemény ítélet!
 Oly parányi pár a föld magában,
 De szerelmes szívű lánya oly sok,
 Támadattól a komoly napestig,
 S a fagy éjszakáig déli hőtől,
 Hogy, ha ezret láttam, visszatérve
 Új ezerrel lesz találkozásom ;
 Mert fűszálként mindenütt terem lány,
 S egy leány sincs, aki nem szerelmes.
 Boldog Isten, oh te véghetetlen!
 Így örökké el leszünk szakadva,
 S Gábor angyal, bár ohajtsa lelke,
 Fényhazáját meg nem látja többé.»

Így felelt a fényes Gábor angyal.
 Mosolyogva mondá rá az Isten :
 «Mely leánynak szíve rejt szerelmet,
 Gondolatja mégis feddhetetlen,
 S tiszta, szent és tetszhető az égnek,
 Arra szálljon csókod áldomásul.»

S ment az angyal. Hajnal nyílt utána.
 Dal szövődött szárnya zajszeléből,

Dal, minőt a lélek hall magában,
 Éjein ha boldog álma eljő,
 S a nem ösmért tündérhon öléből
 Legrejtettebb vágya visszahangzik.
 És soká és messze járt vigyázva ;
 Ifjú és agg volt figyelme tárgya,
 S lelt szerelmet mindenütt a földön.
 Hőben és fagyok közt a leányszív
 Ége, mint a pártusok vetése,
 Melybe Sámson karja úze lángot.
 S felsohajtva néha Gábor angyal :
 «Istenem! mi bajra hajtasz engem!
 A szerelmes lányka mit kívánjon,
 Mit gondoljon, mint az egy szerelmet?
 Ez hívének szép szemében olvad,
 Az mosolygó ajkin vágyyna csüggni,
 Termetét más, s délceg indulatját,
 Sőt hibáit mint bálványt imádja.
 Van, ki fényről, kincsről mér szerelmet,
 S a fagyért ég büszke gondolatban».
 Így az angyal néha felsohajtja,
 S mert előtte, mint a könyv, kitárva
 Leplezetlen állott a leányszív,
 Tarka s tarkább lón tapasztalása.
 Egy virágszál, egy kis semmi gyakran
 Évig élt a hű leány szívében ;
 Mint folyamnak tükre volt a másé,
 Mely utában majd a törpe bokrot,
 Majd kevély fia termetét mutatja ;
 Ebben a szerelmek rózsavásznán
 Jégfonállal szöve volt kevélység :
 Abban olvadásig lágy ohajtat,
 Búmerengés, kedv, csapongva játszó,
 Lenge jóság, elmuló szelídség
 A hiúság cifra köntösében
 Változának mind a hold világa,
 Vétlen vétkes vágyaik sokával,
 S álmaiknak minden ezredével.
 És az angyal, más világ lakója.

Nem találta kedvet mind ezekben,
 Nem találta tetszhetőt az égnek.
 S ím egy ország föltünék szemébe,
 És egy nemzet messze napkeletről,
 Boldog és nagy, gazdag és hatalmas,
 Mely parancsolt a sebes Dunának,
 S tengerektől tengerig csatáztatván,
 Nagy királyát s a jót, mint egy Istent,
 Ős Budában fénnel udvarolta :
 A magyar volt, s nagy Lajos királya.
 Gábor angyal megszállt e vidéken :
 S ahogy ott ült a magas tetőkön,
 Mint ezüst láng, mint egy üstökös fény,
 Rózsafelhő szálla fel Budából,
 Rózsafelhő a Sasok hegyéig ;
 S Gábor angyal így szóla hozzá :
 «Rózsafelhő! honnan és hová mégy?»
 «Szűz leánynak arciról s az égbe.
 Hála Isten, hála szent erődnek!
 Hogy kegyedben szép arcot teremtél.»
 S felleg szálla ismét, barna felleg,
 Mint az árnyék, mint az éj palástjal
 S Gábor angyal így szóla hozzá :
 «Barna felhő! honnan és hová mégy?»
 «Szűz leányhaj lebbenése voltam.
 Hála Isten, hála szent erődnek!
 Hogy setétlő szép haját teremtél.»
 Csillag is szállt kettő fel Budából :
 Szűz leánynak pillantási voltak,
 És imádni kezdtek : «Hála Isten!
 Hála, hogy szép kék szemet teremtél.»
 Egy sugár is, természetéhez illő,
 Felhatott a természetért köszönni.
 Végre sánta hangya hajtja morzsát
 Felfelé a legmagasb tetőig ;
 S Gábor angyal így szóla hozzá :
 «Sánta hangya, honnan és hová mégy?»
 Az pedig megállta válaszulván :
 «Hála Isten, hála szent erődnek!

Kis fiammal költözém Budában,
 S kő esék rám ; de király leánya,
 Szép s kegyelmes Hedvig fölsegíte,
 S mondá : hangya! kelj föl, s menj fiaddal.
 S fölkelék, de megfogadtam akkor,
 Hogy nevének emléket hozok föl.»
 Szólt, a morzsát feltolá, s tovább ment.

Gábor angyal látva hallva mindent.
 Amit angyal hallhat, emberek nem,
 Új örömmel, új reménnyel indúlt,
 S nagy Lajosnak várlakába szállott.
 S ím király leánya Hedvig ott ült
 Ifjusága hajnalköntösében,
 S rózsafelhők arci, szép hajának
 Gyenge fodra barna köd valának,
 S minden ami kellem és gyönyör van
 Harcban állott természetén, vonásin ;
 S a szeméren diadalma rajtok
 Mint királyné ünnepel szelíden.
 Gábor angyal ahogy látta mindezt,
 Elborúla lelke tisztelettel,
 S így imáda : «Hála, hála Isten!
 Hogy kegyedben szép leányt teremtél».

A királylány csendes ámulattal
 Ült azonban : a szent könyv előtte
 Nyíltan állt, s a vérivó magyarnak
 Régi nyelvén új csodát beszéle.
 A teremtés titka, Isten, ember
 S a világ valának följegyezve
 Szent soraiban, és az élet álma ;
 A nagy, a várt s rettegett jövő, jövendő,
 Melyre holtak sírból fölriadnak,
 S földdel a magas menny összerendül ;
 Vég bíró pedig lesz a nagy Isten,
 S jót, gonoszt a szív szerint ítélend :
 Mind ezek s több fel valának írva,
 S Hedvig olvasá a szent ígéket,
 S így tünődék rajtok önmagában :
 «Im ezek mi szép ígék, mi szentek!

Lengyelország hős királya, férjem,
 Kit szívemben hordok, hű jegyelted!
 Nem leend-e megvetett ajándék,
 Majd ha fényben eljövendesz értem,
 S én kitárom a csodák világát
 Ifju, hős, de még vad nemzetednek?
 Durva nyelve, melyen eddig a düh
 S a harag vad győzödelme hangzott,
 Általam most szent igékre hajland;
 A teremtés titka és az üdvé
 Nem leendnek messze föld virági;
 Szent körökbe mindenik betérhet,
 És az élet fájáról gyönyörrel
 Dús, öröklő éveket szakaszthat.»

Gondolá, és elfogadta szíve.
 Szárnylebeve függé Gábor angyal
 Vállain a szép királyleánynak,
 S kedvteléssel s üdvözült gyönyörrel
 Néze által rá s a szép sorokra.
 Majd hogy el lón a szándok fogadva,
 A leányra áldó csókja szállott;
 Égi ajka, mint a gyenge szellő
 Lágyan ére legszebb földi ajkat,
 S csattanása, mint ezüst harangé,
 Mondhatatlan kedves és muló volt.

A CSERMELYHEZ.

Oh selyme a vizeknek
 Kis csörgeteg,
 Vig árja nedveidnek
 Hová perereg?

A titkos völgynyilatnál
 Mi vár, mi von,
 Hogy dőlsz, mint ha te volnál
 A Balaton?

Mért, mintha nászra lejtne,
 Kereng habod,
 S zeng, mintha dalt rebegne,
 Kis oldalod?

Tán szebb virág virágzik
 A völgy ölén?
 Tán szebb nap fénye játszik
 Hüs rejtekén?

Vagy Emmi rózsaképe
 Hajnallik ott,
 Hogy oly nagyon siet le
 Futó habod?

Oh fuss, s ha habjaidban
 Enyhül alatt,
 S mint csillag, keble lassan
 Leáldozand ;

Oh vidd e rózsabimbót
 Vidd lejtve le,
 Gyengéden szíve halmát
 Illesd vele.

Mondd hogy, ki téged külde,
 Az én vagyok,
 Hogy lánggal égek érte,
 S hogy sorvadok.

S ha erre meg nem indul
 Szánó kegye,
 Zúgjad, hogy szíve márvány
 Mint kebele.

VÁGY.

Mit késel, oh lányka,
 E szívre omolni?
 A hév szerelemnek
 Hév csókkal adózni?
 Mit rejted előttem a gyöngye kebelte,
 S vonsz kellemeidre, te csalfa, lepelt?

Ah hagyj betekintnem
 A rózsaligetbe,
 Hagyj részeg örömmel
 Elhúnynom öledbe'.
 Ah hagyd megízlelnem az édeni bájte,
 Hagyd szívnom ez ajkat, ez isteni szájte!

A messze jövendőt
 Aggódva ne nézzed ;
 Hosszú örömökre
 Mi kurta az élet!
 Nézd nyomtalan a sebes óra halad,
 Elmúlt napokat soha vissza nem ad ;
 S a rózsa, ha szép kora múlva, lehull :
 Méh nem szedi mézeite hamvairul.

VITKOVICS EMLÉKEZETE.

1829.

«Hát csak az él-e soká, ki után a sírba lenézni
 Lelke haragjában nem szeret a hazafite?
 Hát csak a hitványnak van-e adva tenyészni gyönyörben
 Századig, és sanyarún elhal az érdem előbbe?»
 Így kérdők az eget, hogy holtod hírszava fölvert,
 S házad búja között gyász vala gondolatunk.
 A nyájas szívet, a jó kedvet halva találtuk,
 Mert te, vidámságnak lantosa! halva valál.

Hasztalanúl bús záraidon vítt bánakodásunk :
 Honunknak többé vissza nem adnak azok.
 Társtalan a fekető földben nyugodandol ezentúl,
 S néma halál hallgat szózatot ajkaidon.
 De te nem oly voltál, hogy örökre feledt hamuvá légy.
 Életed a vízként nem vala pusztá folyam.
 Míg nyugaton fenn áll a Kúma-vidéki magyar vér,
 S hármás bérci fölött ősneve írva leend,
 Tán eljő kora, hol szabadabb lesz lenni magyarnak,
 S százados álmaiból nemzetisége kitör.
 Akkor az élten túl lengő árnyékok örüljön :
 A haza, hívei közt, téged is emlegetend.

EGY KÖLTŐRE.

Lelked beteg, s a költés benne gyöngy ;
 Jól értsd meg, nem csigából drágagyöngy,
 Fagyöngy a legsiványabb tölgytetőn ;
 Madárfogó a gyermekek bogain,
 S a légyvadászok vesszején ragasz.
 S ha pinty az érzet, légy az értelem.
 Fogollyá tettél lelket és szívet.
 Örülj nekik, jó költő! költsd el őket.

SAS ÉS FOGOLY.

SAS.

Tested ég felé megy, lelked vált pokolnak ;
 Mi dolog ez, földi, csak nem akasztanak?

FOGOLY.

De biz' azt cselekszik, jó uram, saskesely.

SAS.

S mért?

FOGOLY,

Egy oroszlának sasszárnyát loptam el.

SAS.

Hah vessz! a szárny enyém.

FOGOLY.

Hát te oroszlán vagy?

SAS.

M megbocsáss, éh vagyok, s te kövér falat vagy.

ILUS PANASZA.

Nagy hiba az nálunk
 Egy ily faluban,
 Hogy ennyi ember közt
 Legény alig van.

A ki józan, hideg
 Mint a jégverem;
 Aki boroz, orrán
 Bibircsó terem.

Kit nátha nyomorít,
 Kit meg a keh bánt;
 Peti balra sántít,
 Bandi jobbra szánt.

Hordja el a tatár
 Leányságomat,
 Én maholnap férjhez
 Adom magamat;

Egyik szőke volna,
 S tüzes a haja;
 Másik barna volna,
 S borzas mint boglya.

Bükfából vágatok
 Férjet magamnak,
 A sarokba vetem,
 Jó lesz cobornak.

HAJ, SZÁJ, SZEM.

Haj, haj, haj,
 Beh szép selyemhaj
 Ez a leányhaj?
 Bomlott fürti tengerében
 Hattyuvállak fürdenek benn.
 Haj, haj, haj,
 Beh szép selyemhaj
 Ez a leányhaj.

Száj, száj, száj,
 Beh szép rózsaszáj
 Ez a leányszáj!
 Fülemlile danol benne.
 Legszebb sor gyöngy ragyog benne.
 Száj, száj, száj,
 Beh szép rózsaszáj
 Ez a leányszáj.

Szem, szem, szem,
 Beh gyönyörű szem,
 Ez a leányszem!
 Mennyország nyildokol benne,
 Szerelem az isten benne.
 Szem, szem, szem,
 Beh gyönyörű szem
 Ez a leányszem.

A BÚS LEGÉNY.

Forgószél megy út közepén,
 Csoportokat dobál felém,
 Hejh forgó szél! ha jó volnál,
 Inkább babámhoz hordanál.

Az én babám nem kis baba,
 Sugár mint a jegenyefa,
 Szépen danol, szépen táncol,
 Hozzá kökényszeme lángol.

A kökényt én úgy szeretem,
 Ha szemében tekinthetem ;
 Hejh! de tőle távol vagyok ;
 Csak egyedül fülök, fagyok.

Érem-e még azt vagy soha,
 Hogy galambom elmondhassa :
 Hova, hova bojtár legény,
 Tudod-e hogy szeretlek én?

Azt csak tudnám még hogy szeret,
 De tudom hogy el nem jöhet,
 S mint madár a száraz ágon,
 Csak úgy tengek a világon.

PUSZTA CSÁRDA.

Ez a csárda nevezetes,
 Gólya jár rá, nagy kelepes.
 Ha én gólyamadár volnék,
 Ilyen házra nem is szállnék.

Kidőlt bedőlt az oldala,
 Bele jár az isten nyila,
 A forgó szél dúdol rajta,
 Boszorkánytánc van alatta.

Hej kívül is, hej belül is,
 Ki van itthon, ha beteg is?
 Ki hoz nekem bort eleget,
 Piros lánytól hókenyeret?

Puha kenyér eledelem,
Szomjam ellen borral telem,
S ha felindít a szerelem,
A szép leányt megölelem.

Hej, de itt senki nem felel,
Csak az egy gólya kelepel :
Útra készül az is szegény,
Nem ülhet a ház tetején.

Gyerünk innen, fakó lovam!
Tisza ide nem messze van,
A Tiszában megitatok,
A Dunáig meg sem állok.

Isten hozzád, puszta szállás,
Gözütanya, denevérház!
Hordjon el az őszi zápor,
Mért nincs benned egy ital bor.

ANDOR PANASZA.

Kis lány, nagy lány,
Mit ér, ha hamis?
Főlebb is, alább is,
A szomszédban is.

A kis lány ostoba,
Más elcsalhatja ;
A nagy lány agyafúrt,
Megcsal szózatja.

Ily gonosz világban,
Én azt gondolám,
Ne legyen soha is
Egyhez kötve szám :

Csókolok, ölelek
 Kettőt hármat is,
 S ha ezek közt sincs jó,
 Akárhányat is.

S majd azt viszem haza
 Víg szüret után,
 Aki nem néz vissza
 Legények után ;

Kinek szeme nem jár
 Minden szem után,
 Kinek lába nem fut
 Minden zaj után ;

Aki nyomot nem hágy
 Kis lába után,
 Megy is, otthon is van,
 Még sem boszorkány.

LABODA KEDVE.

Széles utcán, széles jó kedvében
 Megy Laboda bor zúgván fejében :
 S minden gyermek, aki látja,
 E szót utána kiáltja :
 «Hej Laboda, Laboda!
 Lábod ide, amoda!»

Széles utcán, széles jó kedvében
 Tovább is Laboda megy vesztében,
 S egy piros lány, hogy meglátja :
 E szót utána kiáltja :
 «Hej Laboda, Laboda!
 Lábod ide, nem oda!»

S Laboda bemegyén piros lányhoz,
 A lány bort hoz, csókot ad a borhoz.

Labodát ölébe zárja,
 És fülébe mondogálja :
 «Hej Laboda, Laboda!
 Szíved nekem kaloda!»

De Laboda letekint a lányra :
 «Ki mázolt be, szívem, ily csodára?»
 «Hej hej nagyon szerettem én ;
 De megcsalt a barna legény.
 Hej Laboda, Laboda!
 Ölelj meg, ne menj tova.»

«Hazudsz leány, hazudsz, mond Laboda,
 Te hagytad a barna legényt oda.»
 S kiönti a bort a földre,
 A leányt ellöki félre.
 «Hej Laboda, Laboda!
 Mért haragszol Laboda?»

«Én vagyok a szögfi, a Laboda,
 Engem hagytál, te hitetlen, oda,
 Últél pince derekába,
 Lemenőknek az utába.
 Átkozott légy, piros lány,
 Borod méreg, te sárkány.»

Zúgolódva széles bús kedvében
 Megy Laboda s tántorog mentében ;
 S minden gyermek aki látja,
 E szót utána kiáltja :
 «Hej Laboda, Laboda!
 Lábod ide, amoda.»

GÁBOR DIÁK.

Gábor diák mélyen elmerülve
 Ül a lócán, egy nagy könyv előttte ;
 A viláért fel sem pillantana,
 Ha egy filégy reá nem szállana ;
 De már erre csak felpillant,
 S ím meglát egy fürge leányt.
 «Ejnye, húgom, beh piros az orcád,
 Hadd szakasszak róla egy pár rózsát.»

«Gábor diák, hamis Gábor diák!
 Hagyjon békét, mert bizony meglátják.»
 «Semmi látás!» — mond az jó kedvében —
 «Lakodalom van a csók végében.»
 «Jaj ne bántson! kell sietnem, —
 Elhull pártám, itt felejttem,
 Ah vegye el azt a forró száját.»
 «Még egy csókot!» «Nem nem!» «Kettőt adj hát.»

Gábor diák mélyen elmerülve
 Ül a lócán, egy nagy könyv előttte ;
 S hogy felpillant, egyszer csak elmerül,
 A leány jön búsan s színtelenül :
 «Ej húgom, beh halovány vagy,
 Féltetek, hogy el ne hervadj.»
 «Gábor diák, átkozom a csókját,
 Mikor tartjuk meg a lakodalmát?»

«Semmi átok, jőj el pünkösdnapra,
 Addig, rózsám, addig menj dolgozdra.
 Neh egy pár csók! egyik útra való,
 Másik, ha úgy tetszik, vigasztaló.»
 «Gábor diák! hátha késő
 Pünkösdnapkor a menyekző?»
 «Semmi késő! te világ rózsája.»
 «Ej be hamis az a maga szája.»

Gábor diák mélyen elmerülve
 Úl a lócán, egy nagy könyv előtté ;
 A viláért fel nem pillantana,
 Pedig itt van piros pünkösd napja.
 De elébe jön a leány,
 S egy csecsemőt ringat karján :
 «Ej ej már ezt még sem hittem volna!»
 •«Most a világ engem sem csufolna.»•

«S hogy mosolyog istenadta fattyal!»
 «Épen olyan, mint az édes atyja.»
 «Mit csináljunk, mit tegyünk galambom?»
 «Én tudom hogy a Dunába ugrom.»
 «Semmi ugrás! jer a paphoz.»
 Így szól Gábor a leányhoz,
 S nagy szomorún a könyvet becsapja :
 «Soha, soha, ilyen pünkösd napja!»

SZÉP ASSZONY.

Művészi vetélkedés Kisfaludy Károllyal.*

Tatárjáráskor egy jó férfinak,
 Kit társi Bús Ferencnek hittanak,
 Erdők között ép úri háza volt,
 Mely ellenségnek még nem udvarolt.
 Fő bútor benne a szép nő vala,
 Ferencünk' édes kedves anyyala ;
 — Így hívatá magát a kis gonosz,
 Bár benn együtt volt minden házi rossz. —
 Hűsége nád és nyelve kard ; maga
 Majd fergeteg, majd villám zápora :
 S ha minden férfi oly vitéz vala,
 Nem vesztél volna úgy, oh Hunnia!
 Elég az hozzá : bár mily volt Kató,
 Bár kedve tengerhabként változó,

* L. ennek «Bánkódó férjét».

Bár férjével váltig hadakozott,
 De szép, igen szép volt az átkozott.
 Történt, hogy visszakészült a tatár,
 Dultan minden, nem volt mit enni már ;
 Az éhség kergeté a sereget,
 Melyet vitézség meg nem győzhetett,
 De még kitértek néhol s a vadak
 Végső dühvel szörnyekké váltanak.
 Hogy s hogy nem volt? egy erre tévede.
 Egy rőt tatárfi ; vállán tegeze,
 Kezében kard, vas ünge tetemén ;
 S öldöklés lángja apró két szemén :
 Mindenfelé, ahol járt, rettenet
 Volt e kis ember százezer felett.
 Hogy erre tért, körültekintgete,
 S magával ilyenkép beszélgete :
 «Ki az, ki ott oly kényesen tanyáz?
 Kié a kert, kié az úri ház?
 Oh boldog óra, boldogabb tatár,
 Itt téged e ház kincsre, nagyra vár».
 S jön, lát és győz — nem győzetik!
 Most egyszer színe százszor változik,
 Rőtől rötebbé, s apró két szeme
 Két pislogó mécs s minden fegyvere,
 Majd hogy magához tér a bámulat,
 Lélekzetet vesz, s mond ily szavakat :
 «Hallođ, magyar, dúlhatnám házadat,
 S ha jelt adok, kövön kő nem marad ;
 De nem bántlak, nem bántom kincsedet,
 Engedd ez egyet át, szép hölgyedet».
 Így a lator vér, a tatárfi s jó ;
 Már fenn ölében a szép ifju nő,
 Választ sem várva hajt s rohan tova,
 S örül, hogyan nem még talán soha,
 A férj — ki fesse lelke bánatát?! —
 Utána néz, amilyen messze lát,
 És mit tesz? ah hajléka pusztá már ;
 Bámúl és felsohaj : «Szegény tatár!»

A VÁRÓ IFJU.

Megvártalak, kedves, az órára,
A szép piros hajnal hasadtára,
Hév volt karom, hogy majd átkaroljon,
Hév volt ajkam, hogy majd megcsókoljon.

Szívem dobogása volt köszöntőd,
Valahányszor a szél felsüvöltött,
S minden árnyék, minden fény sugára
Termetednek csala csodájára.

Hol maradtál, hol maradt szépséged,
Rózsarcod, violanézésed?
Hol fehérlett tél s nyár bosszujára,
Hókebeled gerjedelmes árja?

Lélekedet edes illatával
Mily szerencsés táj szellője szárnyal?
S a föld szíve hol dobog alattad,
Örömében, hogy te megtapodtad?

Jaj mi kérdés, mely óhajtozás ez!
Nem vagy itt, bár a hely s óra kedvez :
Itt van a nap, itt van új világa —
Nem te, békem s vágyaim zöld ága!

Majd ha látsz virágot hervadozva,
Büszke lombot búsan meghajolva,
Majd ha látsz kis csermelyt gyors mentében
Mégfáradni völgyek mély ölében ;

S hűlni napfényt felhők torlatában :
Gondold, hived úgy hűl nagy buvában.
Úgy ül, feje lombként lehajolva,
Élte a virágként hervadozva,
S fáradt lelke, mint a fáradt csermely,
Agg, fogy és vész ; mert te nem jövel el.

FEKETE SZEM.

Szép a kék szem, nem tagadom,
 Én a kékre sem haragszom,
 De a barna szem sugára
 Emlékeztet éjszakára,
 A sötétes éjszakára,
 Boldog szeretők napjára!
 S nekem nappal éjszaka van,
 Fényes delem éjfél tájban.

Pillants egyet, édes rózsám,
 Fekete szemű violám!
 Fekete szem pillantása
 Olyan mint a holló szárnya ;
 Ha benézek tükröt mutat,
 Játékival szívem mulat,
 S boldog vagyok, mint virágszál,
 Mely szűz leány kebelén hál.

KÉK SZEM.

Szép a fekete szem,
 Én azt is szeretem ;
 De még szebb a kék szem,
 Kék szemű szerelem.
 Az én szeretőmnek
 Ilyen kék a szeme ;
 Valahányszor nyílik,
 Ibolya kél benne.
 S hejh mikor benézek
 Mélyen közepébe,
 Látom a szerelmet
 Mulatozni benne ;
 Akkor azt gondolom,
 Kedvem nagy voltában :
 Nincs több boldog ember
 Nagy Magyarorszáiban.

A SZERETŐK.

Álmodom én, nem aluszom,
Gyönyörűség minden gondom,
Rózsám keze fejem alja,
Szíve szívem nyúgodalma.

Micsoda fény az a csillag?
Talán a hajnali csillag,
Szeretőket összehozó,
Szeretőket elválasztó.

Kelj fel, rózsám ne alugyál
A szép hajnali csillagnál,
Majd ha feljön esthajnalra,
Jój el vigasztalásomra.

AZ ÉJFÉLI HÁZ.

•Isten hozzád büszke város,
Roppant kőhalom!
Isten hozzád, falaid közt
Már nem nyughatom.

Mely után oly hön sóvárgék,
Láttam fényedet,
Lepke szárnyon elvigadtam
Örömeidet.

Kerted annyi bájvirága,
Tündér szépeid,
Már nem vonnak, s rövid napod,
Rövid éjeid.

Nincs szememnek mulatása
Változásidon,
Nincs szívemnek gerjedelme
Csillogásodon.

Távol, halmon és vizen túl
 Róna közepén
 Áll egy kis lak, Emma háza :
 Oda vágyok én.

Ott búsong az elhagyott lány,
 S oly hű kebele :
 A hűség arany betűkkel
 Írva van bele.

Szép is, jó is, és szeret is
 S rám epedve vár,
 E kemény, e hittelen szív.
 Megtagadta bár.»

Így tűnődik Dálnok Endre
 S útát messze vált,
 Elhagy fényt és társaságot
 S zengő palotát.

Egyedül megy, és alatta
 Gyors alföldi mén
 Vág csikorgó hosszú pályát
 A tél mezején.

Víg faluknál, víg lakóknál
 Mégyen uta el ;
 Nem mulathat, tova száguld
 Gerjedelmivel.

Ifjak híják, szép leányzó
 Várja s hő kebel ;
 Nem mulathat, tova száguld
 Szép reményivel.

Mint ha hátra hagyni vágyná
 Önnön lételét,
 A világot és a földet
 S minden örömét :

Oly szilajon, oly elszántan,
 Oly bőszerűen fut
 Hóvilágnál, holdvilágnál,
 Míg egy síkra jut.

És a síkon pusztaság van,
 Hó és pusztaság,
 Csendes hajlék közepette,
 Benne mécsvilág.

De sem tőle, sem hozzája
 Nem vezérel nyom :
 El van hagyva, eltemetve
 Mint a fájdalom.

Sóhajt Endre, és az éjjél
 Tompán visszazeng,
 Félelemtől és reménytől
 Aggó szíve reng.

Ott van, hallgat, és nem hall szót,
 Néz, és senki sincs :
 S nyílik — máskor annyi kéjre!
 A megért kilincs.

Benn merengő nyúgalomban
 Egy leányka ül,
 Könyökére hajlott fejjel,
 Búsan, egyedül.

Vállain elomladozva
 Szög hajfodrai,
 Haloványan elpirúlva
 Gyenge arcai.

S nyugvó tenger van szemében,
 Mely egekre néz,
 Melyet dúlni már nem látszik
 Semmi földi vész.

Melyben a múlt és jövőndő
 Álmát tükrözi,
 S azt öröm, bú harmatgyöngye
 Már nem öntözi.

S mintha épen most vonná fel
 Álma fátyolát.
 Föltekint, s az ifju benne
 Látja Emmáját.

S szól: «Ah Emma! csak magad vagy?»
 S a lány nem felel.
 «Emma, Emma, hát nem ösmersz?»
 S a lány nem felel.

«Emma, Emma! messze útról
 Érted jöttem el,
 Elhagyám a nagy világot
 S érted hagytam el;

Emma, Emma! megbocsátasz
 Angyal, úgy-e meg?
 A megtérőt Emma szíve
 Nem tagadja meg?»

S mint szoká, ölébe vonná
 Endre kedvesét,
 Csókjai közt lángajakkal
 Tenné esküjét;

De szemében a leánynak
 Tiltó tűz ragyog,
 Mondhatatlan, mely velőkön
 S lelken átlobog;

Mely reményt és bátorságot
 S vágyakat megöl,
 S a halált és sírba néző
 Bút támasztja föl.

«Ah, ha el vagy szánva s nálad
Nem lehet hazám,
Szólj csak egy szót, és ne nézz ily
Lélekölve rám!

Ez nem engem, egy világot
Tenne semmivé :
Ah, ne vess ily rémszemet rám,
Ez nem Emmié.»

Dálnok így szól, a leányka
Lassan, rémesen
Fölkel, nagy bú súlyaival
A szép termeten.

S mint rózsával temetett sír,
Nyílnak ajkai,
Vaskebelt is megrendítők
Rezgő hangjai :

«Késő! késő! Dálnok úrfi,
Elmulók korát ;
Nem hű az, ki várni hagyja
Hű menyasszonyát.

Várva láttam a tavasznak
Nyíló kellemét,
Várva a nyárt és az ősznek
Hulló levelét.

Most lakásom hideg és szűk,
Szűk és szomorú,
Benne éj van, és fölötte
Téli koszorú.

Van-e kedved ily tanyához?
Vagy bár lásd magad.»
S egy koporsót tár ki karja
Szemfödél alatt.

És azonban sülved a ház,
Mély sírrá leszen ;
Minden szellem éj felén túl
Alszik csendesen.

A kis háznak sülvedtével
Elhúny a világ,
S éj van messze a nagy síkon,
S hó és pusztaság.

De középen féltetmetve
Áll egy kis kereszt,
Rózsaszínű lobogója
Rajta lengedez.

Fejcsüggedten a sebes mén
Kötve tombol ott :
Dálnok a sír kebelében
Halva maradott.

A HÚ SZERETŐ.

Sík országúton vágat a huszár,
Nap játszik messzezsengő fegyverén ;
Oly szép, oly könnyű, mint a gyors madár,
S nincs semmi bánat, semmi bú szivén.

«Oly könnyüden, oh lovag, el ne rohanj,

Sík útközön ül

Szép lány egyedül,

S tündöklük omolt haja, mint az arany.»

Fel a porból, hugám, katona jó!
Szól a lovag, s hevesen száguld elé,
Adj egy csókot, ha nem lesz is kettő.
Vígán hadd rohanjak sírom felé,

«Oly vígán, o had fia, még se rohanj.

Lód lába előtt

Ül hű szeretőd,

S mellére lecsügg feje bánatosan.»

Döbbenve féket ránt a gyors lovag,
 Hogy úton ülni látja kedvesét,
 És félre száguld, félre elrobog,
 Retteg jajától, s látni fél könyét.

«Oly félre, o had fia, mért rohanál?

Holt kedvesedet

Nem nézed-e meg?

Nem sír, panaszatlan a néma halál.»

A TIHANYI VISZHANG.

«Szüntesd csókjaidat, szüntesd meg az alkudozó szót,

Édes az ahi, de tanút nem szivel a szerelem.»

A visszhangú tetőn így sűgött Irma Dezsőhöz,

Hogy Tihany agg hátán ültenek a szeretők.

A visszhang ezeket, mint hallá, sűgva beszélé

Régi barátjának, a Balatonnak, alant,

A Balaton pedig elmondá partjainak, azoktól

Tudta Somogy, Veszprém és Szala, tudta Füred :

És ezek elmondák a szomszéd többi megyéknek,

S már az egész ország tudta, hogy Irma szeret.

Akkor az árulót így szidta meg a haragos lány :

«Némulj meg, visszhang ; vén Balaton, te apadj,

S láss fenekedre : gazos legyen az sokféle gazokkal,

S benne a száraz avart irtsa ki éjjeli láng.

S még feketébb legyen a fűsttől Tihany oldala, mint most :

És vendégtelenül álljon alatta Füred.

Ezt bár nagy szomorún a három vármegye lássa.

Lássa egész ország, s bús legyen érte soká.»

Ezt is az ör visszhang hallá, s kibeszélte világnak :

Mit tehetett a lány? hallgata, és szeretett.

A HAZAFIAK.

Kértek, s a haza kér ; firkáltak, s a haza buzdít .

Csizmátok nincsen, s a haza álljon elő.

Áldoztok bogarat, s azt a haza nézze tuloknak :

Szándéktok jó volt, s a haza áldjon ezért?

Vesztegetők, szentségtelenek! mi düh szálla belétek,
 Mit keres a szent szó szenttelen ajkítokon?
 Szűtőkben legyen a haza, és ha kimondani szükség,
 Tetteitek zengjék nagy, diadalmi nevét,
 Akkor lesz neve a bűn s baj szörnyeinek ölője.
 S nép és Isten előtt becsben az áldozatok.

A SIKET LANTOS.

Megrendíthetlen nyugodalmad, o lant fia! Ember
 S emberevő állat fut, ha te dalra fakadsz.
 Tótágast áll a természet, ijedve lebúvik
 A folyam árja, s kitér szikla, fa, hangod elől.
 Csak magad, oh boldog, nem hallod e szörnyű nyikorgást
 S ennyi veszély közepett meg sem akadva danolsz.

KÉT HIVATAL.

Gyógyítasz s bort mérsz. Italod két érdemü : érzem
 Gyógyszereden borodat, gyógyszeredet borodon.

EGY KÖVÉR VENDÉGFOGADÓSRA.

Itt nyugszik Haspók, s örömet, ha zabálni lehetne ;
 Testét egy buzatár potrohos öble fedi.
 Mennyi baromfi-halált okozott ez időnek előtte!
 Jajjaikat most is hallani sirja fölött.

MOHÁCS.

I.

Sir vagyok, elhullott magyaroknak sírja, Mohácsföld,
 Mely vérből nevelek gyász telekimre mezőt ;
 De ne pirúlj, oh honfi, azért eljöni síkomra,
 Had-gázolta határt látni s az árva Cselét :

Kart és férfi kebelt vive itt a harcba magyar nép,
Sors erejű számmal győze az ozman erő.

2.

«Mely föld ez, mi virágzó tér az öreg Duna partján,
Melyen sárga kalász rengedez és buja fű?»
Nyögve felel, s csak alig hallatva s keservesen a föld :
«Hír temetője Mohács, s a magyar átka nevem.»

PUSZTASZER.

Pusztaszer a nevem, itt szerzett törvényeket Árpád
Hőseivel s a hont biztos alapra tevő.
S áll az azóta kilenc századnak véridején túl ;
Várja virágzását s vajha ne várja hiún!

PÁZMÁN.

Pázmán, tiszta valóságnak hallója egekben,
Megtért térítő állok az Isten előtt, nép :]
S hirdetek új tudományt, oh halld s vedd szívre magyar
«Legszentebb vallás a haza s emberiség.»

EGRI BOR.

Ittanak a hősök s egyik így pendíte : «Török vért!»
«Hagyj, folyjon» mondá hévvel az egeri Dobó.
S folyt az azóta határ nélkül ; s a barna pogány vér
S lelke Dobónak forr lángboraidban, Eger.

DOBÓ.

Halla török zajgást rémült várában Egernek
S a sír álmaiból felnyöge arra Dobó :

«Hogy nem kelhetek!» ezt zúgá : «kétszázezer ellen
Én megtartottam kétszer ezerrel Egert».

MÉH.

Hulló harmatnak szeretője s a harmatos ágé,
Mézajkú kis raj nyugszom e rózsa megett.
Engem illatnak szédíte meg árja, csapongót,
S melyet nem sejték, a tövis éle megölt.

REMETE SÍRJA.

Egy jámbor remetét lész e kis üregbe letéve,
Kit szent gondjai közt csendesen ére halál.
Melly élelmit adá, itt hajladoz a fa fejénél,
Lábainál csörög a kút ere, melyet ivott :
Halk suhogásaikat még hallja-e vajjon alant is?
Hallja : de álmadozik s álma örökre szelíd.

A VÁRAKOZÓ.

Várakozás, te csalárd érzet szerzője, keserv a
Rosszra kinézőnek, jóra sovárnak öröm!
Mért, ha leánykámat lesem, és nem jön meg időre,
Vagy vegyes ábrándos kín s gyönyör álmaiból?
Ah szűnj meg s piros ajkaival maga jőjön el a szép!
S hagyjon a várónak innia tiszta gyönyört.

ZRÍNYI A KÖLTŐ.

«E lantot, koszorútlant bár *Viólája* kezétől,
Mely Szigetet zengé s hősei áldozatát ;
És e rettenetes szablyát, sok erősnek ölőjét,
Melyre «ne bántsd a magyart!» jelszavam írva vagyok
Zrínyi hagyom neked, oh haza! és gondjaidba ajánlom,,
Zrínyi, az éneklő s a diadalmi vezér.»

KÉT GYERMEK SÍRJA.

Oh anya! meg ne sírass, hogy ezen kis sírba leszálltam :
Játszani szállottam kedves öcsémhez alá.

EGY JÁMBOR SZERZETES SÍRVERSE.

I.

Itt nyugszik Cseri Pál, szent szerzet tagja az úrban :
Benne, míg éle, az úr lel vala megnyugovást.

2.

E helyt szentinek a szent férfiu zenge zsolozsmát :
Most pedig őneki zeng mennyben az égi sereg.

AZ ÚJÍTÁS ELLENSÉGEIHEZ.

Ti, ti az újítás megrögzött ellenzói,
Ösmerlek, ráncos homlokú tisztos urak!
Láttalak : agg bundáitokat lehajítva szugolyba,
Ittatok új bort és ettetek új kenyeret ;
S nem kérétek-e mind egyaránt új s ifju menyecskét?
Szégyen! az új hold is fönn vala lakziton.

SZIGET.

Honfi! ha föllépendsz düledék várára Szigetnek,
Sírva ne említs szót sajnós eleste felől :
Ott hős Zrínyi körül bátor daliái nyugosznak :
Gyöngye panasz szózat bántja nagy álmaikat.

HŰSÉG.

Lányka! miért ez elázott arc, e harmatozó szem?
 Mért e fájdalom? e szív dobogása kiért?
 «Sírban atyám, érette könnyüm s e fájdalom érte ;
 De szívem és e szív hű dobogása tiéd.»

KISFALUDY KÁROLY SÍRJÁRA.

Kisfaludyt ne keresd e keskeny sírban, o honfi!
 S a rövid élet után holtnak örökre ne véld ;
 Itt csak elomlandó tetemeit jelelék ki baráti .
 Fenn van időt múltó szelleme műveiben.

A GYÁSZKISÉRET.

Kisfaludyt gyászolni ki jó? mily szánakodó nép,
 Mely nem földi, mi mély bánatu néma sereg?
 Hát! ti vidáni tréfák, keseregtek-e, és ti daloknak
 Húgai, sóhajtás váltja-e hangotokat?
 S szép Aurora, te jósz legelül, a gyász vezetője?
 S fátyolodon bánat gyöngyei hullnak alá. —
 Ah van okod: ki reád fényt s dísz hozza, sírba hanyatlott,
 Lengjen öröklétű csillagod álma felett.

CSÁK,

szomorújáték Kisfaludy Károlytól.

Fölkele Csák, s nagy lelke szavait maga zúgta hogy írják,
 S a költő azokat jegyzeni kezdte hiven ;
 De bele fáradt a fél isteni műbe, s azóta
 Csák komor és hallgat kedvese hamvainál.

V. FERDINÁND FELGYÓGYULÁSAKOR

Jött a Halál betegágyához magyar ifju királynak ;
 De látván a hazát állni, s a nemzetet ott,
 Megdöbbsent : s «ha kívánjátok — szólt végre — ina-
 Én őt örötökül s gondjaitoknak adom». [radjon!

A HÍVTELENRE.

Gyászolom a hitlent, s nem színlett gyászom örök lesz ;
 Él ugyan ő, de nekem szívben örökre kihalt.
 Lásza meg a kora gyászt maga is s érezze keservét,
 S oly feketék legyenek napjai, mint ez a szín.

A BOLDOG.

Bírlak-e, vagy csábúlt szemeim játéka im e kéz,
 És e hókebel és a picin édes ajak?
 Illat-e ez, melyet beszivok szomjamban aléltan.
 S melynél olvadozok, láng-e ez angyali szem?
 Úgy van! egész tündérország bűbája körülfont,
 S én gyönyörérzékből istenek álma vagyok.

A NÁNDORI TORONYŐR.

Hasztalanúl küzdött, nem tudta levetni fokáról
 A zászlós törököt Nándoron a magyar űr.
 «Vagy te ragadj engem, török, a mélységbe magaddal,
 Szóla, vagy én húzlak büszke jeleddel alá.»
 S egyszersmind megölelte merőn a holdemelő tart,
 S száz öli fenségről szörnyü halálba rohant.

AZ ELZÁRKÓZOTT.

Kertem alatt ha kimégy a rétre, leányka, s az ajtót
 Zárva s szökőkutamat víztelen állva leled ;
 És zaj nélkül az ernyőket, hol máskor öröm zeng,
 S pusztán a szerelem játszadozása helyét ;
 Vissza ne térj, kedves! idegennek nem vagyok én honn ;
 Téged, csak jöjj, kert s kert ura várva fogad.

JELENKORI SZERELEM.

Állhatatosság a szerelemben, aranykori hűség,
 Merre vagy a földön, vagy mi hazába kelél?
 Most a lányka ruhát s szeretőket vált mosolyogva,
 S új széphez vígan távozik a szerető.
 Így mind a két fél a rögtönzött rosszban egyenlők :
 Hitlen lánykáért hittelen ifju hevül.

BUKSIHOZ.

Hírt keresünk, úgy van! Italúl én szomjuzom a hírt
 Vastagon és durván, Buxsi, te éhezted azt.
 Én, mint jó bortól, tán édesen álmodom egykor :
 De te zabálsz, mint a pór lova, s hullani fogsz.

TITTEL HALÁLAKOR.

1831.

Téged egek s csillagkoronák éjféli barátját,
 A föld fellegein túl rideg ormi lakót,
 Hogy közelebb jutnál, a csillagok ősurá, téged
 Tittel! óhajtásid tűzseregéhez emelt ;
 Ah de utánad gyász maradott. Most felmegy az útas,
 S nem leli, melyet várt, lelke az égi gyönyört :
 Pusztá halommá lőn az imént meglelkesedett szirt,
 S néma jegy a csillag, mely megyen orma fölött.

IZMÉN SÍRJÁRA.

Sok szívnek gyötrelme míg élt, gyötrelme hogy elhalt,
A gyönyörű Izmén nyugszik e hantok alatt.

TŰZ ÉS VÍZ.

Egy tűz van csak erős, és egy víz árja hatalmas,
Mely szíveket gyujt, mely szívbeli lángokat olt :
Mind kettőt szemeidbe, o néember! az istenek adták :
Mennyei szikra amaz, mennyei harmat emez.

BÚS EMLÉK.

E koszorút gyászemlékűl keseredve akasztom
Annak, kit szereték, mennyei képe fölé.
Hervadozása jelentse, hogy aki feláldom ezen jelt,
Búban az elhunytért, mint koszorúja, fogyok.

SZÉP ÉS HŰ.

Szép vagy, Amália, szép ; de ha szép a bájos Eliza,
Jaj neked! ő hübb is, nem csalogatja hívét.
Őt, mint kincset, az ifju szívében fogja viselni :
Téged, hogy hervadj, keblire fényleni tűz.

SZÍV.

Szív vagyok, elkeserült ifjúnak szíve, üres ház,
Melyben kedv nélkül száll meg az égi lakos ;
Itt az öröm szomorúvá lesz, kél és gyönyör elhal,
A boldog szerelem megriad, és tova kél.
Néma halál, te szelíd vendég, jer s zárd el az ajtót,
S írd rá : búk, örömek, vissza! bemenni tilos.

BÚS KERT.

E helyet elbódúlt szerető keresé ki magának,
 És szomorú fákkal rakta meg a szomorú.
 Őt tavasz, ősz, egyaránt s tél és nyár sírva találta.
 Mint bujdokló rém jár vala lombjai közt.
 Nézz be utas s ha talán elszűnyadt volna, kívánjad :
 Álma legyen boldog : élete nem vala az.

A PUSZTA SÍR.

A Duna habjainál ki van itt a kised üregben
 Pusztán, s omladozó hamvai jeltelenül?
 Menj harsogva, folyam! mely gyakran vitted emelve
 A győző seregét, zengj hadat álmaihoz ;
 S melyet szerze, te légy, ország! az erősnek örök jel :
 Népvezető Árpád hamvai nyugszanak itt.

A MAGÁNY.

Ó az! e szív választotta,
 A legédesb lány,
 Aki ott a sokaságban
 Áll zöld part fokán.

Ó az! angyaljó szívének
 Szép követjei,
 Szerte járnak a seregben
 Félénk szemei.

S mindenütt van, mindent eljár
 Szeme, mint villám ;
 Egyre nem mer rá találni.
 Egyre csak, reám.

De ha távol elmaradt a
Zajló társaság,
És fölénk a szent magányban
Hajlik biztos ág ;

Akkor nem titkolt örömmel
Nyílnak karjai,
Csókkal, édes szózatokkal
Ömlők ajkai.

Akkor, amit rég epedve
Vártam, meglelem :
Szép ölében álmodozni
Hágy a szerelem ;

S éljük, míg az ér sietve
Úzi habjait,
Visszahozhatatlan órák
Boldogságait.

A KÉRŐ.

Vica lelkem! hova sétálsz?
Tudod-e, hogy rossz helyen jársz?
Szerelem van itt elvetve,
Reá búbánat ültetve ;
Mebánod ha leszakasztod,
Mebánod ha nem szakasztod :
Mindenképen veszedelem,
Másnak magadnak gyötremelem.

Vica lelkem! tudod-e már
Mit mondott a kakukmadár?
Azt mondotta, hogy nem élek,
Ha meg nem szánsz, drága lélek!
De ha szeretsz : mint a madár,
Mely az áldott mezőben jár,
Vígán lakom, vígán élek,
Még a haláltól sem félek.

Hejh galambom, gyere hozzám,
 Tövistelen az én rózsám,
 Nem rég hordom kalapomon,
 Neked szedtem a hajnalon ;
 Ha megtetszik, vedd el azt is,
 Végy el hozzá magamat is :
 Ketten leszünk az örömré,
 Ketten a keserüjére.

BECSKEREKI.

«Verjen meg az Isten, Becskereki!
 Ne higyen szép szavaidnak senki,
 Ne higyenek sugár termetednek,
 Engem csaló fekete szemednek.
 Elhagytam jó férjemet miattad,
 S most fejemet vég inségnek adtad ;
 Magam vagyok a vadon erdőben.
 Testem, lelkem árván, veszendőben.
 Verjen meg az Isten, Becskereki!
 Ne hallgasson szavaidra senki :
 Aki meg tud egy szeretőt csálni,
 Soha nem fog az már hív maradni.»

Így busúlt a szép fiatal asszony,
 Maga ülven egy kerekded halmon ;
 Hollóhaját szélnek eresztette,
 Bús orcáját kezével fedezte,
 S mint buvár a tenger mélységéből
 Sóhajtások jöttek fel kebléből.

S mint a kis lány pince gádorában
 Ül, csábítás égvén orcájában :
 Úgy ül úton útfélen az estve,
 Pirosra és haloványra festve,
 A rablók és gyilkosok barátja,
 Jók félelme, rosszak bátorsága.

S szűnik már a szajkó rikkantása,
 Nem hallik a harkály kopogása ;
 Csak gili bűg magányos fészkében,
 Csalogány zeng bokor ernyejében ;
 Fénybogártól ragyogó utában
 Fut a kígyó tarka pompájában,
 A levegő szabad mezejében
 Leng az agg sas utósó röptében,
 De a bagoly megereszti szárnyát,
 A homályban kezdi országlását,
 Rettenetes, hol a fényt elállja,
 Szárnyainak setét vitorlája.
 S ki bujkál most a csere szélében?
 Lová fékét tartva jobb kezében?
 Széles kalap van nyomva fejébe,
 Karcsú mente szegül csípejébe ;
 Szűk nadrága, sarkantyús csizmája,
 S szintűgy táncra peng a karikája.
 Akárki, de finom legény lehet,
 Kényes, csinos, katonának termett.
 S mit kereshet ez a késő vándor?
 Szeme, olyan mint a fekete bor,
 Szanaszét jár, mint Noé hollója ;
 Gazdájára többé semmi gondja.
 Hogy az asszonyt látja üldögelni,
 Abba látszik magát eltemetni,
 De ijedve föltekint az asszony,
 Csak hogy el nem ájúl a látványon,
 S szegény bizonyosan elájúlna,
 Ha a legény olyan szép nem volna.
 S most így szól a jövevény hozzája :
 «Mit busúlsz te, vad erdők rózsája?
 Soha se törd búban a fejedet,
 Meggyógyítom, ha nekem engeded :
 Útas vagyok s szép piros orcáért
 Élek halok szép asszony csókjáért».
 Így szól, s fához köti sárga lovát,
 A szép asszony mellé veti magát,

Vigasztalni kezdi szép szavakkal,
 Kérlelgetni kedves ajándékkal,
 Karcsú der'kát tartja megölelve,
 S így szól hozzá csalfán hízelkedve :
 «Kell-e rózsám, gyűrű újjaidra,
 Tarka kendő szép fehér nyakadra,
 Kartonszoknya karcsú derekadra,
 Piros cipő kicsiny lábaidra?
 Kell-e rózsám barna legény csókja,
 Kell-e neked lelkem gondolatja?
 Hív szeretőd leszek mind halálig,
 Uralkodom Pesttől Hortobágyig».
 Így szólt, s mintha vásárról jött volna.
 Portékáit bőséggel ontotta,
 Kartont, cipőt húzott tarsolyából,
 Tarka kendőt német szép gyolcsából.
 És közülök, amint egyet rázott,
 Aranygyűrű s hópénz karikázott.
 Elámult a szemfényvesztő kincsen,
 Azt sem tudta, melyikre tekintsen,
 S így szólt szíve vágyát eltitkolva
 A szép asszony neki bátorodva :
 «Nem kell nekem gyűrű újjaimra,
 Tarka kendő sem fehér nyakamra,
 Piros cipő sem kell lábaimra,
 S kartonszoknya karcsú derekamra ;
 Hajh de kell a barna legény csókja,
 Kell lelkednek minden gondolatja :
 Hív szeretőd leszek mind halálig,
 Veled járok Pesttől Hortobágyig.»

S a legény most leveszi kalapját,
 Omló haja ellepi két vállát,
 S kitündöklök mint a hold világa
 Haja közül ifjú orcája.
 S ki volna más, mint te Becskereki?
 Nem örül úgy, mint az asszony, senki;
 Fölijedve borul el nyakába,
 S vígan néz a setét éjszakába.

Hamis huszár vagy te Becskereki,
 Rajtad még az ördög sem tenne ki ;
 Majd mint a szél nyargalsz a pusztákon,
 Tagjaidon lobog fehér vászon,
 Be-beülsz a bugaci csárdába,
 Nagyot iszol világ bosszujára ;
 Majd öltözöl úrfiak módjára,
 Kényes nyalkán sétálsz a vásárra,
 S ami szép és drága portékában,
 Ami jó van s legel a pusztában,
 Mihelyt szádnak, szemednek megtetszik,
 Átkozott kezeid azonnal megszerzik.
 S nem csak marha, portéka kell neked,
 Majd megvész a szép asszonyért lelked ;
 Azokat is rendre csalogatod,
 S ha megcsaltad, oda hagyogatod.
 Gonosz kalmár vagy te Becskereki,
 A vármegye nyomodat rég lesi ;
 Nem szereti gazdálkodásodat,
 Vigyázz, kötél szegi még nyakadat.
 Beteg sem léssz, mégis meg kell halnod,
 Kettős oszlop között fennakadnod,
 Lábad alatt tüskét kerget a szél ;
 Megtalálod, amit nem kerestél.

PÁSZTORLÁNY DALA.

Kis rózsá, szép rózsá,
 Gyöngé virágszál!
 Szeretőd ha volna
 Így nem hervadnál ;
 De hervadsz mint magam,
 Hull kis leveled :
 Kedves ifjuságom
 Hull el itt veled.

Kis rózsá, szép rózsá,
 Vársz-e még tavaszt?

Jaj nekünk! örökre
 Elvesztettük azt.
 Más virág fog állni
 Száraz ágon
 Más leány örülni
 Pusztá dombomon.

V. FERDINÁND KIRÁLYHOZ.

1831.*

A megdicsőült hajdan erősei,
 Csatak s jeles tett voltanak énekem :
 Hallgatva néztem a jelenkor
 Bábműveit, fogadásom állván

Nem szólni semmit gyáva fiak felől.
 És hallgatásom szent vala és igaz ;
 Meg nem nevezve éltek a hon
 Korcsai, bár ragyogók, előttem.

De oldva van már esküm az ég előtt.
 Téged, hatalmast százezrek fölött.
 Fejedelme a küzdő magyarnak,
 Téged örömberegő szavakkal :

És hálabuzgón minden ajak köszönt. --
 Mely Isten által súgta meg a haza,
 Szüksége titkát, hogy Te abban
 Gyámola és emelője lennél?

Mely vígasságnak ünnepe ez nekünk!
 Mily boldogabb kor éve következik!
 Midőn Te lépsz föl, és legelső
 Tettetted is kegyadás jelenti.

* Midőn a koronázási 50,000 arany országos ajándék felét a magyar akadémia alaptőkéjéhez csatoltatni, másik felét pedig a szegény adózók felsegélésére kiosztatni rendelte

Te a magában pusztá, kopár aranyt,
Termő ugarrá tetted : az elhagyott
Inség kiált föl díszneveddel,
S hálaönnyű ragyogó szemében.

S hová jutánk már, mily alacson fokig?
Még a vad is hü ős faja hangihoz :
Mi megtagadtuk önmagunkat,
Megtagadnánk, haza nyelve, téged.

Azon hatalmast, mellyel az ős Ügek,
S a népvezérlő Álmos uralkodott ;
A hét magyarnak hős beszédét :
Számkivetett vala ajkainkról ;

S éltünk, bitang nép, a magas ég alatt,
Már nem hasonlók senkihez : elfolya
A téttevő kor s milliókra
Lelki halál vala eljövendő.

Már láttuk a bús, nemzetölő veszélyt,
Setét özönként, jőni fejünk fölé,
Hallók ijesztő harsogással
Zúgni : «magyar! te ki vagy törölve».

De hála, nektek, nagyra szülött fiak,
S példák után nagy példaadó, neked!
Te fölsegélted a kiáltó
Árva szavát, s hogy örökre zengő,

S tanu lehessen nemzeti fény felől,
Te kincset adtál, s bátorodást neki :
Te vitted, a bús némaságból,
Messzeható riadásra hangját. —

Ne véld, hogy ilyet elfeled a magyar,
Hogy háladatlan szíve bezárkozik :
É nemzet az, mely ősanyádért
Ingyen adá csatavészre lelkét ;

E nemzet az, mely terhes adó gyanánt
 Pótolhatatlan vért fizet és halált ;
 E nép ajánlja honja sorsát,
 S kéri ne légy idegen neméhez.

SALAMON.

«Átok reád, magyarok hazája,
 Átok rád, te pártos büszke nép!
 Ingadozzon fejed koronája,
 S mint az árnyék, légyen oly setét.
 Mint kemény kard, oly kemény sziveddel
 Meg ne békélj soha ten feleddel.

És te, Isten, aki fölkenettél,
 Hogy viselném földön képedet,
 Elfelejts, ha meg nem védelmeztél,
 Nem kívánom több kegyelmedet.
 Salamonnak nincs hol maradása,
 Földön nyugta, égre vágyódása.»

A lesujtott angyalként imígyen
 Átkozódik a futó király ;
 Tört sisakja, pajzsát elvetette,
 S kardja csorba csonka vasból áll,
 Vért piroslik hősi arculatja,
 Honfivért a kardnak markolatja.

Teste dúlt, de lelke még dulottabb ;
 Tátog a seb véres oldalán,
 De nagyobb az, jobban ég szívében,
 Melyet érez vesztett koronán.
 Futva fut ; de bármi gyors futása,
 Vele száguld keble óriása.

S már folyók és rónaság vidéki,
 Bércek, völgyek elmaradtanak,
 S a határnál a futó élébe
 Egy vad erdő lombi hajlanak :

Ott elvész a bús lovag pályája,
Rá borúlván rengeteg homálya.

És az év jár ; sárga koszorúját
Váltja, veszti a komor vadon,
Felzendül az elholt dal koronként
A viruló ifjú lombokon,
Ágg a szarvas, feje ágozatján
Éve számát büszkén mutogatván.

És az évek múltán a vadonban
Domb alatt, hol forrás csörgedez,
Melyhez a vad csörtető robajjal
Jár, ha hévtől szomjan epedez :
Egy jámbornak áll kis kápolnája,
Nyílt, födetlen, ég mosolyg le rája.

Egy letűzött kard a szent kereszt ott,
És az oltár isten-adta föld,
Térdepelve éjt napot hosszában
A remete ott áhítva tölt ;
És ragyogva ömlik el szakálla ;
Mindenik szál lelki béke szála.

Kebelében szenvedély hatalmi
Rég nyugatra csillapodtanak,
Arcain vad indulat vonási
Lágy-szelídre elsimultanak ;
Egy ohajtást rejt s mond szíve, szája :
«Boldogúljon a magyar hazája!»

S elhal a nagy átok, messzetűnvén
A királynak gögőz álmai,
És az ember jobb természetének
Visszatérvén aggodalmai :
«Légy szerencsés, rokonim hazája!
S a szerencsét ten erőd táplálja!»

Így ohajt, és teste romladékán
 A halálnak gyilkos karja győz,
 Összeroskad, s hervadó levéllel
 Eltakarja őt a sárga ősz,
 S a királynak puszta sírhazája
 Most vádaknak ordító tanyája.

MAGYARORSZÁG CÍMERE.

Szép vagy o hon, bérc, völgy változnak gazdag öledben,
 Téridet országos négy folyam árja szegi ;
 Ám természettől mind ez lelketlen ajándék :
 Naggyá csak fiaid szent akaratja tehet.

A PATAKHOZ.

Folyj el, o folyj. patak, és kit partod bokra lehullat
 Vidd a rózsalevélt gyors vizeidben alá :
 Ah így folytanak el jobb napjai életidőmnek,
 S a szerelem, mint a rózsalevelke, letűnt.

A LÁTOGATÓK.

Lányka! ha lassú dobajt hallasz s ajtódon az álmak
 Tünedezése között szellemi hármass ütést,
 Meg ne ijedj : mi vagyunk : a hív éj, hív szeretőd én,
 S aki vezérem volt s öröm is, a szerelem.

A HALDOKLÓ.

Kedves lányka! ha sírhelyemet meglátni jövendesz,
 Szőke hajadból egy fürt legyen áldozatod.
 Egy kisedet fürtöt nem fogsz sajnálni : mig éltem,
 Hú szived és ajakid csókjai voltak enyéim.

AZ ÁTOK.

«Férfiak!» így szólott Pannon vészistene hajdan,
 «Boldog földet adok, víjatok érte, ha kell.»
 S víttanak elszántan nagy bátor nemzetek érte,
 S véresen a diadalt végre kivítta magyar.
 Ah de viszály maradott a népek lelkein: a föld
 Boldoggá nem tud lenni ez átok alatt.

ETELE.

Nagy haragú Etelét, dúlóját annyi hadaknak,
 Százhalom aljában rejti az érdi határ.
 Istenek ostora ő, eljött büntetni világot;
 Mint rohanó villám, égete, rombola, tűnt.

BUDAI TEMETŐ.

Hamvait e környék fedi a szent keblü Virágnak:
 Sírja fölött régen kis fakeresztje bedőlt:
 Emléket neki egy jobb kor fog tenni, öröklőt,
 S azt, hogy hú fia volt, a haza jegyzi reá.

AZ ELHAGYOTT LEÁNY.

Száraz fának száraz ága,
 Nincs szívemnek boldogsága:
 Elment Bandi katonának,
 Hadakozni a királynak.
 Isten tudja, most ő hol jár,
 Tán tovább ment mint a madár.
 Tengeren túl, hegyeken túl,
 Tán a világ végén is túl.
 Mért nem lett az én katonám,
 Hogy őt mindennap láthatnám,

Ölelhetném, csókolhatnám,
 Haláltól is megváltanám?
 De most ő is oda marad,
 Hazájába el nem juthat,
 S én helyette veszendőre
 Búval megyek esküvőre,
 Búval, búval, búbánattal,
 Míg bennem a lélek kihal.

A SZERELEMHEZ.

Még egyszer, szeretem!
 Érezzem lángodat,
 Még egyszer édesen
 Gyötrő hatalmadat.

Add vissza búmnak, ah,
 Lánykám hajfodrait,
 Csábitó két szemét,
 Mosolygó ajkait.

Hagyj andalogni még
 A rózsás arcon,
 A tőlem elragadt
 Oly égi bájakon ;

Hogy majd ha száll a nap
 S a csendes este jó,
 A hold sugárinál
 Derengvén a mező.

Epedve várjam őt
 Szerelmi gond között,
 Mint vártam egykoron,
 Míg lángom üldözött.

És lássam a jövőt
 Képzelmem szárnyain,

Mint volt nyiló kora
Legelső napjain ;

És halljam őt, gyönyör
Hatván meg lelkemet,
Zengő ezüst szavát,
Ez egy szót hogy «szeret!»

S akkor ha megszakadt
A tündér szép alak,
Utána mély sohaj
S könnyüim szálljanak.

Még egyszer add nekem
Érezni lángodat,
Még egyszer édesen
Gyötrő hatalmadat,

S a puszta éveken,
Hol rózsza nem virúl,
Emléked, szerelem!
Legyen virágomúl.

EGY KIBUJDOSOTT VÉGÓHAJTÁSA.

Külföld halma földend, leütöttet nem honi harcban,
Sírba rokon könnytől megsiratatlan esőt ;
Hintse el, aki letesz nyugalomra, a szánakozó kéz
E szivemen hordott port hideg arcaimon.
Szent por ez : a haza földjéből bujdosva hozám ki,
Mely rabigába vizsály s orgyilok által esék.

NAPOLEON.

Nagy volt ő s nagysága miatt megdőlnie kellett :
Ég és föld egyaránt törtek elejteni őt :
Tűrni nagyobbat irígy lón a sáralkatu ember,
S tűrni hasonlót nem bírtak az istenek is.

KLÁRA VISEGRÁDON.

Tündérbert övezé a hajdan büszke Magasköt,
 Gyér bokor ül szomorún mostani romja körül :
 Oly vala s ilyenné lett a szűz párta, midőn az
 A vadan eltépett lány kebelére lehullt.
 Természet! gyászod jól illik e szörnyű falakhoz :
 Klára elestének képe s boszúja te vagy.

A RÓZSA.

Rózsa, hajolj meg a lányok előtt : szerelemmel az ifjú
 Téged imád, érted gerjeded, arcaikon ;
 És göggel ti ne nézzetek a rózsára, leánykák ;
 Testvérték : gyönyörű mint ti, de hervatag is.

A LÁNYKA SZOBOR ELŐTT.

Lányka! ne hódolj a csáboknak az ifjú alakján :
 Kőből van, szived ott sziklai mellre talál.

VIRÁG ÉS SZERELEM.

Szélvész! el ne ragadd a szelíd fa virágait : önként
 Hullnak azok lassú hervadozással alá.
 El ne rabold durván, ifjú, a lányka szerelmét :
 Önként adja meg az szép szavaidra magát.

A CSALFA LÁNY.

Édesen a keserűt, keserűen mondog az édest :
 Oh keser-édes lány! gyötrelmem te a neved.

AZ ELVÁLÓK.

Menni fogunk, te öröm s boldog szerelemnek ölébe,
 Megcsaltnak nekem a sír menedéke marad ;
 Ott keresek békét s ah ott sem nyughatik e szív :
 Büszke menyekződnek hallani fogja zaját.

A SZÉP SZEMEK.

Féltelek, ah nagy az én félelmem, lányka, miattad :
 A kirabolt égnek vagy szemeiddel adós.

A SZERETŐ ÓHAJTÁSA.

Mint a gyenge virág haldokló fára fonódik,
 S repkény karjaival tartja ölelve hiven :
 Úgyan fogjanak át, lánykám, hű karjaid engem.
 Majd ha nagy álmomnak végtelen éje közelg.

SZENT LÁSZLÓ.

Béla fiát Lászlót a váradi sírterem őrzi,
 Lelke magas mennynek főpalotáiban él.
 Sok harcolt hajdan vad erőben bátorodott hős :
 A legerősebb ő s a haza szentje vala.

HUNYADI HALÁLA.

Haldoklott Hunyadi s meg nem tudta halni ; töröknek
 Egy nagy adósságot tört lefizetni csatán.
 S megvitt Nándor alatt : a nagy Mahomet futa sebben
 És nyomorún ; győzött a haza hőse, s lehúnyt.

TÜKÖR.

Tarka kendőd lobogása
Lelkem édes mulatása ;
Csakhogy hajh a kendő alatt
Hamis a szív, mely kopogat.

Barna szemed villanatja
Szívemet fölgyújtogatja ;
Csakhogy a szem hamis követ,
Csal mikor sír, csal ha nevet.

Piros ajkad szólalása
Paradicsom megnyílása ;
Csakhogy a szó kétélű szer,
Egyszer gyógyít, míg százszor ver.

Vajha orcád tükör volna,
Lelked abban képpé folyna,
S oly szép lennél, milyen igaz,
Vagy oly nem szép, milyen ravasz.

Akkor végre kimutatnád,
Olyan igen szép vagy-e hát?
Vagy szépséged, mint a hínár,
Veszedelmes mély fölött jár?

A HIVATLAN DALOSOK.

Szerelmet énekeltek,
Szegény, szegény fiúk ti,
Pityergő, hős szerelmet,
Szerencsés, bús szerelmet,
Anakreon-szerelmet,
Újmódi, ó szerelmet,
Szerelmet mindörökké,
És mindig únodalmast,

Izetlent, érdeketlent,
 Bolond, bolond szerelmet,
 Amilyen a botor lúd
 Tollából folyhatott csak.

Te Lina, Laura, Nelli,
 Te Phyllis és te Daphne,
 Vagy a miként neveznek,
 Az Istenért, leánykák,
 Nyájas, kegyes leánykák,
 Szép, jó, szelíd leánykák!
 Az Isten szent nevéért,
 Ne higgyetek szavoknak,
 És meg ne hallgassátok
 Az ilyen imádót ;
 Hazudság, amit érez,
 Hazudság gondolatja,
 Amit kimond s ki nem mond,
 Merő, merő hazudság.

Az istenért, leánykák,
 Hagyjátok őt epedni,
 Hagyjátok sorvadozni ;
 Ha égni mondja szívét,
 Hadd égjen el! nem ér az
 Egy árva felsohajtást ;
 Ha bujdosásra készül,
 Hagyjátok elbujdosni
 Világtalan világig ;
 Ha halni vágy buvában,
 Hagyjátok őt legottan
 Pusztulni a világból ;
 Mert képes-e nagyobb bünt
 S halálosabbat ember
 A földön elkövetni,
 Mint aki rossz, igen rossz
 Versekre mért sorokkal
 Szerelmet énekelget?

KISFALUDY KÁROLY EMLÉKEZETE.

Elhúny visszajöhetlenül,
 Bár érette egész nemzet epedne is,
 A vég óra hatalmai
 A vágyó szem elől elviszik a jelest!
 A bölcsön tudomány, erő
 Nem tágít a hadak hírkereső fián,
 Sem jámbort szigorú erény,
 S ifjút a vidor év szelleme meg nem ó.
 Mély gyászban szerető s barát
 A sír néma kövén hasztalan ostromol :
 Míg földön nyomorút s bítort
 Hosszúéleti kín s gyilkos öröm maraszt
 S földnek s égnek is ellene
 A véres hatalom bibora szörnyeit
 A szent emberiség nyakán
 Késő s gyáva halál szenvedni ülnek.
 Mit mondjon tereád a hon,
 Kit szép férfikorod munkabíró delén
 A sír árnya boríta el?
 Mely bánat, mi könnyű illik azon setét
 Zárhoz, mely porodat köti?
 Oh fáj és keserű minden, amit tudunk
 Rólad jót, nemeset, becseset,
 Mert annak teveled jobb fele sírba szállt
 Lángészt ünnepel a világ,
 S tündöklő nagyai húnnya fölött keserg :
 Minket kétszeresen sanyar
 Égő fájdalom és nemzeti veszteség,
 Mert a nagyra szülötteket
 Naggyá lenni kaján végzet irigyeli ;
 Félig kész remekek között
 Pályájok derekán hullnak idő előtt,
 S új hőst a megerőltetett
 Század, húnnytaiért, kétkedik adnia.

AZ ELHALÓ SZERELEM.

Szerelem oltárán
 Kis lángocska még :
 Egy fohász fohász fuvalma.
 S már a láng nem ég ;
 És kialszik óhatatlan
 A többé meggyújthatatlan.
 A kidúlt kebel ;
 Eltemetve gyász üszkében
 Hamvad, amit életében
 Ember üdvöst lel.

Szerelem oltárán
 Még a fájdalom
 S könny, minőt nem adhat
 Többé hatalom ;
 Egy kicsin köny, ah de tenger,
 Melyben a szív- s életinger
 Mélyen süllyed el.
 A köny elhulit s érzéketlen.
 Tompán, bútlan, örömetlen
 Áll a puszta mell.

Szerelem oltárán
 Szép emlékezet
 Visszatükröz néha
 Eltűnt képeket.
 Év mulik s a kedves vendég.
 A hitetni visszajött kép,
 Messze honba száll :
 És neked, ki szívkihalva,
 Élsz magadtól iszonyodva,
 Kell-e még halál?

AZ ÓSZ BAJNOK.

I.

Fenn Lajosnak udvarában,
 A hadjáték pompájában
 Két hős ifju áll ;
 Országcímer pajzsaikon,
 Szíveikben a magas hon ;
 S kikre karjok száll,
 Úgy akarja jó szerencse,
 Porba hull sok német és cseh.

Képe szörnyű a csatának ;
 Mintha nem csak játszanának,
 Délceg harcfiak
 Egymást mérő lángszemekkel,
 Szívre szögzött fegyverekkel
 Össze-rontanak ;
 Dárda zúg, pajzs dárda ellen :
 A két ifju még veretlen.

«Kérkedők ti címertekkel,
 Könnyü győzödelmitekkel,
 Büszke magyarok!
 Sok nemzettel föltevétek,
 Most olasszal víjatok meg ;
 Én olasz vagyok.
 S merre föld és merre nap van,
 Nincs olasznak párja hadban.»

Szól s bevágtat egy merész hős,
 S mint beszéde, oly fellengős
 Járt a kelete.
 Szélvész fegyverforgatása,
 Könnyü ménen ugratása
 Villám szellelte.
 Így bejárja gyorsan a tért,
 Agg a nép a két vitézért.

S képe szörnyű a csatának ;
 Mintha éltet váltanának,
 A vetélkedők
 Összeütnek nyúlt dsidákkal,
 Szívdöbbentő roppanással,
 Egymást rengetők.
 Hull zörejjel dárda és vért :
 A két hős még birja a tért.

Váltva, bátor elszánással,
 Négy dsidát tört rohanással
 Már a két vitéz.
 S bár szívök még csüggedetlen,
 S mint a szikla, engedetlen,
 Karjok súlya vész.
 Még egy verseny, s a fővenyen
 Diadalmas az idegen.

II.

Búsan, elfelejtve,
 Sasként egyedül,
 Pusztá sátorában
 A vén Toldi ül.

Sátorán a szellő
 Által lengedez ;
 Ősz szakállá mellén
 Sűrűn rezgedez.

Csak busúl, csak őszül
 Vég- s határtalan ;
 Mert hajh! kedve nincsen
 Élni bajtalan.

Lova rossz szeméten
 Teng erőtlenül ;
 Súlyos kardja, vérté
 Porban feketül.

«Mért e néma bánat,
 Agg magyar vitéz?
 Sírj, üvölts, ha harcra
 Gyenge már a kéz.

Címerét hazádnak
 Bírja hős olasz ;
 Nézd Budán, ha kétled,
 Pajzsán díszlik az.»

Így szól átrohanva
 Egy serény lovag.
 Toldi agg szívében
 Gyúl veszett harag.

Vas buzgányt utána
 Sujt halálosan,
 S a lovaggal a ló
 Többé nem rohan.

«Most beszélj, te rosszat
 Hirdető madár ;
 El, tudom, híreddel
 Nem repülsz te már.

Címerét magyarnak,
 Szólj, ki nyerte meg,
 Hogy fejét a villám
 S Toldi csapja meg?

Mindent a lesujtott
 Bajnok elbeszél,
 Mert a zord öreggel
 Összetűzni fél.

Messze tér azonban
 S vissza-kurjogat :
 «Toldi, hejh vén Toldi.
 Kösd fel magadat.

Hordja el a szélvész
 Ősz szakálladat,
 Tüske csiklandozza
 Lógó talpadat.

Az tegyen sirodba,
 Aki nem szeret :
 Mért ütötted tönkre
 Jó pej ménemet.»

Így kiált amaz ; de
 Toldi nem hall már ;
 Harcok gondolatja
 Mert fejében jár ;

Mert fölmenni készül
 Országcímerért,
 Nagy boszúját eskve
 S szomjuhozva vért.

S kezd vigan lakozni,
 S három hosszu nap
 Szolgál éh- s szomjának
 Konyha és a csap.

Térdig széna, zab közt
 Áll fakó lova.
 Fegyverein kovácsnak
 Izzadoz koha.

Majd hogy felidül, vesz
 Szórruhát mezül,
 S így beszél magában
 Nagy-kegyetlenül :

«Oh hivatlan vendég,
 Ősz fehér szakáll,
 Rajtad most nagy átok,
 Nagy szerencse áll.

Átok és szerencse!
 Úgy viseld magad,
 Gyöngybe foglaltatlak,
 Ősz szakállamat.

Gyöngybe és aranyba,
 Díszet ha hozsz nekem;
 Sárba és kitéplek
 Szálanként, ha nem.»

Szól s felül. Alatta
 Vígan jár a ló;
 Kardja cseng, dsidáján
 Leng vérlobogó.

Jaj neked! kit ez most
 Látogatni megy:
 Ádáz arcán nincsen
 Irgalomra jegy.

III.

Puszta már a vivópálya,
 Csak magában szálldogálja
 Az olasz vitéz.
 Meggyalázott címerére
 A magyar, bár lázad vére,
 Csak sohajtva néz:
 Hol sok bátor porba hullott,
 Gyenge s gyáva csak sohajt ott

S most így szól a diadalmas:
 «Itt a címer! ki hatalmas
 Visszaváltani?
 Fel fiúk! vagy messze honba,
 Elviendem hőslakomba
 S rajt' fog állani:
 Merre föld és merre nap van,
 Nincs olasznek párja hadban».

Még alig szólt, hogy zajogva
 Rettentően háborogva
 A nép felzudúl.
 Lelkeikben vészmozgásnak,
 Kétes, ingó támadásnak
 Vad haragja dúl.
 Im azonban egy barát jön
 Nagy robajjal a várkövön.

Szőrcsuhával van befedve ;
 Dombos mellén terjedezve
 Ősz szakálla leng.
 Lóg nyakában bús csuklája,
 De ijesztő nagy szálfája
 Vas kezében reng.
 Oldalára felcsatolva
 Hosszu kardja lóg ragyogva.

Mint a rézkürt, rivalása,
 S megborzasztó felhívása :
 «Élet és halál!»
 Bámul a nép és nevetne,
 Ha dühétől nem remegne.
 A nyerő kiáll
 S szól amint feléje vágat :
 «Hagyd kimélned ősz szakállad».

«Kíméld, rossz fiú, apádat ;
 Tőlem várd el nyavalyádat.»
 Szól az ősz barát.
 S a nép rémes hallgatással
 Két hőst villámroppantással
 Összemenni lát :
 A kábító zuhanatban
 Egy nyögés és gúnykacaj van.

Három öltre visszavetve,
 Őn lovától eltemetve
 A levente nyög.
 Meg nem ütve lágú nyergében

A barát ül nagy kedvében
 S fennen így dörög :
 «Most ha bírsz, menj címereddél ;
 Eztán érd be kevesebbel».

S Toldit a nép haragjáról
 S harca pusztító voltáról
 Most megismeri ;
 S bámulat csodái lesznek,
 Melyek oldalán hevernek,
 Szörnyű fegyveri.
 Ő az ország címerével
 Ifju bajnokokhoz tér el :

«Másszor, úgy mond, e szent jelnek,
 Ha erőtök nem telet meg,
 Békét hagyjatok.
 Küzdjön, aki mer, címére
 S tőrje, kit mily végzet ére ;
 Rám ne várjatok :
 Engem a mély sír partjára
 A halál vár vég csatára.»

SZÉP ILONKA.

I.

A vadász ül hosszú méla lesben,
 Vár felajzott nyílra gyors vadat,
 S mind fölebb és mindig fényesebben
 A serény nap dél felé mutat ;
 Hasztalan vár ; Vértés belsejében
 Nyugszik a vad hús forrás tövében.

A vadász még lesben ül sokáig,
 Alkonyattól vár szerencsejelt :
 Vár feszülten a nap áldoztáig,
 S ím a várt szerencse megjelent :

Ah de nem vad, könnyű kis pillangó,
S szép sugár lány, röpteként csapongó.

«Tarka lepke, szép arany pillangó!
Lepj meg engem, szállj rám kis madár ;
Vagy vezess el, merre vagy szállandó,
Ahol a nap nyugodóba jár.»
Szól s iramlík, s mint az őz futása,
Könnyű s játszi a lány illanása.

«Istenemre!» szóla felszökelve
A vadász : «ez már királyi vad!»
És legottan, minden mást feledve,
Hévvél a lány nyomdokán halad.
Ő a lányért, lány a pillangóért,
Versenyeznek tündér kedvtelésért.

«Még vagy!» így szól a leány örömmel,
Elfogván a szállongó lepét ;
«Még vagy!» így szól a vadász, gyönyörrel
A leányra nyújtva jobb kezét ;
S rezzent kézből kis pillangó elszáll ;
A leány rab szép szem sugaránál.

II.

Áll-e még az ősz Peterdi háza?
Él-e még a régi harc fia?
Áll a ház még, bár fogy gazdasága
S telt pohárnál ül az ősz maga.
A sugár lány körben és a vendég ;
Lángszemében csábító varázs ég.

S Hunyadiért, a kidőlt dicsőért,
A kupák már felvillantanak,
Ősz vezére s a hon nagy nevéért
A vén bajnok könnyei hulltanak ;
Most könnyűi, vére hajdanában
Bőven omlott Nándor ostromában.

«Húnyt vezérem ifju szép sugára»
 Szól az ősz most «éljen a király!»
 A vadásznak vér tolúl arcára
 S még kupája illetetlen áll.
 «Illetetlen mért hagyod kupádat?
 Fogd fel gyermek, és kövesd apádat.

Mert apád én kétszer is lehetnék,
 És ha ittam, az nincs cenkekért :
 Talpig ember akit én említék,
 Nem gyaláz meg ő oly hősi vért!»
 S illetőve s méltóság szemében,
 Kél az ifjú, tölt pohár kezében :

«Éljen hát a hős vezér magzatja,
 Addig éljen, míg a honnak él!
 De szakadjon élte pillanatja,
 Melyben attól elpártolni kél ;
 Egy király se inkább, mint hitetlen :
 Nyűg a népen a rossz s tehetetlen.»

S mind zajosban, mindig hevesebben
 Víg beszéd közt a gyors óra ment.,
 A leányka híven és hívebben
 Bámulá a lelkes idegent.
 «Vajh ki ő, és merre van hazája?»
 Gondolá, de nem mondotta szája.

«Téged is, te erdők szép virága,
 Üdvözölve tisztel e pohár!
 Hozzon Isten egykor fel Budába.
 Ősz apáddal a vadász elvár ;
 Fenn lakozva a magas Budában
 Leltek engem Mátyás udvarában.»

Szól s búcsúzik a vadász, rivalva
 Inti őt a kúrthang : menni kell.
 Semmi szóra, semmi biztatásra
 Nem maradhat vendéglőivel.

«Emlékezzél visszatérni hozzánk,
Jó vadász, ha meg nem látogatnánk.»

Mond szerényen szép Ilonka, állván
A kis csarnok végső lépcsőjén,
S homlokán az ifju megcsókolván,
Útnak indul a hold éjjelén.
S csendes a ház, ah de nincs nyugalma :
Fölveré azt szerelem hatalma.

III.

Föl Peterdi s bájos unokája
Látogatni mentenek Budát ;
Minden lépten nő az agy csodája,
Mert sok újat meglepetve lát.
A leányka titkon édes óra
Jövetén vár szép találkozóra.

S van tolongás s új öröm Budában :
Győzelemből várják a királyt,
Aki Bécszet vívó haragában
Vérboszút a rossz szomszédon állt.
Vágyva néz sok hű szem ellenébe :
Nem vidul még szép Ilonka képe.

«Hol van ő, a nyájas ösmeretlen?
Mily szerencse fordult életén?
Honn-e, vagy tán messze költözötte
Jár az őzek hűvös rejtekén?»
Kérdi titkon aggó gondolattal,
S arca majd ég, majd színében elhal.

S felrobognak hadvész-ülte képpel
Újlaki s a megbékült Garák.
S a király jó, fölség érzetével
Környékeztén őt a hős apák,
Őz Peterdi ösmer vendégére,
A király az : «Áldás életére!»

«Fény nevére, áldás életére!»
 Fenn kiáltja minden hű ajak ;
 Százszorozva visszazeng nevére
 A hegy és völgy és a zárt falak.
 Haloványan hófehér szobornál
 Szép Ilonka némán és merőn áll.

«A vadászhoz Mátyás udvarában,
 Szép leánykám, elmenjünk-e hát?
 Jobb nekünk a Vértes vadonában,
 Kis tanyánk ott nyugodalmat ad.»
 Szól az ősz jól sejtő fájdalommal.
 S a bús pár megy gond-sujtotta nyommal.

És ha láttál szépen nőtt virágot
 Elhajolni belső baj miatt :
 Úgy hajolt el, félvén a világot,
 Szép Ilonka titkos bú alatt.
 Társasága lángzó érzemények,
 Kínos emlék, és kihalt remények.

A rövid, de gyötrő élet elfolyt,
 Szép Ilonka hervadt sír felé ;
 Hervadása liliomhullás volt :
 Ártatlanság képe s bánaté.
 A király jön s áll a puszta házban :
 Ők nyugosznak örökös hazában.

A HŐS SÍRJA.

Sok bajnak utána az ősz dalia
 Csend-lakta honába kerül ;
 Vészes fiataalkori napjaira
 Néz vissza reménytelenül :
 Eltűntenek ifjukor és szerelem,
 A vérteli harcok, a győződelem.

Fáradtan, elaggva, ez álmaiban
 A harc s koszorúk fia él,
 S bár álmain a komor ész köde van,
 Még lelke busongni kevély,
 A sírba letenni óhajtja fejét :
 Márvány örökítse s dal üllje nevét.

S hosszú nap után borús éjszaka száll,
 Felhőkbe huzódik a hold.
 Éjfélre a hős rideg álmainál
 Felhangzik az őslaki bolt.
 Kürt hija ki harcra az ősz daliát ;
 Vég harcra kimenni nem ója magát.

A kürt tova és tova zengve rival,
 Réhangja betölti az éjt.
 Megy bátran a hős csatagondjaival,
 Érezve veszélyteli kéjt.
 Megy zordon utakban a hangok után :
 Nagy-messze körüle a puszta magány.

S fölzengeni hallja a harc moraját,
 A férfölő viadalt,
 Küzdők rohanásit az ércsoron át,
 Hall réműletes csatadalt :
 Kard, dárda zörömböl, a ló szabadul ;
 Nagy sebben alélva vitéz ura hull.

A hős tova és tova tévedezőn
 A képtelen éjbe halad.
 A vérbe borult, csata-dúlta mezőn
 Elhallgat az éjjeli had.
 S rémséges, halotti a csend, a magány
 A vad rohanások, a hadzaj után.

Harmadszor a kürt riad és szomorún
 Vég hangja bucsúzva kihál.
 S villám sugarában az éji borún
 Át rémlik emelt ravatal :

A hős temetőhelye s orma felett
Fog bús szobor, a haza képe, helyet.

Sok bajnak utána az agg dalia
Itt békehelyére talál ;
Vészes, viadalteli napjaira
A századok éjjele száll.
S míg lelke dicső nyugalomnak örül,
A hír örök éneke zengi körül.

A KÉT POLITIKUS.

Egy kép alá.

ELSŐ.

Ötödször ő volt, aki lábait
Kirakta a gyűlésnek asztalán,
Mintegy jelentve, hogy lábával is
Tud annyit, mint a többiek fejökkel.

MÁSODIK.

Csak azt szeretném tudni . . .

ELSŐ.

Negyedszer ő volt, aki vitatá, hogy . . .

MÁSODIK.

Nem foghatom meg . . .

ELSŐ.

Ő volt, ki bölcsen megmutatta, hogy
Nem minden ember ember.

MÁSODIK.

Csak azt kívánnám tudni, vajjon én is
 Olyan nem-emberféle vagyok-e?
 Mert már ha nem vagyunk mind emberek
 Alig hiszem, hogy én is az vagyok.

ELSŐ.

Oh ő nagy ember.

MÁSODIK.

Ember is nagy is!
 De légyen úgy, én inkább nem leszek
 Ember, csak ő oly szörnyű nagy legyen.

S míg így beszéltek a nyílt ablakon
 Látatlan kézből, mint egy-egy terítő
 Oly óriás ujságok hulltanak,
 Elállt a szó a két bölcs ajakán.
 S az ösztövérebb már nyelé mohón
 A csalfa hírek zagyvalékait,
 Tapasztalt szemmel mind a főbbeket
 S az érdekesbet válogatva ki,
 De a pohos, mint gőböly a mezőn,
 Legelve mászott a nehéz betűkön,
 S nem válogatva jót és érdekest,
 Mi csak szemével összetalálkozék,
 Tücsköt-bogárt mind összeolvasott,
 Míg végre buzgósága elnyomá,
 S dacára Pedro s Miguel hadának,
 Kik egymást még javában öldösek,
 S dacára minden Jackson s Ibrahimnak
 Hallatta vastag horkantásait,
 Egyszersmind megmutatva, hogy halál
 S álom között, bár testvér-gyermekek
 Csak fül szerint is szörnyű a különbség.

A HONTALAN.

Járatlan útakon ki jársz,
 S keblet viharra, vészre társz,
 Örömtől idegen,
 Ki vagy te bánat embere,
 Mi sorsnak üldöz fegyvere,
 Hogy bolygsz vad bérceken?

«Hagyj bolyganom vad bérceken.
 Hagyd dúlni a vést keblemen :
 Én bujdosó vagyok ;
 Kietlenb itt e puszta szív,
 Zajosb a vész, mely benne vív :
 Fájdalmim oly nagyok.»

Tán dús valál és kincsedet
 Elvette ádáz végzeted,
 S most inség szomorít?
 «Dús voltam s dúsnak lenni jó,
 S inségem most oly szívható :
 De ez nem tántorít.»

Két név előtted szent talán :
 A hű barát és hű leány,
 És ők elhagytanak?
 «Pártos barátság, szerelem
 Földön legkínzóbb gyötirelem :
 Ők híven haltanak.»

Kihaltak ők? tán gyermeked,
 Szép hölgyed, minden örömed,
 Emésztő sírba szállt?
 «Mind sírban amit szereték,
 De a szív mély s nagy menedék,
 Elnyögte a halált.»

Te túrsz, bár kínod súlya nagy :
 Tán a becsület rabja vagy,
 S neved gyalázva volt?
 «Gyalázva minden címerem ;
 De azt hazámért szenvedem,
 S ez rajtam drága folt.»

Hah számkivetve vagy tehát,
 S melyért vértettél, ten hazád
 Sujt kérlelhetlenül?
 «A száműzöttnek honja van,
 S bár szenved ő s boldogtalan,
 A nemzet él s derül.

A nemzet, melyhez tartozám,
 Kiirtva, s vérbe fúlt hazám
 Többé fel nem virúl :
 Engem millióknak veszte nyom,
 Egy nép halálát hordozom,
 Keblemben ostorúl.»

KEMÉNY SIMON.

I. A KÉM.

Gyilkos haraggal tört utat
 S fut lesbe csalt Hunyad ;
 De társa vesztett harcmezőn,
 A püspök elmaradt.

Erdélynek, oh Maros! vized
 Gonosz vendéget hoz :
 Szent-Imre lejtős oldalán
 Mezet bég sátoroz.

S Mezet bég szörnyü sátorát
 Nem ékesíti hold :
 Ormán a püspök szent feje
 S egy véres dárda volt.

Körüle tenger zagyva nép,
 Szilaj gyönyör szivén ;
 De benn tanács ül, a magyar
 Romlását esküvén.

Végzésök : «Essék Hunyadi!
 S Erdély utána kél :
 Erdély lesz megdőlt nagy fián
 A vérző szemfedél!

Ötezren, ismert bajnokok,
 Csak rá vadásszanak ;
 Mióta harc van, ily nemés
 Vadat nem fogtanak.

Jutalmok halva török üdv,
 A hűri-lakta menny ;
 Míg élnek, Erdély kincsei
 S hír minden nyelveken.»

S idézve szög Hafiz belép,
 Halvány, beteg legény ;
 Levert ifjúság bágyadoz
 Meghajlott termetén.

Fölnéz ; de gyorsan elhaló
 Szemlángja tétováz :
 Boldogtalant oly annyira
 Kinozza test láz.

Majd szólni kezd s így rebegi
 Fáradtan szózatit :
 «Kivántad, oh kegyelmes úr!
 Leírnom Hunyadit?

Leírom őt s a gyermek is
 Ráismer szóm után :
 Rab voltam nála évekig.
 Szolgáltam udvarán.»

S lefesti arcát, termetét,
 És szürke ménlovát,
 Melyen vezérli hadait
 Véren halálon át ;

A fegyvert, mellyel karja sujt,
 A hollót paizsán,
 S mind, ami rajta feltünik,
 Rettentő a csatán.

De nemcsak arcát, termetét,
 De nemcsak ménlovát,
 Lángszózatokkal írja le
 A ritka hőst magát :

Villám gyanánt mint terjed el
 Nagy lelke táborán ;
 Mint jár előtte rettenet,
 Pusztulás nyomdokán ;

Szemének harci őrtüzén
 Mint gyúlnak ezerek ;
 Ha szól, szívrazó hangjain
 Mint éled a sereg.

Majd fővezér, majd közvitéz,
 Rengetve buzogányt,
 Mint öldököl, mint veszti el
 Kiket halálra szánt ;

A nemzet mint lesz általa
 Egy szívvé, nagy s merész,
 Mely a csatákra feldobog,
 Mely élni halni kész.

S megy, mint lerontó zivatar,
 A kis, de bátor had ;
 Közöttök a harc istene,
 S ez isten ő, Hunyad!

S amint Hafiz így közre szól
 S mind inkább lángba jő,
 Feléled elhalt ízein
 A vele szült erő.

Kinyúlnak izmos tagjai
 A hallgatók felett,
 S betölti szálás termete
 A sátorszegletet.

Harsogva zeng, mint hadi kürt,
 A szózat ajkirúl ;
 Szemében rémvilág lobog,
 És arca felpirúl.

S Mezet bég sápadt mint halál
 Merőn néz körül,
 S egy bátor arcot nem talál
 Oly sok vitéz közül!

De mind, ki látta Hunyadit
 Dúló hadrend előtt,
 Döbbenve ismer rá: Hafiz
 Oly hún rajzolta őt.

Majd kór Hafiz felé lövel
 Gyanús pillantatot ;
 De ő a nagy sereg között
 Többé nem láttatott.

A hegytetőre vágya fel
 Enyh s tiszta lég után,
 Felment, s fej nélkül ott lelék
 Jövő nap hajnalán.

Őt vélte mindenik ; de ő
 Nem volt a fejtelen ;
 Utána csúszván Ali Kurd
 Ráismert egy jelen.

S dühös csatától zenge fel
 A puszta rengeteg ;
 Két ellenséges ismerős
 Halálra küzdtenek.

És Kurdot ő gyilkolta meg,
 Kurd a vér-fedte holt :
 Az ál Hafiz, magyar fiú,
 Hunyadnak kéme volt.

II. KEMÉNY HÁZA.

Mely ritka szerencse,
 Mely isteni kéz
 Áldott meg örömmel,
 Oh ifjú vitéz!
 Tisztelve dicsőnek
 Ismére hazád,
 S most ős lakod éden,
 Mely kéjeket ad.

Tündökletes arccal
 Szép hölgy jön eléd,
 És hoz puha karján
 Egy kis csemetét.
 A nő maga gyöngyház,
 És gyöngy a fiú.
 Boldog szerelemnek
 Mily szép koszorú!

•Nem hal ki tehát
 A bajnokok ága,
 Bár harc mezején
 Elhulla virága,
 Sok hősi Kemény.
 Irtózatosan
 Fenn tartja magát
 Új sarjaiban
 A régi család. •

Hő érzelem árja fogadja Keményt,
 A harcokon honnit, a hon jövevényt,
 S keblére, csatái sebeinek irúl,
 Hölgyével egy ég magas üdve borúl.
 És csendes a ház, az örömteli lak,
 Távolba nem érik a harci nyilak ;
 Kőszirtek örök tövü szálainál,
 Elzárva, fedezve, magányosan áll.
 Mormolva köszönti a bérci síó,
 Zúgása szelíd nyugalomra hívó,
 S míg rengetegin zivatar rohan át,
 Rá védve tekint le az agg Retyezát.
 S ő ott a gyönyör teli kútfejinél,
 Mint férj s atya mennyire boldogan él!
 Mért mégis az arcon e néma ború,
 Felhői között mire érik a bú ?
 Lelkére mi rémletek árnya vonúl,
 Hogy felriad álmai karjaibúl?
 Mért hölgye szelíd ölelése helyett
 Nyujt durva vitéznek orozva kezét,
 S hozzája titokteli éjfeleken
 Véralku felett tanakodni megyen?
 Oh szent haza! érted ez aggodalom,
 Mely nem hagy örülni a szűz karokon :
 Éretted az égiek asztalitól,
 Hol szüntelen örömek éneke szól,
 Szent Isten imádatos arca elől,
 Bár ülne sugárai jobbjá felől,
 Fölkelne a honfi s dicső nevedért
 Eljőne csatáidon ontani vért.
 S esküdve az alku az égbe megyen :
 Nagy Hunyadi bajnoki címeiben
 Fog küzdve kiállni a síkra Kemény,
 S vagy győzni vagy esni a hír mezején.

III. AZ ÜTKÖZET.

Ompolynak árjai vérben hempelygenek,
 Csatázva partjain húzódik két sereg.

Egyik hazát hagyott, hogy dúljon idegent,
 Másik belföldi had s csatái tárgya szent.
 Eljöttek oldani rabláncra vert rokont,
 Szívökben a boszút hordván s a drága hont.
 S tovább, tovább megyen téren tetőn a had,
 Holtakkal hintve a viritó tájakat.
 Leggyilkolóbb csata az Örön mennydörög ;
 Ott egy zászló körül küzd számtalan török.
 A hollós pajzsú hős szemközt s székel fiak,
 S vad ellenségeik sok ezren hullanak ;
 De új ezer fedi a véres harchelyet,
 S tovább, tovább dühöng az ádáz ütközet.

Most egy merész lovag tajtékozó paripán
 Száguld a hős felé, átkot s dühöt fuván ;
 «Így, gyilkos Hunyadi, nyitom meg szívedet :
 Miattad ősz apám a varjak étke lett.»
 S egyszersmind elrepül a dárda keziből :
 A hős jobban talált s ő szörnyet halva dől.
 Majd jó egy óriás ; halálfej címere,
 Jelül, hogy halni kész, ha nem győz fegyvere.
 Hogy nemcsak nézni jött, kitűnik természetén!
 Borzasztó látni őt a vértől feketén.
 S nem szól, de buzogányt forgat halálosan
 S a hollós hős előtt két bajnok öive van.
 Már fennyen cseng vasa a hollós paizon
 S örömsivalkodás zeng a vad ajkakon ;
 De visszavág a hős s a szörnyű fej lehull ;
 Rémítve görg alá az Örhegy ormirúl.
 S ismét egy új vitéz s ismét egy új halál :
 A hollós vértű hős párjára nem talál.

S amint tovább-tovább zajong az ütközet
 S mind inkább hull a nép az őri hegy felett,
 Im újra sor nyílik, s szép mint a nap fia,
 Előszáguld heven egy ifjú dalia.
 Bámúlva néz körül, a hős előtt megáll
 S kezében meghajol a zászlós kopjaszál.

S régóta — így beszél — kereslek, oh Hunyad,
 Jó sorsom engedi meglátnom arcodat.
 S látom véres kezed munkáit : iszonyúk!
 Tanúim, hogy te vagy, s hogy a hír nem hazug.
 De hogy nem rettegem kezedtől a halált :
 Im vedd, s ha úgy lehet kerüld e kopjaszált. »
 S egyszersmind neki hajt a két hős könnyedén :
 A hollós hős alatt átszúrva dől a mén ;
 De Ferhád elesik, szívében kelevész,
 S fölötte áll setét pajzsával a vitéz.
 S szól : «Hős fiu, korán enyészik életed.
 Mondd meg, kinek hagyod átadnom fegyvered?»
 Ferhád nem válaszol, de szól hörögve még :
 «Mezet bég, jó apám! intettél, nem hívék.
 Eljöttem vakmerő meglátni Hunyadit,
 S többé nem látom ali honom határait!»
 S Mezet bég ott leli lélektelen fiát,
 S keblén kétségbeesés lángtőre nyilal át.
 De hősileg felejt fájdalmat és halált,
 Buzdítva vág elé s harsogva felkiált :
 «Most, most van alkalom Hunyadra rontanunk.
 Erdély mienk, ma van a legdicsőbb napunk.
 Most, rajta ozmanok! fel zászlót s kardokat.
 Halállal en fiam dicsően tárt utat!»
 Így szól s félszáz ezer ordít s rohan vele ;
 A székel fut ; kevés, kit kard nem sujta le,
 S vérében ott a hős a hollós paizs alatt,
 Ajkán s szíven haza a végső gondolat.
 S Mezet bég felkiált : «Mienk a diadal!
 Erdélynek napja húnyt Hunyad csatáival.»

S már indul végezni a meghajolt csatát,
 S száguldva vezetí vérszomjuzó hadát.
 Már szerteszt rabol s pusztít török, tatár,
 S csak egy magyar had áll, mely még csatára vár ;
 De ez bizton halad, nem enged semmi tért,
 S fenn zengi : Hunyadi! s mindnyájan Hunyadért!
 S Hunyadra csakhamar ráismer a török,

Amerre kardja vág, szózatja mennydörög.
 Mint villám terjed el nagy lelke táborán :
 Előtte rettenet, halál van nyomdokán.
 S dicsően győzni száll a kis, de bátor had,
 Velök harc istene s ez isten ő, Hunyad!
 Mezet bég véresen borítja a mezőt,
 Fiával itt talál nem díszes temetőt.
 Gyérülten omlanak vert hatvan ezrei :
 Őket téren tetőn magyar had kergeti.
 De ott fekszik Kemény a hollós vért alatt :
 E nagy, dicső napért ő volt az áldozat.

IV. A SÍR.

Elmúlt a harc, a hon szabad :
 Sírjában a hős ott szunyad
 Az ádáz nap után.
 Felette ifju hölgye van
 Setét hajának gyásziban ;
 Oly szép, oly halovány.

Fájdalma szókra nem fakad :
 Tőr benne minden gondolat,
 Az érzemény halál.
 Bújával semmi föl nem ér,
 Csak ami nincs, a vesztett férj
 A por lakóinál.

Elmúlt a harc, a hon szabad :
 Vezéri díszében Hunyad
 És bajnok társai
 A sírhoz jönnek komoran,
 A harc setét ruháiban
 Vég búcsút mondani.

•Helyettem, oh nemes barát,
 Elestél s mentve lőn hazád.
 Dicsőn és szabadon,
 Ha él virágzik nemzedet,

Az véren váltott érdemed :
Örök hír hamvodon!

Vedd ím vezéri díszemet,
Melyet jelessé tőn kezed,
Vedd esküm zálogúl,
Hogy e hon- és e nemzetért
Ontok pogányban annyi vért,
Mig holda elborúl.»

Szólt, s minden szónak hangiban
Törökjaj s harc dörgése van
S nem gyáva fájdalom.
Majd meghajolt a sír fölé,
A zászlót, pajzsot föltevé
S kidíszlett a halom.

Utána mind a bajnokok
Lerakják sorra paizsok
S kél zordon ravatal,
Setét kopjákkal lobogó,
Tört fegyvereknek villogó
Rémes pompáival.

S miként jött, vissza komorúl
Huzódik a had s elvonúl —
A mélyebb gyász elől!
A bús hölgy még ott térdepel ;
Őt semmi zaj nem kelti fel
Nehéz gyötrelmiből.

«Dicső volt ő hajh! s oda van!
Oly ifjú még, most szótalán,
Oly hú volt, most hideg.»
Ez, amit a hölgy nem feled,
Ez, amit vissza nem vehet,
S fájdalma rengeteg.

Ott csügg a síron egyedül
Gyászfűzként, melynek mélyen ül

A földben gyökere.
 Ott hullnak néma könnyei,
 S szívét mindinkább vérezi
 A gyilkoló csere.

Elmult a harc, a hon szabad
 S kiket bilincsre vert a had,
 Veszendő honiak,
 Nő, gyermek, ifjú s agg öreg.
 Egy tízezernyi nagy sereg,
 Most visszaszállanak.

Kiket barátság, szerelem
 Kötött s ért búcsú-gyötrelem,
 Kétszerte kedvesek,
 Most újra egymást ölelik,
 Egymásnak arcán könnyeik
 Ragyogva ömlenek.

S Erdélynek völgyén, halmain,
 A tízezernek ajkain
 Felzeng a háladal ;
 Fel a magas mennyekre hat,
 Betölti a mély sírokat
 Megrázó hangival.

«Igen! mindünkért halt meg ő!»
 Szól illetődve most a nő
 S a sírról felriad :
 «Örüljön aki mentve lőn,
 Áldás a sírban pihenőn :
 Erdély megint szabad.

Ne lássa senki gyászomon,
 Midőn derűre vált a hon,
 Hogy még van fájdalom :
 De titkon én e gyászomat,
 Míg fájdalomtól megszakad
 Szívemben hordozom.»

A RABLÓ.

Vitorlaszárnyakon
A sajka elröpült ;
A sajkán gazdagon
Ékes menyasszony ült.

Menyasszony, ifjú s szép,
De vőlegénytelen,
Orozva vitte őt
Rabló vad tengeren.

A rabló szóttalan
És zordon férfi volt,
Csak nem, midőn a bús
Fogoly felé hajolt ;

Szelíd és csapodár
Óhajta lenni ott ;
De látszék rajta, hogy
Bár kért, akarhatott.

S szilaj fájdalomiban
Borzadva kebele,
Az elszánt ifjú hölgy
Átokkal felele :

«A tenger habjai
Nyeljék el fejedet,
Rabló, ki rám vetéd
Átkoztam kezedet.

A tenger szörnyei
Tépjék el testemet,
Ha nálad valaha
Felejtem férjemet».

S a parton, mely felé
 A gyors hajó repült,
 A halvány homokon
 Két játszó gyermek ült.

Csigákból hallgaták
 Tenger zúgásait ;
 A rabló megörült
 Így lelni fiait.

«Apám!» kiáltanak
 Szemlélve a hajót,
 Hoztál kardot nekem
 S édes piros bolyót?

Hoztál-e büszke mént,
 És mézes kenyeret,
 Zengő arany madárt,
 És cifra szekeret?»

«Asszonyt, egy ifju nőt
 Hoztam közétek im ;
 Kérjétek őt anyúl,
 Kis árva gyermekim.

Kérjétek, ápoló
 Hogy legyen a helyett,
 Ki föld alatt korán
 Lelt gyászos lakhelyet.»

S a fürge két fiú
 Most föltekintenek ;
 De a rég várt anyán
 Nem jóra sejtének.

És sűgva szól egyik :
 «Apám! a hölgy beteg ;
 Nézd arca halovány
 És tagja reszketeg.

S keserve a beteg
 Csigának drága gyöngy :
 Anyánk szemében is,
 Nézd, fagyva áll a könny.»

Kietlen szomorúk
 A hölgynek napjai,
 Rémséggel iszonyúk
 Éjének álmai.

Csak gyilka űzheti
 Rablója ostromát,
 Ki kérni megszünék
 S erőszakosra vált.

«Vagy tőlem hű s örök
 Szerelmet elfogadsz,
 Vagy nálam zordonabb
 Gazdának kezét adsz.

Hazádtól távolabb,
 Téríthetetlenül,
 Áron bocsátlak el
 Vad úrnak örökül.»

Haraggal így beszél
 A zordon, s vízen át
 Folytatni távozék
 Ember-vadászatát.

Egy kis sziget fokán
 A rabló háza van,
 Magas sziklák alatt
 Sugár fák árnyiban ;

Álmokba ringatott
 Szél s hab zugásinál,
 De fel-felriadó,
 Ha szél s hab víni száll ;

Előtte a vizek
Végetlen árjai:
Ah oly végetlenek
A rabnő kínai.

Ki adja vissza őt
A szívnek, melyre vágy?
Hajh dúlva s messze van
A szűz menyasszonyágy!

Ki oldja meg nehéz
Sorsának láncait,
S a még súlyosbakat,
Jövője gondjait?

A tenger sivatag,
Halottan áll a part;
Nem tudni, szép időt,
Vagy vár-e zivatart?

A csüllő sír, csapong
A puszta habokon;
A hölgy elszántan ül
Egy lenge csolnakon.

«Vagy élek, vagy lelem
Habokban síromat,
De visszaragadom
Rablómtól magamat;

Megváltom eltiport
Szerelmem eskeit.
Mindenható! vezesd
A húnek kezeit.»

Indul, elmenne s al
Rendítő látomány!
A két fiú szalad
A távozó után.

Kezét nyujtván egyik
 Eseng oly szívesen :
 «Vigy, oh vigy minket is,
 Sétalni tengeren.

A tenger szép özön,
 Szellője lengeteg,
 Tündöklő habjai
 Oly lágyan rengenek.»

De könnyben elborult
 Szemét a második
 A nőre szegezi,
 S ekkép rimánkodik :

«Ne menj el, oh anya,
 Vagy vigy el engemet.
 Ki ad nekem, ha méggy,
 Jó szót és kenyeret?»

A megszánt két fiút
 A bús hölgy felszedi,
 Alig tudván miért,
 S mi végét érheti.

Forgatva egyedül
 Ön gondolatjait,
 Vágyának új utat
 A végtelenbe nyit.

S a sajkát fölveszik
 Nagy tenger árjai :
 Nyom nélkül vesznek el
 Távolban útai.

A tenger iszonyú,
 Ha mélyét fölveti,
 Midőn hullámaid
 Vad szélvész kergeti,

Ha feldúlt síkjain
 A barna zivatar
 Élőt s halottakat
 Éjével eltakar.

Ki az, ki hál'adón
 A partot öleli?
 A parton tán honát
 S övéit fölleli?

Ki az, ki úgy örül
 Menthetni életét?
 Az éh tengerben az
 Nem hagyta mindenét.

A rabló az, ki most
 A partra felköszönt,
 Alig hogy elhagyá
 A gyilkoló özönt.

Népet s kincset hozott
 Nejének dús jegyül,
 Azt vélve, feledi
 Búját, ha kincse gyül.

A tenger elvevé
 A tenger-adta jót :
 Hullámsír temeti
 A kincset és hajót.

De megvan, úgy hiszi,
 Legdrágább kincse még,
 A hölgy, kit semmi ár
 Megvenni nem elég ;

Megvannak gyermeki,
 Az édes két fiú —
 Hozzájok fut, rohan
 S enyhül szivén a bú.

Derülten áll a part
 Nap enyhe sugarán ;
 A tenger elsimúl
 Lezúgott vész után ;

De tört hajó ül a
 Mosolygó partokon,
 Holtaknak teste úsz
 A tükör habokon.

S a rabló megleli
 Údvének romjait,
 Holt halvány testeket,
 A nőt és fiait.

A sárga fürtöket
 Iszap keverte be ;
 Iszappal éktelen
 A szép hölgy kebele.

S ő ott áll, mint szobor,
 Merő fájdalmiban.
 Fájdalma oly rideg,
 És oly határtalan.

Vadul átnézdeli
 A messze levegőt ;
 De sem tenger, sem ég,
 Sem föld nem szánja őt.

Ott ég, mint tört hajó
 A tenger közepén,
 Kit villám gyújtja meg
 Viharnak éjjelén.

Jámbornak bajban írt
 A múlt emléke ad ;
 Őt bűnök terhelik
 És gyilkos öntudat.

A TŰLVILÁGI KÉP.

«Hüségtelen, de szép valál
Te bűnös, édes lány ;
Idő előtt temetve vagy
Magányos éjszakán.

De ifju tagjaidra föld
Ne tárja holt ölét ;
Enyém vagy : sírod ajtaját
E vas rombolja szét.

Enyém az ajk, oh ismerem
Az édes ajkat én ;
Mint méh a rózsán, függtem én
Csókján, lélekzetén.

Enyém a bájhatalmas arc
Csábító fényivel,
És a gyönyörnek halmai,
Az ifju hő kebel.

Nyílj meg te föld, nyílj meg te sír,
Adjátok vissza őt :
Nyugalmat leljen szívemen,
Karomban temetőt.»

Süvöltve száll át a vihar
Tetón és téreken ;
A messze látkörig sehol
Egy lélek sincs jelen.

Magán, vész-szórta hajjal áll
A feldúlt sír felett
Az ifju, s barna hantokat
A zúgó szélbe vet.

Haragban égő csillagok
Néznek felhők alól,
És a koporsó feltünik
A sír homályiból.

De amint feltün s a fiú
Hévvvel reá omolt,
Nyögést visszhangoz a szilaj
Kéz-háborgatta bolt.

És mintha nem lett volna még
Eléggé sírja mély,
A gyász koporsó rezzenik
S mélyebben földbe kél.

«Hah! — szól az örült szerető —
Bujósdit játszol-e?
S utánad én a földtekét
Keresztül fúrjam-e?»

Átfúrom azt, de látni kell
Még egyszer arcodat ;
Egyszer terem csak olyat ég,
Oly csalfát s bájosat.»

Szól s rombol csüggedetlenül ;
Tágúl a földi gát,
És a koporsó több helyen
Feltünteté magát.

De hányszor feltünt, annyiszor
Nyögéssel visszahull,
Midőn az ifjú, belsejét
Feltárni, ráborul.

Most ott ül a föld közepén
Oly mélyen, oly magán :
Lankadság tagjain, hideg
Veríték homlokán.

Hol a csikorgó érc terem,
S a tengerér fakad,
Ott ő pihenni szálla meg
A felvilág alatt.

Borúsán néz be a vak éj
A mély sír ajtaján ;
Setét és csend uralkodik
A borzasztó hazán.

S a csendben, mintha szív dobog,
Vagy vér vadúl kereng,
Rémséges döngés hallatik :
A földnek keble reng.

S ő, a világtól elszakadt,
A sírral oly rokon,
Föleszmél fáradalmiból
A rémes hangokon.

S beszélni kezd gyász dolgokat,
Szörnyűket hallani ;
Még szörnyebb, amit gondola,
S nincs szó kimondani.

•Igen tehát! én öltem el,
Én gyilkolám meg őt ;
Én adtam lakhelyül neki
A puszta temetőt.

Nyakamba fűzve karjai,
Hév ajki ajkimon,
Buzogva omlott vére ki
Orgyilkos vasamon.

Szerettem őt s e szerelém,
Mint fenn az égi bolt,
Végetlen, tiszta és örök,
Rá vesztegetve volt.

Mint égi boldogságomért
 Nyujtám ki kezemet,
 S ő lengeséggel bűnösen
 Eljátszta hitemet.

De mostan — s itt felkacagott —
 Örökre mentve már ;
 Nem bont s köt többé frigyeket
 Az elhúnyt szemsugár ;

Nem csábít senkit érzeni
 A halovány ajak,
 És a veszendő habtetem,
 S az omló szöghajak,

Hah! most fogom még látni őt
 Valódi boldogan :
 Mert hű az asszony és igaz,
 Midőn már halva van.»

Így szóla s hévvel üldözé
 A holtnak tetemét,
 Felszaggatá nyomán a föld
 Százzrétü kebelét.

A porhon általfúrva lőn,
 A föld más oldalán
 Előtünék a sírduló
 Sok fáradás után.

S egy új világot lel vala,
 Körül új életet
 S dicsőbb eget, dicsőbb napot
 Az új világ felett.

Hol a patakhang zene lőn,
 A szellő enyhe dal,
 Összhangba olvadók a szív
 Legbelső vágyival :

Hol a setét lomb árnyai
 Feledség fátyola
 Mindenre, ami keserűt
 A lélek gondola.

S itt a koporsó megnyílék.
 S amint teremtvé van,
 Föllenge a szelíd leány
 Ifjúság bájiban.

Oly tiszta, mint az ősi lég
 Az ég és föld között,
 Mely a nap szűz sugárral
 Először ütközött.

Ártatlan rózsák arcain
 S az első szerelem ;
 Azok még illetetlenek,
 Ez hű és feddtelen.

S az ifju lelke bámuló
 Gyönyörbe rezge át,
 S mély és nehéz fohász után
 Így hallatá szavát :

«Hah! nem hiába fáradék ;
 Ez méltó munka volt.
 Ilyennek láttam őt, midőn
 Először rám hajolt.

Tégy semmivé örökre, ég!
 Nem esdem üdvödért :
 Egy ily tekintet megfizet
 A kínos életért!»

Végezte s a kép eltünék
 És ő — fölébredett :
 Egy lázbetegnek álma volt
 Mind, amit szenvedett.

Mellette ifju hölgye ült
Virrasztva csendesen,
Oly mondhatatlan bájos
Szelíd gyötrelmiben.

Órcsillagokként függtenek
A kóron szemei,
Míg gyengén izzadt homlokát
Törlötték kezei.

Ő föltekinte s meglepé
A túlvilági kép ;
Nem oly derült, nem oly vidám,
De vonzóbb földi szép.

E látomány eláradott
A kórnak láz erén,
S régen nem ízlett kéjre vált
Az enyhült érzemény.

«Oh hölgy, az Isten gyönyörűl
Teremte tégedet!
S szerelmed üdvösséget is
Ad a gyönyör felett.»

HŰSÉG.

A leányka, mint madár,
Repkedő és csapodár ;
Minden újabb pillantása
Egy hivének buktatása.
A leányka lenge nád,
Hajlik tőled és hozzád ;
Szellő hajtja jobbra balra.
Majd keletre, majd nyugotra.
Keblet minden szépre tárj ;
De leánytól jót ne várj!

Mely gyönyört az óra ád,
 Úgy tekintsd mint rózsafát,
 Melynek kurta ifjusága,
 Hervadandó szép virága.
 A leányka gyenge ág,
 De szerelme szép virág :
 Szedd szelíden a virágot,
 Meg ne sértsd a gyenge ágot ;
 S mely gyönyört az óra ád,
 Vedd s köszöntsd el poharát.

Mit sovárgasz? mit tűnődnél
 Hosszu hűség lángirúl?
 Még a nap sem hű az éghez :
 Majd derül, majd elborúl.
 A hold, bár szelíd világa,
 Csak muló kéj csalfa lángá ;
 Fogy s telik, mint kedve jó :
 Hű leánykák képe ő.

A hitetlen oldalcsont
 Már sok férfit törbe vont.
 Bár szerelmed tisztán ég
 S véghetetlen mint az ég,
 Zálogul add szívedet,
 E legdrágább kincsedet,
 Vagy megvetve, vagy csalatva,
 Így is úgy is megromolva,
 Veszteséged bármi nagy,
 Gúny s nevetség tárgya vagy.

Élj azért a gyors idővel,
 Ne törődjél a hűséggel :
 Kölcsön esik, ha te csalsz.
 Megcsaltak már érte százszor,
 Azt gondold, most rajtad a sor :
 A csalásban meg nem halsz.

És ha mégis tévelyedve,
 Jó tanácsot elfeledve,
 Fennakadnál, s lányi jóság,
 Vélt erény és ártatlanság,
 Könnyű, mívelt, vidor elme,
 S a szerencse dús kegyelme,
 S csókkal esküdött
 Tiszta szerelem,
 Könybe gyöngyözött
 Játszi barna szem,
 És haj, mint az éj,
 Váll, kar, mint a hó,
 Mint megannyi kéj,
 Ész- és szívfogó,
 Megbűvöltek, s neki szánva
 Kész lennél e nagy mondásra :
 «Holtomiglan, holtaiglan»; —
 Térj eszedre! féld a szégyent,
 Mondd helyébe : «holnapiglan!»
 És ne kívánj lehetetlent ;
 Mert, akarja bár szívében,
 Más van írva sors könyvében :
 A leány hű nem lehet —
 Férficsontból vétetett.

A SZÉP HAJADON.

Kislány-seregben
 Serdült hajadon
 Jár szelíd ő ömmel
 A zöld pázsiton.

Még alig hagyá el
 Báb-játékait,
 Még alig felejté
 Gyermekekálmait.

Tűzve szöghajába
 Van virágos ág ;
 Maga messze földön
 A legszebb virág.

Mint kicsin baráti,
 Ártatlanka még,
 De szemében új tűz
 Bájvilága ég.

Lába, mint a szellő	Vajh kibirja e szív,
Könnyűden lebeg,	Első vágyait,
Ah de keble néha	Tiszta gerjedelmét,
Lassan fölpiheg,	Sóhajtásait?

Vajh! kinek virít e
Mennyből szállt tavasz?
Szent egek! beh boldog,
Boldog ember az!

A KIS LEÁNY BAJA.

Isten a megmondhatója
Mennyit szenvedek,
Testi lelki nyugodalmam
Mint eltűntenek.
Nappal álom forr fejemben,
Éjjel gond virraszt;
El sem végzem, már is újra
Kezdem a panaszt.

A sóhajtás tartja bennem
Még az életet.
Keblem a sok sóhajtástól
Szinte megreped.
Csak sovárgok, csak tünődöm,
Nem tudom, miért?
Mintha égnék s vágyakoznám
Bírhatatlanért.

Ah ha e sovár tünődés
Tán a szerelem;
Akkor jaj szegény leánynak,
Akkor jaj nekem!
Aki engem úgy szeressen,
Élve, halva hív,
Amint én szeretni tudnék,
Nincs oly férfiszív.

A JEGYES SÍRJA.

Nem hervaszt engem szerelem,
De bú és fájdalom ;
A sírba szállt le jegyesem :
Elhúnytát siratom.

S nemcsak könnyezni fog sz. mem
Az elhúnyt kedvesért ;
Ah élni nem lehet nekem,
Ha ő már véget ért.

S nem fogja senki sejteni,
Miért hervadtam el,
Nem fog virág fölzsengeni
A halmon, mely benyel.

De búm a sírban élni fog
Idők határaig,
Lelkemmél, bár elhamvadok,
A bú együtt lakik.

Ah egy volt, kit szerettem én,
És szeretőm csak egy :
Most ő a földben s rajta én
Haldokló síri jegy.

GYÁSZ ÉS REMÉNY.

Holló hajfürteid	Mégis, míg fürteid
Szint' olyan feketék,	Jelentik gyászomat,
Mint csillagszemeid	Szemednek kék ege
Igéző párja kék.	Reménysugárt nem ad.

Oh hozd fel csillagod
A kék szemben, remény ;
Vagy, gyász, merülj el a
Sötét haj tengerén!

IDÁHOZ.

Nem mondom, hogy szeretlek,
 Mi haszna mondanám?
 Te szómra nem hajolnál
 S csak búmat toldanám.

Nem mondom, mint szeretlek,
 Hol lelnék arra szót?
 Nem érez, aki érez
 Szavakkal mondhatót.

Nem mondom, e kebelben
 Mi mély a fájdalom :
 Az ilyen fájdalomnak
 Legjobb a sírhalom.

A HOLDHOZ.

Jó hold, ki békén szenveded
 Kéretni sápadt képedet,
 Kihez boldog, boldogtalan
 Sohajtva járúl úntalan,
 Hallgass meg egyszer engem is,
 Nagy tisztelődet — igen is!
 Csakhogy még nem volt alkalom
 Ezt így szemedbe mondanom ;
 Vagy jobban szólva, még soha
 Rád nem szorúltam úgy mint ma.
 Kérlek tehát, ha majd leszállsz,
 Holott fejrlik ama ház,
 Tekints be kisded ablakán,
 Megette ül egy barna lány.
 Talán épen most vetkezik,
 A gyöngyöm! s rám emlékezik ;
 Vagy mint ím szinte magam is.
 Még asztalnál ül a hamis,

És csintalansággal tele
 Kezében nyugszik szép feje.
 Igen tehát! ha majd benépsz,
 Ajkán, mely édes mint a méz,
 Nevemben egy szűz csókot hagyj
 — Egy csókot adni nem oly nagy —
 S mondd, hogy, ha már úgy is szeret,
 Szeressen inkább engemet,
 Hisz az miébe sem kerül,
 S engem mulatna vég ne'kül ;
 S ha már szeretni fog talán,
 Mondd, hogy szeressen igazán.
 Mert az már még sem illenék,
 Ha végre szarvat öltének.
 Mondjad, hogy én őt szeretem,
 Míg el nem hagy lélekzetem,
 S hogy, ah! ha szíve meg nem szán,
 Még szent Mihál visz el lován.
 Mondd, hogy forró szerelmemért
 Nyujtson szerelme méltó bért.
 Mondd, hogy ne légyen változó,
 S hűségi eske pusztá szó. —
 Mosolygasz? csintalan sugár!
 Bolond beszédek, úgy-e bár
 Aligha úgy nem lesz ; no hát
 Jó hold komám, csendes jó éjszakát!

MELYIK JOBB?

Tán annak is igaza van,
 Ki szőke lányt szeret,
 De százszorta inkább, ha ki
 Barnával fog kezét.

Milyen dicső egy alkotmány
 Ily barna lány, ha szép,
 Azt már csak látni kell : az egy
 Valódi bűvös kép.

Hajának gyásza, mint az éj,
Fehér kebelre száll,
Szemének villanásira
A szív s az ész eláll.

Hát még ha jó, hát még ha hív!
Az ám az isteni ;
Azt bírni annyi, mint az ég
Údvét megízleni.

Ily barna nemde tetszenék,
Ily szép, jó, hű? Mi kár!
Ilyennel nem szolgálhatunk :
A barna csapodár.

EGY KÉPSZOBORRA.

Nem faragott, oh lány, kőből a művész keze téged ;
Élve levél kővé a kora búcsu miatt ;
Innen az elhangzott panaszok fájdalmai, innen
Szende mosolygásod kőhideg ajkaidon.

B-NÉ EMLÉKKÖNYVÉBE.

Ha van erény földön s van díj számodra, szelídség!
S szívbeli jóságnak van becse ember előtt :
Úgy te, nemes hölgy, boldog vagy ; sőt emberi kényen
Túl, boldogságod csak magad által erős.
Isteneid neked áldozatidra önértetet adtak,
Drágábbat kincsnél, angyali műveidét.

A SZEGÉNY ANYA.

Kínna szült fiaikat szomorúságodra neveltél ;
Inségben nőttek nagyra könyűid alatt.
S a szükség őket szanaszét ragadozta ; hanyatló
Napjaidat nem volt, aki derítse, közel ;

És idegen kezek ápolván sírodba letettek,
 Annyi szülőttid közt megsiratatlan anyát :
 Oh, végetlennek kell lenni az üdvnek egekben,
 Hogy kielégítsen földi keserveidért.

SZÓZAT.

Hazádnak rendületlenül
 Légy híve, oh magyar ;
 Bölcsőd az s majdan sírod is,
 Mely ápol s eltakar.

A nagy világon e kívül
 Nincsen számodra hely ;
 Áldjon vagy verjen sors keze :
 Itt éljed, halnod kell.

Ez a föld, melyen annyiszor
 Apáid vére folyt ;
 Ez, melyhez minden szent nevet
 Egy ezred év csatolt.

Itt küzdtenek honért a hős
 Árpádnak hadai ;
 Itt törtek össze rabigát
 Hunyadnak karjai.

Szabadság! itten hordozák
 Véres zászlóidat,
 S elhulltanak legjobbjaink
 A hosszú harc alatt.

És annyi balszerencse közt,
 Oly sok vizzály után,
 Megfogyva bár, de törve nem,
 Él nemzet e hazán.

S népek hazája, nagy világ!
 Hozzád bátran kiált:
 «Egy ezred évi szenvedés
 Kér éltet vagy halált!»

Az nem lehet, hogy annyi szív
 Hiában onta vért,
 S keservben annyi hű kebel
 Szakadt meg a hönért.

Az nem lehet, hogy ész, erő,
 És oly szent akarat
 Hiába sorvadozzanak
 Egy átoksúly alatt.

Még jőni kell, még jőni fog
 Egy jobb kor, mely után
 Buzgó inádság epedez
 Száz ezrek ajakán.

Vagy jőni fog, ha jőni kell,
 A nagyszerű halál,
 Hol a temetkezés fölött
 Egy ország vérben áll.

S a sírt, hol nemzet sülyed el,
 Népek veszik körül,
 S az ember millióinak
 Szemében gyászköny ül.

Légy híve rendületlenül
 Hazádnak, oh magyar:
 Ez éltetőd, s ha elbukál,
 Hantjával ez takar.

A nagy világon e kívül
 Nincsen számodra hely;
 Áldjon vagy verjen sors keze:
 Itt élned, halnod kell.

BERZSENYI EMLÉKE.

«Nem kérem, oh sors! kincseidet, nem az
 Uralkodó kényt és ijedelmeit,
 Sem harci pályán a megöltek
 Véreivel ragyogó szerencsét :

Gond és irigység mostoha tárgyait.
 Csak ami keblem mélyeiben buzog,
 Csak amit elmém tiszta lapján
 Írva hagyott az örök teremtés,

Oh adj nekem szót, édeset és erőt.
 Azt szüvarázsló hangba kiönteni :
 A dal hatalmát add nekem, sors!
 S megfizetél ez egy életemre.»

Így esdekelt a lángkebelű fiú ;
 S mit kért, megadták dúsán az égiek :
 Szózatja harsány s áradatként
 Elragadó leve zengeménye.

Dallott szerelmet, dalla szelíd panaszt,
 S megédesült a fájdalom ajkain ;
 Dalt zenge a muló örömnék
 S ez maradóbb s magasabb öröm lőn.

Az ihletettnek ajkairól dicsőn
 Kelt a merész dal, meghaladá porát
 A lomha földnek s fellegen túl
 A napot és nap urát köszönté.

Ég, föld lebegtek a dalok árjain ;
 Feltűnt az élet s minden alakjai,
 S a nagy jövőendő fátyolában.
 Rémületes temető világa.

S mily lelkesítő hangja emelkedék
 Hozzád, te féltett s hőn szeretett haza,
 Midőn királyi homlokodnak
 Vészbe merült koronája ingott!

Hány hű fiadnak zenge magasztalást,
 A hívek és jók tapsai közt : míg az
 Álszív ijedve visszadöbbsent
 S a kifajúlt cudarok dagálya

Megszégyenült a honfierény előtt.
 S ő e daloknak lélekadó ura,
 Mint aki végzé alkotását
 Egy kicsi bár, de nemesb világnak,

Megnyugodott a fáradozás után ;
 Megérte, amit ritka szerencse ad :
 Évülhetetlen ifjuságát
 Műveiben örökült eszének.

Most síri éjfél leplezi a jelest ;
 De a setétlő bús ravatal fölött
 A halhatatlanság füzére
 Sorsot, időt mosolyogva fénylik.

AZ ÖZVEGY.

Eltépte fátyolát a gyász
 S helyette bokkrétásan és zenével
 Örömhevében ujjongatva lép fel
 A fürge nász.
 Fehérre változott mezében
 Oly víg a nő ;
 Istennek látszik gyönyörében
 Az ifju vő.
 S a nép körül
 Együtt örül,
 S jó sors fiát,

Ki elnyeréd
 Az asszonyok legszebbikét,
 Boldognak áld.
 És völgyön és hegyen
 Lakodalom,
 Határ- és végtelen
 A vígalom.
 A két jegyes fél háza
 Kas, melyben víg hadak
 Egymásra látogatva
 Ki- és berajzanak.
 És úton útközön,
 Mint sodró vízözön,
 Mindent magával
 Visz a futó öröm.
 S a merre hangja zeng,
 A bánat elhal,
 Nincs könnyező.
 S ki máskor nyögve teng,
 A nagy vidék körén
 Nincs éhező,
 Nincsen szegény!
 S gondot ki ne
 Felejtene,
 Forrásaidnál,
 Bor istene!
 S bájangjaidnál,
 Szelíd zene!
 A szomjas ajk föllelkesül,
 A gyors idő vigan repül
 Danáinál ;
 És a halál
 Nem nyugszik a sír fenekén,
 Oly hangos a nász-zengemény.
 Halál!
 «Ki kél fel a sírok közül?
 Ki vagy te gyász fia?
 Körünkben minden szív örül ;
 Hagyd búdat szállnia.

Tedd szegre gyászod s gondodat ;
 Halottad nyugszik hant alatt ;
 De mit föld még be nem fedett,
 Az él, örül, vigad, szeret.
 Vig nászra jőj te is velünk,
 Baráti karral ölelünk.»
 Így szól egy a násznép közül,
 Egy másik közbe vág :
 «Üres szó! jobb, ha borkancsónk ürül!
 Kancsóban a világ ;
 Igyuk le búját, örömét ;
 A többit szelvész hordja szét.»
 Így szól a szíves borbarát,
 Vígán köszöntve poharát.
 Egy harmadik szelídebb öröme
 Az érkezőnek ekkép köszöne :
 «Kit sem dalszó, sem gazdag asztal,
 Sem bor, barátság nem vigasztal,
 Az jőjön és tartson velem :
 Vigasztalóm a szerelem.
 Komor barátom nézz körül,
 Válassz magadnak száz közül.
 Ma násznép, holnap nászt adunk,
 Másért, magunkért vigadunk.»
 Így szólnak ők egymás után
 Őt vigalomra meghíván ;
 S tetszése hangival
 A násznép rá rival.
 De a bús idegen,
 A gyászba öltözött,
 Némán és hidegen
 Megáll a nép között,
 S arccal, min szenvedély
 Csatái rémlenek,
 Hol semmi jel nem él
 S kiholtak a szemek ;
 És hangon, mely gyötör,
 Mely fáj hallani,
 Vig unszolóihoz

Így kezd felszólani :
 «Megálljatok, nász népei,
 Öregje, ifja, szépei,
 Regét beszélek ; rege-szón
 Örömré bura változón,
 A szív mulat kéjjel tele
 S könnyűden lejt az óra le.

Szép s bájoló volt a leány,
 Tündérek gyermeke ;
 Delibb csak egy s az férje lón,
 Az ifjak remeke.

S az ifju férj s az ifju nő
 Nem voltak boldogok ;
 Féltékeny az s a nő szívéen
 Nem tiszta láng lobog.

Az óra jó ; nagy útra kelt
 A férj s míg oda jár,
 Kart hitfelejtő nője honn
 Egy újabb hősré vár.

A büntitok szárnyakra kél,
 A férj fülébe jut.
 S az visszatér, előtte már
 Haragja híre fut ;

De orgyilkos kéz ejti el
 A vérért lihegőt,
 S halálveszélytől menti meg
 A vétkes ifjú nőt.

Tiltott gyönyörbe fúl a gyász,
 Az özvegyév lejár ;
 A két szerelmes bűnösen
 Lesz hit-kötötte pár.

S az ifju férj s az ifju nő
 Nem élnek boldogúl.
 A sor került : a nő szivén
 Féltés haragja dúl.

Szilaj, csapongó lőn a férj,
 Az édes hitszegő ;
 Házát kerülve, honn gyönyört
 S nyugalmat nem lel ő.

Setét tanyákon éjjelez
 Hölgy s vad pohár között.
 Hiába! szive mélyiből
 A bék kiköltözött.

S a visszatolás napjai
 Elérik a gonoszt :
 Kéjhölgy alakban ön neje
 A férjnek mérget oszt.

Nos vigadó nász serege,
 Hogy tetszik a hallott rege?
 De el kell végeznünk a dalt :
 Te harmadik férj nője halld!
 Mérged nem volt elég erős ;
 Itt áll a gyilkos, itt a hős!
 Szerelmedért
 Megöltem első férjedet ;
 De bűnömért
 Kezedből ittam vesztemet.
 Nézz meg, mivé lett szeretőd ;
 Nincs szer, mely meggyógyítsa őt.
 Mérged nekem halált adott ;
 Te menj s öleld a vérpadot.*
 S fáradtan a kín embere
 Sírjához vánszorog,
 A nő, mint kit villám vere,
 Halványan összerogy.

S a nép, a mindig kész evő,
 Nem várja meg torát,
 Hol gyilkos, s méregkeverő
 Készítnek lakomát.
 Csak egy, a vőlegény, marad
 Az ájúlt nő körül ;
 Szemében égő könny fakad
 S ily szókra keserül :
 «Ily szép és ily gonosz. Mi kár!
 Angyal lehettél, s poklok díja vár».
 S az ifju vő s a víg sereg,
 A zaj, zenék, az örömek
 Eltűntek, elhangzottanak :
 A szép menyasszony rémalak.
 Vérszolga jó a vőlegény helyett,
 S az ébredő halállal fog kezét.

SÍRVERS.

Egy özvegy, boldog mint nő és mint anya egykor,
 Míg e szép neveket sorsa viselni hagyá,
 Keble kihalt örömét e kőnek alája temette. :
 Jó férje s szeretett magzata hamvaiban. —
 Eltemeté bennök, mit az élet nyujthata édest
 És örökös gyásznak fellege szálla reá.
 Sorsa sötétségén csak a hit fáklyája dereng, mely
 Túl a síron ígér majdani egyesülést.

IRVÁGY.

Irgalom a hünek! ne gyötörd szolgálodat, Apollon!
 Im akarok, s mely kín! semmire sem mehetek.
 Vagy ne ezen szomjat, vagy erőt adj, pindusi zsarnok
 Mit használ szomjan lenni, ha nincs mit igyam?

AZ EGEREK.

ELSŐ.

Szegre, morály! biztos hajlék, amelybe vonúltunk.
Lássunk munkához, rágjuk a hír fiait!

MÁSODIK.

Hír fiait? Kik azok? Nyomorú hír, még nyomorúbb nép
Egymáshoz méltók ily apa s gyermekei.

HARMADIK.

És mégis rágjunk! kár hogy nincs rágni nagyobbat :
Ennyi kemény szép fog mitsem emésztene meg!

NEGYEDIK.

Gazdálkodjatok! egy-kettőt hagyjunk még odábbra :
Végső szükségben jó, ha mi fennmaradand.

HARMADIK.

Semmi fukarságot! míg élünk lesz derekabb fi,
Mint mi vagyunk, s így lesz rágni valónk is elég.

A PHILOSOPHUS VACKOR.

Huppanj körte! megértél már. Kinek íze kívánja,
Legjobb a vackor hullva, megérve, puhán.

EGY TANÁCSADÓHOZ.

Másnak bölcs, te korán érett szóhőse, ki vagy te?
Csak te az élni tudó, csak te a honfi magad?
És te jövők látója? szegény! a csillagokat nézd :
Egy sincs, mely gúnyal nem mosolyogna reád.
Titkokat a magasak nem bíznak holmi bagolyra.
Várj, az idő rólunk s rólad itélni jövend.

INTÉS A VACKORHOZ.

Körték vadja maradj békén, jó polyva között vagy
Mert ha kikelsz, meglásd, gazda fogára kerülsz.

B. P. EMLÉKKÖNYVÉBE.

Nőtelen országnak méltán mondhatni hazánkat,
Mert szívben s szóval hölgyei nem magyarok.
Szent legyen és feledetlen a hon s honi szózat előtted
S leghőbb vágyaidat töltse be érte az ég!

A KLASTROM.

Zár-lakot óhajtál? a lány szíve zár-lak : apácák
Benne az érzelmek s szűz fejedelmök erény.
Ódd e szent sereget, s rejtsd hűn kebeledbe, míg eljő,
Akinék oltárát tisztelik, — a szerelem.

A FÉLTÉKENY.

Setét hajadnak árnyában nyugodtam,
S nyugalmam nem volt enyhe s békhózó :
Kegyelmed távozásán riadoztam,
Mely mint hajad lengése, változó.

Félt ennyi kincset bírni aggodalman,
Mely osztozatlan s egynek adva jó ;
De átok és bűn többre pazaroltan,
És semmivé lesz mint az esküszó.

Iszonynak háza lett lázadt szívemből :
Kéj és gyönyör kinokká váltanak,
Hogy kárhozattal ostorozzanak.

Felrémülék irigylett nyughelyemből,
S szemedbe nézni hítt egy gondolat,
S e szemben, ah! őrangyalom mulat.

A SZINHÁZ NEMTŐJE.

Gyűl, fogy a nép a színházban,
Mint az ár-apály;
Változandó sokasága
Gyakran le-leszáll.

Ez nem jó, mert gond marasztja
Az, mert idegen,
Ez, mert mindent, ami honi,
Megvet hidegen.

És a hű, kit nagy- s kicsinben
Érdekel a hon,
Így sóhajt fel: «Isten átka
Úl a magyaron».

Egy van aki a kis körbe,
Mint egy égi nő,
Szépen, ifjan és vidáman,
Mosolyogva jó.

Őt idő, gond honn nem tartja,
A rossz példa nem,
Melyre nálunk fényét veszti
Annyi gyáva szem.

Őt a drága honi szózat
Nem fárasztja ki,
S aki látja, ily szavakra
Nyílnak ajaki:

«Mit jelentesz, szép jelenség
 Arcod hajnalán?
 Szebb jövődöt a magyarnak
 Annyi gyász után?

Te vagy-e a hit, reménység,
 És a szeretet?
 Adjon Isten a hazának
 Több ily hölgyeket.»

A MAGYARTALAN HÖLGYHÖZ.

Mert szép vagy, kellemid
 Varázsát bámulom ;
 Mert jó vagy, tisztelet
 Díjával áldozom ;

Mert lelkes vagy, s veled
 Mulatni kegyelem,
 Hódítva von feléd
 A leghőbb szerelem.

De mert e hon baján
 Nincs szűdben fájdalom :
 Ez fáj, s szerelmemet
 Tört szívvel gyászolom.

ELHAGYOTT ANYA.

Szavalta a pesti magyar színházban nov. 30-án 1837.
 Lendvayné.

Ismérek egy édes, ah árva anyát,
 Mely bűnnek eredten emésztí magát,
 Elhagyva, kerülve leányaitól,
 Bár értők epedve a hív anya szól :

«Oh jertek ölembe,
 Szép gyermekim ;
 Áldásra emelten
 Várnak kezeim.
 Oh jertek, oh jertek, az édes anyához,
 Itt ül lekötötten a szörnyű magányhoz ;
 Oh jertek ölembe
 Gyermekeim,
 Míg el nem apadnak
 Hév könnyeim».

«Én szültelek, álltam
 Bölcsőtök előtt ;
 Emlőim adának
 Új életerőt.
 Mint kis csecsemőket
 Már én emelélek,
 Míg bennetek alvék
 A gyermeki lélek.
 Én látnotok adtam
 Oly nap sugarát,
 Amelyet irigyel
 Sok földi család,
 Szép arcaitoknak
 Én adtam e bájt,
 Mely annyi szivekben
 Visszhangra talált.
 Én termetet adtam,
 Oly őzi sugárt,
 S szűz kebleitekre
 A liliom-árt.
 Én adtam a szájnak
 Az édeni mézet,
 Mely akkor is édes,
 Ha tőreit érzed.
 Én adtam e tündér
 Lángu szemet,
 Mely a szerelemnek
 Csillaga lett ;

Mely egy sugarával
 Szül enyhe tavaszt,
 Egy más sugarával
 Elégeti azt.
 Szépségimet íme reátok adám,
 Hogy halljam e szókat: «Oh édes anyám!»
 Hogy zengjen e név is
 Ajkitokon.
 S elhagyva ne légyek
 Bús napomon.
 O jertek, oh jertek
 Az édes anyához:
 Itt ül lekötötten
 A szörnyü magányhoz.
 Oh jertek ölembe
 Gyermekeim,
 Míg el nem apadnak
 Hév könnyeim.»

Így szólal esengve
 Hiába, hiába!
 Nincs aki omoljon
 Szülői karába.
 Sors üzi fiait, remeg élteikért;
 Ah! lányai égnek az idegenért.
 S ő ott ül örömtelen és egyedül,
 A könny kiapadva szelíd szemiből,
 S mint lelke-törötten az égre tekint,
 Láthatni kövülve az anyai kint.
 Csak szívdobogása jelenti hogy él,
 S minden dobogással egy élet alél.

*

E bús anya képe te képed, o hon!
 Márvány kebel átka van asszonyidon.

ERDEI MADÁRKA.

Németből.

Mi boldog erde'én a kis madár,
 Madárnak oly szép sorsa van!
 Viharban, nap sugáriban,
 Reá a lombok árnyiban
 Rengő tanyája vár.

Szabad! vidáman ágról ágra száll,
 Vidáman ágról ágra száll.
 S ha bármi halkan a vadász
 Utána gyilkos ónt irányz,
 Hess! hess! a rengetegbe száll.

Csak léget ismer a madárka, s dalt,
 Csak léget ismer a madár,
 Kis melle nem tud bánatot,
 Fájdalma nincs, oly nyugodott :
 A bú nem gyötri azt.

Ah, bár lehetnék erdőben madár,
 Erdőben oh ha volnék ily madár!
 S beszállna fény sugárain
 Szivembe kéj s az üdv legott,
 Az üdv, az üdv, az üdv!

AZ ELMARADÓK.

Egy fészket ismerék,
 Három színűt
 Benn váltva három szép
 Madárka ült.

Sok szem repüle fel,
 Sok szív örült,
 Mely láthatásokon
 Megédenült.

Oly bájcs, oly derült
 Tekintetök :
 Az est örömtelen
 Volt nélkülok.

A fészek most üres :
 A szem komor,
 S a hült szivekre száll
 Csendes szomor.

Hová vesztéd, oh est,
Szépségedet?
Ha ők is hűtlenek,
Ki lesz hived?

PEST, MARTIUS 13. 1838.

Éjfél volt, szomorú mély csend, s a hajdani város
Mint egy kísértet, fölkele kínjaiból.
És hogy látta magát elképtelenítve magától
S feldúlt utcáin a zabolátlan özönt,
S annyi halált és annyi veszelyt s a századig élő
Inségnek kezeit művei hosszú során:
Megrendült fájdalmában s erejének aléltán
Lassu sohajtással a vad özönbe rogyott.

AZ ÁRVIZI HAJÓS.

Szavalta a pesti magyar színházban április 27-én 1838.
Láberfalvi Róza.

Hol népes ház-sorok	«Ki ment meg engemet
Jegyzék az utakat,	Kórt, aggot és szegényt?
Most vad moraj között	Mindenre ami szent,
Fut gyilkos áradat.	Oh ember, hozz segélyt!»

Rémséges jaj kiált	A fennmaradt kövön
Ingó falak megől;	Így esd egy női hang,
Rémesb a hallgatás,	S bajhirdetőn visít,
Midőn a ház bedől	Mint vészben a harang

S omlo't házak felett,	S ím sajka jó s rohan
Élők- s halottakon	Az áradat taván;
Örvényesen kereng	De aki rajta ül,
S zúdúl el hab habon.	Embertelen zsvány.

Nem emberélet az
 Miért ő evezte:
 Tiltott vagyont keres
 Szentségtörő keze.

S szívtelenül az agg
 Nő mellett elsuhan;
 Mert egy batkát nem ér
 Mind, ami rajta van.

És több hajó kereng
 Az ingó fal körül;
 De a szegény anya
 Ott áll mentetlenül.

Ez pénzt, az magát
 Jövének menteni;
 Van aki kedveseit
 Aggódva keresi;

S ki csak mulatni jár
 A köz veszély felett:
 Az óni rá nem ér
 Egy hitvány életet.

S mindig dühösb az ár,
 S a bágyadt nő előtt
 Száz örvény tátogat
 Alásodorni őt.

Még jó s megyen hajó;
 De ő már nem kiált:
 Túr s várni láttatik
 A borzasztó halált.

Ki él még itt?» riad
 Most egy hajós közel,
 Sajkája telve bár
 Menekvők terhivel.

S még jókor érkezik;
 A féltett kőfal áll,
 S kihalt remény után
 A nő hajóra száll.

*

A sajka partot ér,
 S a megmentett sereg
 A bátor férfinak
 Hálás bucsút rebeg.

Csak a szegény beteg
 Agg nő nem távozik,
 S elfúladt kebliből
 Sohajtás hallatik.

«Itt jó anyám, neked
 E kisdéd adomány,
 Pénz s egy falat kenyér:
 Többet várj ég után.

Nekem nagy útaim
 Vannak még szertesztét:
 Ezreknek élete
 Kiált hajót, segélyt.»

Szól s menne a hajós,
 De a hölgy, kit hozott,
 Tündér tekintetű
 Asszonnyá változott.

Arcán redők helyett
 Ifjú kellem virúl;
 Szépsége bájoló
 Leírhatatlanul.

Szebb mint a szerelem,
 Barátságánál hívebb,
 Mindennél, ami kéj,
 Látása kedvesebb.

S az elbámult hajós
Hall édes hangokat,
Minőket emberajk,
Sem zenemű nem ad.

Őt minden elhagyá,
Az ember, a világ ;
Csaknem maga maradt,
Mint téli fán az ág.

«Ha minden elhagyand,
Így szól az égi nő :
Az ember és világ,
Barát és szerető ;

Sorvasztók napjai,
S kietlen álmait
Gyógyszer nem űzi el,
Nem orvosolja hit.

Ha hozzád mostohák
Szerencse és ipar ;
S hű fáradásidért
Rágalmak nyelve mar :

De az nem tartja őt ;
Megy a szép vágy után,
S még soknak élete
Menik meg csolnakán.

Emlékezzél reám
Sorsodnak éjjelén :
Önérzeted vagyok,
Nevem jótétemény.»

S ha néha mardosóbb
Fájdalma visszasír,
S a földön ellene
Nincs menedék, sem ír :

Rendült kebellet a
Bátor hajós eláll
Ez égi látomány
Magas csodáinál.

Lelkének a dicső
Hölgy képe feltűnik,
S szűz arca bájain
Fájdalma megtörik.

TRÉFA ÉS VALÓ.

Szép szavaim, ha hiú volnál, csak pusztá hizelgés :
Szent és tiszta valók, lányka, ha érzeni tudsz.

HIBA.

Jó, mint a kegyelem, gyönyörű vagy, mint az aranyszál
Egy hiba van benned, Nellike, nem vagy enyém.

A SORS ADOMÁNYA.

Kértelek a sorstól s az megtagadott; de helyetted,
Amit nem kértem, bút ada s szívbeli kint.

ÁLOM ÉS VALÓSÁG.

Láttalak álmomban, harag ült szép homlokod élén.
S egy csókom haragod fellegit elzavará.
Ébren csókollak most, és te haragra sötétülsz:
Oh mért álmodnom nem lehet ébren a kéjt!

TANÁCS.

Mondtam az észnek: hagyd! a szívnek: szív! ne szeresd őt.
S e diadalmim közt boldogan élek-e? Nem.

MOSOLY ÉS GYÖTRELEM.

Búsongtam, s nevetél. Nevetek most és te kesergesz.
Ah mosolyogj, és én visszacsérélem a bút.

F. E. KISASSZONY EMLÉKKÖNYVÉBE.

Amit vágyad kívánt,	Szeretsz s szeretve vagy,
Reményed esdve kért,	S szerelmed gondjai
Megadták istenid	Gyönyörre fejlenek,
A legszebb földi bért:	Mint éden álmai.

Mi jót kívánjanak
Éhhez barátaid,
Mint, hogy kísérjenek
A sírig álmaid.

BÚCSÚ.

Mit mondjak, mit ne mondjak?
 Mind hasztalan!
 Te mégis s egy örömünknek
 Már vége van.

Szelíd szép arcaidra
 Nem nézhetünk,
 És fájni fog, ha rád — csak
 Emlékezünk.

Kísérjen a szerencse,
 Ha menni kell,
 Legszebb reményeidnek
 Seregivel.

Találd fel, amit annyi
 Szív esdve kér:
 A legszebb földi üdvöt
 Szerelmedért.

Légy boldog mindörökre!
 S felejts el bár,
 Ha boldog napjaidban
 Ez a határ.

PIPISKE.

Pipiske, aki vagy,
 Miért oly gögösen,
 Hogy tőled a világ
 Nem szinte idegen?

Hogy megdicsérgetik
 Parányi lábaid,
 S együgyű kebeled
 Fehér hullámait?

S minő badar beszéd
 Arcod rózsáiról!
 Hol, mint rebesgetik,
 A szépség papja szól.

Igaz, te nem vagy rút,
 De, gyöngyöm, nincs eszed;
 Egy tyúknak több lehet,
 Ha jól kikérdezed.

Nincs benned fürgeség,
Nincs egy jó gondolat ;
Mégfogni szárazon
Nem bírnád a halat.

Bíznának csak reám . . .
«Hohó! talán bizony?»
Korán sem ; én csupán
Javára dolgozom.

Mit használ szép szemed,
Ha csak bámulsz velem?
És nádszál termeted?
Csak lengesség jele.

Meglátná a világ
Az egykor léha nőt
— Azaz, ha elvinném! —
Mivé faragtam őt.

Mi haszna vagy fehér,
Ha kebled jégverem?
S fejed szép fürt alatt
Egy eszmét sem terem.

„Szép ifjú, köszönöm!
De nem fogadhatom ;
Pipiskeségemet
Tovább is folytatom.

Mindössze is csak egy
Csinos kis bábu vagy,
Tetemben nem csekély,
De lelked hía nagy.

S ha majdan a tavasz
Pacsirtahangot hall,
Bízvást jövendölöm :
Nem önnek szól a dal.’

KÉSŐ VÁGY.

Túl ifjuságomon,
Túl égő vágyimon,
Melyeknek mostohán
Keserv nyílt nyomdokán ;
Túl a reményeken,
Melyekre hidegen
Éjszínű szemfödőt
Csalódás ujjá szőtt ;
Túl a szív életén
Nyugottan éldelém
Mit sors s az ész adott,
Az őszi szép napot.
De hogy megláttalak,
Szép napvilágomat,
Kivántam újolag

Már eltűnt koromat ;
Kivántam mind, amit
Ábrándos álma hitt :
Az édes bánatot,
Mely annyi kéjt adott,
A kínba fúlt gyönyört,
Mely annyiszor gyötört.
Hiába, hasztalan!
Ifjúság és remény
Örökre veszve van
Az évek tengerén :
Remélni oly nehéz
A kornak alkonyán,
S szeretni tilt az ész
Letűnt remény után.

M... SZEMEI.

Oly szép szemem ha volna,
Mint a tiéd,
Szívfoglaló hatalmát
Megérzenéd.

Rád néznék mindörökké,
Mint tiszta ég,
S oly lángoló sugárral,
Mint a nap ég ;

Feloldanám szívedben
A tél fagyát,
Hogy enyhe szép tavasszá
Virulna át,

S teremné a virágok
Legszébbikét,
Mi által életté lesz
A puszta lét.

És e virág virítna
Csupán nekem ;
És e virág mi volna?
A szerelem.

PIROS SZÁJ.

Égő szalag
Egy kisdéd száj határain,
Édes szavak s csókok révpartjain,
Oh szűz ajak!
Mi haszna vagy piros,
Ha meg nem csókolhatlak?
Miért kívánatos,
Ha el nem foglalhatlak?

Szamóca is piros
 S a gyermek szereti,
 Piroslik a bor is
 S illatja mennyei ;
 Pirúl a hajnal is
 S a rózsá keble láng :
 Vadásznak az mi kéj,
 S ez mint mosolyg reánk!
 Van vérszín drágakő,
 Van bársony is veres,
 Mit embercsontokon
 Sok büszke szív keres.
 Én másnak meghagyok
 Akármilyen örömet,
 Szamócát, drágakőt,
 Rózsát s ki mit szeret.
 Miattam tartsa meg
 Király vérbíborát,
 Helyettem költse el
 A jó bort jó barát :
 Nekem rajtad derül
 Ébresztő hajnalom,
 Te vagy, miért vivok,
 Királyi bíborom.
 Mikor jön a nap el
 Betölt reményivel,
 Midőn nem álmodom
 S azt mondhatom :
 «Oh szűz ajak!
 Szedém rózsáidat,
 Érzem ttem lángodat,
 Csókoltalak!»

A MEGCSALT LEÁNY.

Ne nézz reám!
 Bájolsz, de nem hiszek ;
 Ne szólj hozzám!
 Ámítsz, nem értelek :

Pillantatodban csáb orgyilka reng,
Minden szavadban egy tört eskü zeng.

Felejténém,
Hogy egykor hűm valál,
Ha sejteném,
Hogy az lesz a halál;
De élni még, ha rád nem gondolok,
Több mint halál, több mint a kínpadok.

Emlékezet
Világát égetem
Képed felett,
És rajta függ szemem.
S ha majd világ s szemem lehúnytanak,
Képed s ez élet sírba szállanak.

Mit esdekelsz?
Felejts, ha megcsalál.
Nem érdekelisz,
Bár porba omlanál:
Hizelgésed bántó, ha még bizol,
S bűd nem vigasztal, bár mint bánkódol.

Menjünk tova;
Szivünk ketté szakadt,
S egyiknek, ah!
A fájó rész maradt:
Neked jutott öröm, kéj, szerelem,
Ezeknek romja — hűségért — nekem.

Ő.

Mért nem vagy virágszál
Hogy letörhetnélek,
Lángoló szivemre
Boldogság élének;

Mért nem égi cs'llag
 Hogy nekem ragyognál,
 Csendes éjfelenként
 Andalgásaimnál ;

Vagy mért nem vagy oltár,
 Melyen tiszta láng ég,
 Hogy szent zsámolyodra
 Letérdepelhetnék ;

Mért nem, drága szent kép,
 Messze, mint világvég,
 Hogy zarándokolva
 Hozzád vándorolnék ;

S addi, esdekelném
 Márvány lábaidnál,
 Míg nem szánakozva
 Hozzám lehajolnál!

Mit mondék? virág vagy,
 Nem nekem virágzó ;
 Csillag, legderültebb,
 Nem nekem sugárzó ;

Oltár vagy, holottan
 Tiszta lángok égnek,
 Drága és kegyes szent,
 Boldogabb reménynek.

Ah nekem tövis jut
 A szelíd virágból,
 Csalfa, tüztelen fény
 A csillagsugárból ;

S míg szívemben égek
 Oltár zsámolyánál,
 A szent érzéketlen
 Márványkép gyanánt áll.

EMLÉKKÖNYVBE.

Szólj, gondolj, tégy jót s minden szó, gondolat és tett
Tiszta tükörként fog visszamosolygani rád.

SAS.

Fák sudarán zápor s szélvész harcolnak időnként,
Mégis fenn a sas tartja királyi lakát.
Aki napot keres, a vésszel megvíni ne féljen,
Vagy köz lélekként tűrje, ha porba szegik.

CSALOGÁNY.

Elharvadt a virág, a fák koszorúi lehulltak ;
Sárga levelkéken nyargal az őszi vihar.
A csalogány hallgat. Hol erő, mely visszaidézzé
Lengő bokrait és mennyei hangú dalát?
A tavasz eljő még ; erdő, bokor újra virítand :
Nem fog-e a csalogány halva fekünni alatt?

SIKINÁV.

Súgóból Sikináv kritikus lőn. Annak előtte
Hallgatták, és most nincs ki ügyelne reá.
Nem csoda : más műveit olvasta ki akkor írásból ;
Most önnön nyomorék ötletit adja elő.

SÍRVERS.

Férj s atya nyugoszik itt ; özvegy s négy árva keserve
Tette beszédessé rajta e néma követ :
Gyászaikat ha hiven tudná kifejezni, sohajjal
És zokogások közt állana hamvainál.

L.-NÉ EMLÉKKÖNYVÉBE.

Játszol örömmel, bánattal ; játékonon ámúl
 A sokaság s tapssal tiszteli szózatidat.
 Nem tudják, hogy minden szó, mely szíveket áthat,
 Szüdnék egy eltépett életörömbe került.

PRIESZNITZ.

A vaddal köz italt meg kezdé vetni az ember,
 S gögje fejében kór, agg leve és nyavalyás.
 Priesznitz visszaadá a víznek régi hatalmát,
 S ősi erőben kél újra az emberi faj.

SÍRVERS.

Hol van a gazdag erő, hol az élet hajnala? Eltűnt,
 S egy fiatal szívnek hév dobogása megállt.
 Sírjánál virraszt a szülék fájdalma : fioknak
 Éltet előbb, most e gyászkövet adni mi kín!

MISS PARDOE EMLÉKKÖNYVÉBE.

Mit kérjünk születendő nép, magas Anglia, tőled?
 Harci szerencsét, vagy békei műveidet?
 Adj példát honn s künn jól tenni az emberiséggel,
 S e kis nép nyomodban küzdeni s élni tanul.

A GUTTENBERG-ALBUMBA.

Majd ha kifárad az éj s hazug álmok papjai szűnnek
 S a kitörő napfény nem terem áltudományt ;
 Majd ha kihull a kard az erőszak durva kezéből
 S a szent béke korát nem cudarítja gyilok ;

Majd ha baromból s ördögből a népszaroló dús
 S a nyomorú pór nép emberiségre javúl ;
 Majd ha világosság terjed ki keletre nyugatról
 És áldozni tudó szív nemesíti az észet ;
 Majd ha tanácsot tart a föld népsége magával
 És eget ostromló hangokat összekiált,
 S a zajból egy szó válik ki dörögve : «igazság!»
 S e rég várt követét végre leküldi az ég :
 Az lesz csak méltó diadal számodra, nevedhez
 Méltó emlékjelt akkoron ad a világ.

EMLÉKEZET.

Emlékezni fogok rólad, ha nem engedi sorsom
 Lenni közel hozzád s csüggeni bájaidon.
 Emlékezni reám jut-e órád a sok öröm közt,
 Mellyel az életnek rózsai éve kínál?

VASHÁMOR.

Kard, eke, lánc készül a vasnak gazdag eréből ;
 Táplál, véd, büntet : hármasan őrzi a hont.
 Kard s lánc kínszer lesz hódító s zsarnoki kézben :
 Csak használni tud a pór eke, ártani nem.

G. L. EMLÉKKÖNYVÉBE.

Két jó van, mi fölött sorsnak nincs semmi hatalma :
 Szorgalom és az erény. Földön az, égben ez áld.

W. G. EMLÉKKÖNYVÉBE.

Szép fiatalságod s lelkednek tiszta erénye
 Áll a jövődség fátyolos arca előtt.
 Vajha szelíden lebbenjen föl a fátyol előtted,
 S édeni órákkal csaljon az életen át.

A HŰ LOVAG.

I.

«Ki lesz, ki úgy örüljön,
Oh szépem, jóm, neked,
Mint e szív, mely felé most
Forrón ver kebeled?

Ki lesz, ki úgy szeressen,
Mint én most, tégedet,
Ha távol a világban
Balsorsom eltemet?

Ki lesz, ki, míg belőle
Egy porszem fennmarad,
Lánghévvvel égjen érted
A súlyos föld alatt?

Ki lesz, ki síron túl is,
Az üdvök közepén,
Csak rólad emlékezzék,
Mint hű barátod, én?

És mégis, drága Róza,
Hívednek menni kell:
Nem férfi, aki nem küzd
Hon ellenségivel.

Letörni távozandom
A pusztító hadat,
S megtérek elfogadni
Kezedből díjamat?»

S zokogva, könnyben ázva
A lányka ráborúlt,
S bár gond-sanyarta szívvel,
Hős Zámor elszárguld.

S Zámornak útja zordon ;
 De harca diadal.
 Gyász! hogy dicső csatáin
 A bajnok oda hal.

Nyomát veszíti a hír,
 Nem lelni őt sehol :
 S Rózának s íve vérzik,
 Rózának könnye foly.

II.

Nap, év emészti a bút,
 Sok bal tanács után
 Szép Róza új menyasszony,
 Bár gyenge s halovány.

Szívében gondok ülnek,
 S az ő emlékezet
 Gyötörni visszahozza
 Az eltűnt képeket.

De nász előtt s utána
 A női szív nem egy :
 Gyönyörre olvadoz fel
 A jég-oltotta kegy.

S várában elbizottan
 Duskál a boldog úr.
 Lélekben, hangszerekben
 Mind vigan zeng a húr.

De lenn a tömlöc éjén
 Penészes bolt alatt,
 Elhagyva szenved a rab
 Hallatlan kínokat.

S ha néha víg robajnak
 Gyanítva fenn nesztét,
 A kétség elborítá
 Fellázadó esztét ;

S szívében fájdalom, bú
 S az őrjöngő harag
 Emésztő lángjaikkal
 Végig rohantanak.

Csendesb lesz, mint a sírlak,
 Oly csendes, mint a lég,
 Mely a még nem teremtet
 Világon nyúgovék.

S e csend kietlenében
 Haszontalan mereng ;
 Mert benn egy átkos élet
 Kíntermő magva zseng.

S nem látja senki búját,
 Nem hallja semmi lény :
 Örömnök háza tombol
 A szenvedő fején.

III.

«Ki jó az éj lakába,
 Suhogva mint a rém?
 Kinek fohásza kél fel
 A tömlöc kebelén?

Gazságnak áldozatja,
 Ki vagy te, új lakó?
 Légy üdvöz! átkozódni,
 Ha úgy tudsz, mint az ó.

Átkommal én a léget
 Felhővé nevelem,
 Felhőim tűznyilával
 A kínzót üttetem.

Úgy verje őt meg a sors,
 Úgy verje őt az ég;
 Gyúljon lélekzetétől
 Lánggá a tiszta lég,

S mint én, az életpályán
 Úgy légyen áldozat,
 És ördögül szegődjek
 Hozzá az öntudat!*

Kínoktól ostorozva
 Így szól a régi rab;
 Az új alélva rogy le,
 Aléltan boldogabb,

De ébred, s egy sugártól
 Derül az éji lak,
 Hogy Róza s Zámor egymás
 Karolva sírjanak.

Zámort a vad bitorló
 Rabbá tevén orúl,
 A szép menyasszony ékét
 Eltépte gyilkosúl.

S most elfajult hevében
 Új kéjeket vadász;
 Míg lenn az elcsapottal
 Megnépesül a ház.

IV.

S ismét zajoknak árja
Csapong a bolt felett,
Távol harc hangja tölti
Az éji teremtet.

De most a két szerelmest
Nem bántja semmi gond,
Egymás szívében lelve
Szerelmök égi hont.

S mindig zajosb, zajosb lesz
A föld feletti lak,
Mig végre sok csapástól
A boltok omlanak.

S veszélyes résen által
A két fogoly kikel:
Hol állnak, a kemény vár
Most rombolt puszta hely.

V.

Hol vagy te durva zsarnok?
Hol vannak népeid?
Romoknak súlya fekszi
Mindnyájok testeit.

S Rózához mély keservvel
Így szól a hű bajnok:
«Fogadtam és megállok,
Hogy híved maradok.

Életben és halálban.
Szólj, drága, mit tegyek,
Hogy szörnyű szenvedésid
S emléke szünjenek?»

«Sír, amit én kívánok,
A csendes temető.»
Így szólal haldokolva
A megcsalt ifju nő.

«Hittem csalárd szavaknak,
Örültem nélküled ;
Egy bűnöm a világon,
S ez ami eltemet.

Ez életem virága
Fonnyadva, tépve már :
Az egy halál maradt még,
Mely nyugalomra vár.»

S ott hűny el hű karok közt
A puszta rom felett ;
S a tiszta ég borít rá
Örök szemfődelet.

VI.

S mind pusztább s elhagyottabb
Lesz a bús omladék,
Hol kurta vígalomból
Oly szörnyű lett a vég.

Csak néha éjjfélenként,
Vagy fergeteg ha dúl,
Jár rémi arculattal
Egy férfi ott vadúl.

Kitárt kebelre várja
Az ordító vihart,
S felhíja öldökölni
A sujtó égi kart.

És nem talál nyugalmat,
Nem enyhet bánata :
Lelkében zordonabb még,
Mint künn, az éj s csata.

Egy eltiport világnak
Jár ő ott romjain ;
Egy eldült angyalarcnak
Mereng vonásain.

Idő és végtelenség
Nem adhat érte mást :
Sem élet- sem halálban
Nem lel vigasztalást.

S nem teste sorvadoz csak
E sajtó bánaton :
Reménye, vágya, lelke
Ott hal ki a romon.

LISZT FERENCHEZ.

Hirhedett zenésze a világnak,
Bár hová juss, mindig hű rokon!
Van-e hangod a beteg hazának
A velőket rázó húrokon?
Van-e hangod, szív háborgatója.
Van-e hangod, bánat altatója?

Sors és bűneink a százados baj,
Melynek elzsibbasztó súlya nyom ;
Ennek láncain élt a csüggedett faj
S üdve lőn a tettlen nyugalom.
És ha néha felforrt vérapálya,
Lázbetegnek volt hiú csatája.

Jobb korunk jött. Újra visszaszállnak.
 Rég óhajtott hajnal keletén,
 Édes kínja közt a gyógyulásnak,
 A kihalt vágy s elpártolt remény :
 Újra égünk őseink honáért,
 Újra készek adni életet s vért.

És érezzük minden érverését,
 Szent nevére feldobog szivünk ;
 És szenvedjük minden szenvedését,
 Szégyenétől lánggra gerjedünk ;
 És óhajtjuk nagynak trónusában,
 Boldog- és erősnek kunyhájában.

Nagy tanítvány a vészek honából,
 Melyben egy világnak szíve ver,
 Ahol rőten a vér bíborától
 Végre a nap földerülni mer,
 Hol vad árján a nép tengerének
 A düh szörnyei gyorsan eltünének ;

S most helyettök hófehér burokban
 Jár a béke s tiszta szorgalom ;
 S a művészet fénylő csarnokokban
 Égi képet új korára nyom ;
 S míg ezer fej gondol istenésszel,
 Fárad a nép óriás kezével :

Zengj nekünk dalt, hangok nagy tanárja,
 És ha zengesz a múlt napiról,
 Légyen hangod a vész zongorája,
 Melyben a harc mennydörgése szól,
 S árja közben a szilaj zenének
 Riadozzon diadalmi ének.

Zengj nekünk dalt, hogy mély sírjaikba
 Őseink is megmozdúljanak,
 És az unokákba halhatatlan

Lelkeikkel visszaszálljanak,
Hozva áldást a magyar hazára,
Szégyent, átkot áruló fiára.

És ha meglep bús idők homálya,
Lengjen fátyol vont húrokon ;
Legyen hangod szellők fuvolája,
Mely keserg az őszi lombokon,
Melynek andalító zengzetére
Fölmerül a gyásznak régi tére ;

S férfi karján a meggondolásnak
Kél a halvány hölgy, a méla bú,
S újra látjuk vészeit Mohácsnak,
Újra dúl a honfiháború,
S míg könnyekbe vész a szem sugára,
Enyh jön a szív késő bánatára.

És ha honszerelmet költenél fel,
Mely öelve tartja a jelent,
Mely a hűség szép emlékezetével
Csügg a multon és jövőt teremt,
Zengj nekünk hatalmas húrjaiddal,
Hogy szivekbe menjen által a dal ;

S a felébredt tiszta szenvedélyen
Nagy fiakban tettek érjenek,
És a gyenge és erős serényen
Tenni túrni egyesüljenek ;
És a nemzet, mint egy férfi, álljon
Érc karokkal győzni a viszályon.

S még a kő is, mintha csontunk volna,
Szent örömtől rengedezzen át,
És a hullám, mintha vérünk folyna,
Áthevülve járja a Dunát ;
S ahol annyi jó és rossz napunk tölt,
Lelkesedve feldobogjon e föld.

És ha hallod, zengő húrjaiddal
 Mint riad föl e hon a dalon,
 Melyet a nép millió ajakkal
 Zeng utánad bátor hangokon,
 Áll közénk és mondjuk : hála égnek!
 Még van lelke Árpád nemzetének.

ÉJ ÉS CSILLAG.

Éj vagyok, te csillag, Fényes és hideg, Én setét a bútól S vágy miatt beteg.	Mit nem esküdött szó, Nem súgott ajak, Amit bánat és éj Gondolhattanak.
---	--

Általad homályom Fájva összereng, Míg fölötte arcod Istensége leng.	Fel kívánom vinni Gyászos arcomat, Hogy világosabb légy Árnyékom miatt.
--	--

Szép sugáraidtól El nem alhatom, Mégis éber kinnal Hozzád álmodom ;	S mint inkább leendek Bútól fekete, Annyival dicsőbben Kezdj ragyogni te.
--	--

Fel kívánom vinni Amit rejt a hit, A föld gyermekének Édes titkait,	El kívánok veszni Fényben általad : Érezsem csak egyszer, Egyszer lángodat!
--	--

AZ UNALOMHOZ.

Holdvilág az arcod, Kályha termeted, Régi fejkötőtől Boglyas a fejed.	Épen nem mondhatni Hogy szép dáma vagy, Mégis tisztelőid Száma vajmi nagy.
--	---

Válogatni nem tud
Tompá ízleted ;
Aki hozzád hajlik,
Azt mind szereted.

A pimasz körökbe
Makkfilkózni jársz,
Lesben a vadással
Sült galambra vársz.

Régi duska társad
Minden jó uracs,
Kinek esze tálban
S szíve a kulacs.

S ami ellen annyi
Finnyás nőke küzd,
Téged el nem hajt a
Drága pipafüst ;

Sőt, hol orrbosszantva
Porzik a tobák,
S illatot, hiú fényt
Rejtnek a szobák,

Ott is ásitozva
Gyakran megjelensz,
S bűvös álomírral
Szájt, szemet befensz.

Sok kis és nagy úrnál
Ülsz te pamlagon,
Karjaidba dőlnek
Nő és hajadon.

S akik érdeke'len
Nézik a hazát,
S nyugton veszni hagynák
Legnagjobb fiát :

Kiknek embertársok
Jaja pusztá hang,
Melyre nem csendül meg
Lelkökben harang ;

S aki a dologtól,
Könyvtől idegen :
Az mind édeleghet
Vaskos kebleden.

Sok munkás henyével
Írsz te verseket ;
Hajdan így csináltak
Nálunk könyveket,

És mondák : «A téli
Est unalmiban
A magyar nemzetnek
E könyv írva van.

Olvasd el, magyar nép,
S tartson meg az ég!»
Mert erő, egészség
Kell hozzá elég.

Ime, szép asszonyság,
Mily sok érdemed!
Ráadásul hozzá
Adj még egy kegyet :

Valahára köztünk
Und meg magadat,
S hordd el más világra
Régi sátrodat.

Szállj, oh szállj el tőlünk
Túl a tengeren :
Nyűg elég marad még
E jó nemzeten.

PETIKE.

Bús mogorván ül Petike.
 Ha ha ha!
 Péter és bú! a mennykőbe,
 Mi baja!
 Anyja kémli hű szemekkel —
 Jó öreg!
 Azt gondolja, fiacskája
 Tán beteg.
 «Kell galuska, Peti fiam.
 Eszel-e?»
 «Dehogy eszem, dehogy eszem,
 Ki vele.»
 «Kell bor, édes szép fiacskám,
 Iszol-e?»
 «Dehogy iszom, dehogy iszom
 El vele.»
 «Kell-e sarkantyú csizmádra.
 Petikém!
 Kalpagodra toll s mentédre
 Rókaprém?»
 «Mit nekem toll, mit nekem prém,
 Sarkantyú!
 Ha szívemben, mint a róka,
 Rág a bú!»
 «Kell-e könyv, a szomszéd könyve.
 Biblia?»
 «Mit nekem könyv, a beszéd mind
 Szó fia.
 Egy barátom van nekem csak,
 A halál;
 Az tudom, hogy innen-onnan
 Lekaszál.»
 «Az egekre! Peti fiam,
 Meg ne halj:
 Annyi benned a sohajtás.
 Mint a raj.

Átidézzem tán Juliskát?
 Láthatnád?»
 Szól mogorván Péter úrfi :
 «Hol van hát?»

Ármány-adta Péterkéje!
 Még mi nem volt a bibéje!
 Sem kalapja, sem mentéje,
 Sem a sarkantyú zenéje,
 Nem kell neki róka málja,
 Sem a szomszéd bibliája ;
 Nem kell neki bor, galuska,
 Debezzeg kell a Juliska,
 Bár negédes és hamiska,
 De, vidor, szép és piroska.
 Sem ehetnék, sem íhatnék,
 Csak Julcsával nyájaskodnék.

«Ej Petikém, szép fiam, hát
 Ez a baj!
 Gondom lesz rá, hogy nagyot nőj
 S meg ne halj.
 Most takarodj iskolába
 Rossz fiú!
 Meg ne lássam, hogy pityergesz,
 Félre bú!
 Iskolában a Juliskát
 Elfeledd :
 Isten éltet, tíz év mulva
 Elvehet'd.»

AZ ÉLŐ SZOBOR.

Szobor vagyok, de fáj minden tagom ;
 Eremben a vér forró kínja dúl ;
 Tompán sajognak dermedt izmaim ;
 Idegzetem küzd mozdúlhatlanúl.

Szemeim előtt képek vonúlnak el
 A népemésző harcok napiból :
 Véráldozók a szent, örök jogért,
 S bérért ölők észak csordáiból.

És látom gyermekimnek árnyait,
 A vég csatában elhullottakét,
 Varsó falán s az égő falvakon
 Vad üldözőmnek vérrel írt nevét.

És hallom a vesztett csaták zaját,
 Az árulók bal suttogásait,
 S fejökre hajh le nem zúdíthatom
 A megcsalottak szörnyű átkait.

S nem sírhatok, bár hő zápor gyanánt
 Szememben a könny százszor megered :
 Midőn kiér a zord világ elé,
 Hideg, kemény jéggyöngyökké mered

Agyamban egyik örült gondolat
 A másikat viharként kergeti :
 Szent honfitűz, mely áldozatra kész,
 Srút hitszegés, mely nyomban követi :

S a bal szerencse minden ostora,
 Mely népem' érte annyi vér után;
 Magas dicsőség a harc reggelén ;
 Inség, halál, gyalázat alkonyán.

S szívemben — oh mondhatlan szenvedés !
 Lázongva forr a szent boszú heve ;
 Gyúlt hoz az, mely ön gazdlájára ég,
 Kit nem ragad ki szomszédok keze.

S holott örökké él a fájdalom,
 Nehéz mellem sohajjal van tele ;
 De rajta áll megbüvölt gát gyanánt
 A szenvedő szív márvány fedele.

Nem szólhatok ; nyögésem néma jaj ;
 Szó és fohász kihalnak ajkimon.
 A gondolat s az érzés ölyvei
 Csak benn tenyésznek gyötrő lángimon

Emelten függ a harcra szomju kard,
 De nem mozdulnak a feszült karok ;
 Dermedten állnak lépő lábaim,
 S nagy kínjaimtól el nem futhatok.

Oldódjatok, ti mezkövült tagok,
 Szakadj fel dúlt keblemből, oh sóhaj!
 Légy mint a földrendítő éji vész,
 Bútól haragtól terhes és szilaj.

S te elnyomott szó hagyd el börtönöd'.
 Törj át a fásult nemzedék szivén,
 Hogy megcsendüljön minden gyáva fül
 Mennydörgésedtől a föld kerekén.

Kevés, de nagy, mit szólni akarok :
 «Ember, világ, természet, nemzetek!
 Ha van jog földön, égben irgalom,
 Reám és kínaimra nézzetek!?»

EMLÉKSOROK.

I.

Fáy Andrásnak.

A kétes csillag mily sorsot küld le hazánkra.
 Nincs bölcs a földön jóslatot adni tudó ;
 De ha erős akarat fűz láncot honfi szivekből,
 És soha nem fordúlt arccal az ügyre tekint.
 Aggodalom nélkül mehetünk a sorsnak elébe :
 Élni fog a nemzet s állni szilárdan a hon.

2.

B. Wenckheim Máriának.

Ép legyen és lelkes, testben, szellemben erős faj.
 Mely tőled létét nyerte, az új ivadék,
 Hogy látásoknál mondhassa örömmel a honfi :
 Aki szülé őket, szép anya, jó anya volt.

3.

Adorján Boldizsárnak.

Költő lenni ha vágysz, költs el búbánatot és bajt.
 S tartsd meg örömdíjúl amit az élet ajánl :
 Én másoknak adám örömét rövid életidőmnek,
 S rajta nevet szerzek és örök életű kint.

4.

Másnak.

Sok, rideg álomként az egekben kergeti üdvét :
 Más a földi javak kéjzönébe merül :
 Téged boldoggá lelkednek erénye avasson.
 S áldását szerelem hű keze adja reá.

5.

Álom és való.

Álmodjál örömet, s ha fölébredtél, ne csalódjál,
 És ha : csalódásod szebb öröm anyja legyen.

6.

Álmodd ifjúság szép álmait, és ha fölébredsz,
 A sejtett szerető karjai fogjanak át.

7.

Bú és öröm.

Ismerj meg bút és örömet : rövid éj legyen a bú,
És az öröm hosszú, boldog aranykori nap.

8.

A természet örök könyvét forgatni ne szünjél :
Benne az Istennek képe leírva vagon.

VILÁGZAJ.

Dec. 1841.

Megmozdult egy sír, s vele mozgani kezdte a tenger,
Ős koronáival a földteke ingadozott ;
S újra düh, harc s mind ami viszály rettent vala egykor,
Szaggatták a kór emberiség kebelét ;
Újra felállt a nép osztozni világokon, és a
Béke derült arcán át vihar árnya repült.
Honnan e zaj és honnan e vész? A harcok urának
Holttestét vitték által a tengereken.

VIRÁG ÉS PILLANGÓ.

Szállj le, szállj le, szép arany pillangó,
Kebelemre szállj le, kis csapongó!
A mezőnek én vagyok virága,
Kikeletnek zsenge ifju ága.
S égek érted első fájdalommal,
Mely szívemből könnyet és fohászt csal.
És fohászom illat a szelekben,
Gyenge harmat a könnyű szememben.
Szállj le, szállj le, szép arany pillangó,
Kebelemre szállj le, kis csapongó!

Egy kis ég van a könnyű cseppjében,
 Lelkem száll az illat özönében.
 Jer, fürödjél e könny-ég árjában,
 Vagy szunyadj el illat mámorában.
 Szállj le, szállj le, szép arany pillangó,
 Kebelemre szállj le, kis csapongó!
 Egy rövid nap tüneménye létünk,
 Elmulik, míg örömet cseréltünk.
 Éljük át e kort egy pillanatban,
 Mely gyönyörtől s üdvtől halhatatlan.
 Jer, boríts el fényes szárnyaiddal,
 Szídd ki lelkem mézes ajkaiddal ;
 És ha édes életed kifárad,
 Szemfedőd lesz hervadó virágod.

EGY POLITIKUS KÖLTŐHÖZ.

I.

Ócska tanácsokkal, köpönyeggel zápor után jársz,
 A szájtátó had zajjal utánad üvölt ;
 S új ivadékok előtt kezdődik a régi mulatság :
 Házi gerendáddal szálka hibákra nevensz.

2.

Van hiba, van bennünk ; de mi rajta segíteni óhajtunk,
 S elhárítani mind, ami viszályra vezet.
 Ám te gyűlölséget gyujtasz s polgári hasonlást :
 Illy áron nem kell, bármi nagy, amit ajánlsz.

Feketeségek.

3.

Téged mint bölcszet Priesznitz tintába fürösztött,
 És most versekben izzadod azt ki nekünk.
 A vers szép és jó. És nincs is benne igazság ;
 Nem csoda csak nyavalyát hajt ki az újkori gyógy.

4.

Amerikának hát vannak feketéi? Nekünk is ;
 Nálunk a feketék szóemelője te vagy.
 Ott azokért sok tiszta kebel küzd szóval, írásban :
 Téged méreg bánt, hogy szünik a botidő.

5.

«Volnánk bár kissé feketére születve.» Nagyon szép
 Volna ; de nem mennénk Amerikába veled.
 A mi hazánk itt van, s gondunk lesz rád is ezentúl,
 És ha fehér nem léssz, cimbora, mosni fogunk.

Rövid törvénykezés.

6.

Gyors törvénykezetet nevezél «lámpára kötésnek» :
 Szólj magad : őszintén volt-e kimondva e szó?
 Ily tanokat terjesztve hizelkedel a butaságnak,
 S elfeleded, hogy ez az, mely con amore akaszt.

Mi kell?

7.

«Nem kell hát takarékpénztár, lópálya, hanem más!»
 Ily bagoly úrfiakat hallani többeket is.
 Mindig mást keresők, mint ami sikert mutat és van.
 Napra ki! lássunk már töletek is valamit.

Sár, por.

8.

Mert nem adózunk, gyermekeidet sár porba fulasztod ;
 Ez, ha boszú, legalább nagyszerű és igen új.

Szavazat és a tömeg.

9.

Kell szavazat, s gúnyolva beszélsz a képviselőtről,
 Mert megvesztegetett s részeg alapja inog.
 Bölcsen! ez úton majd megnyerheted a nemes osztályt ;
 Csúföld részegnek s megteszi amit akarsz.
 Vagy tán fegyverrel fogsz tőle csikarni? Apollo!
 Adj neki lantja helyett üszköket és buzogányt.

Vesztegetés.

10.

Nemcsak lélekadó bortól részegszik az ember,
 S nemcsak ajándékpénz, ami megejti szívét,
 Megveszlek szóval, hivattal, félelem által,
 S fondorságokkal lángba borítom agyad.
 Megveszek így ötvent, meg százakat ; a sok ezernél
 Elfogy erőm : itt még a borözön sem elég.
 És ámítani nagy tömeget sok időre veszélyes,
 Míg a néhánnal könnyű az alku nagyon.

Az egy és sok.

11.

Emberek a tömeg is, még inkább ember egy ember :
 Gyarlósága nagyobb, s ha van, erénye dicsőbb.
 Nagy Cæsarok után feltűnnek az ördögi Nerók,
 És ki vesződik, küzd, vérzik alattok? A nép.

Áldás.

12.

Áldást, így szólasz, ne csikarjunk. Jó, legyen úgy bár ;
 A kicsikart áldás nem lehet üdvöt adó.
 De azután békén legyetek, ha ki isteni áldást
 Önmaga szerzend, nem kérve az emberekét.

Vontató.

13.

Dicséred, hogy a pór terhén könnyíteni törekszünk,
 S hogy vontatni szününk általa, nem javalod.
 Szánod a pórt s mégis rajtok szánkázni szeretnél :
 E szabadelműség szép, de felette gyanús.

Önkormány.

14.

Üdvös az önkormány, a hely szükségeit érző,
 A főnek sok ezer kéz-segedelmet adó.
 S jární tanít jókor, mozdulni szabályos erővel,
 Hogy bizton tudjunk menni a vész idején.
 A koronás főért ily nép vért s éltet ajánlott :
 A csak nyögni tanúlt nem teve, szólhata így.
 S mégis ez intézményt dacnak nevezed te megyénkben :
 Józanság ellen dac vala szólanod így.

Világ.

15.

Széchenyiről szólal, elkárhoztatva «Világát»,
 Melyre az éj kiderült s kezd vala látni a vak,
 Melyre megindúlt a rég pangó vér ereinkben
 S a haza szíve felélt százados álom után.
 A haza hű fia ő, nem fog sülyedni, ne félted :
 Nagy munkájának bére a nemzeti üdv.

Búcsú.

16.

Mit versben vétél, tetteken helyre hozandod,
 Régi barátságból mondom el e hitemet.
 Verseiden tán még egy időig lesz ki kacagjon :
 Szebb díjt, mint kacagást, tetteid által arass.

VIZGYÓGY.

A víz kétes elem, a földet előnti, de táplál ;
 Gát, de merészeknek pálya világokon át.
 Gyötrelmes keserű, ha szemedből bú satolá ki ;
 Kéj, ha öröncseppként ömlik el arcaidon.
 Árja megöl, de szelíd gyógyszerré lesz, ha beteg vagy,
 S szűz forrásaiból visszajön életerőd ;
 Természettől nyert a víz kétféle hatalmat,
 Isteni áldássá tette az emberi ész.

A KRIVÁNON.

Itt állt egy távol népnek szabadelmű királya,*
 S a föld szépségén lelke gyönyörbe merült.
 Vajha ne csak földjét tudják bámulni hazánknak ·
 Nemzete légyen erős, s tettei híre dicső.

HÁLÁDATLANSÁG.

Hazudság amit írtam
 Lánykák szerelmiről :
 Ők engem nem szeretnek,
 Nem egy a száz közül.

De én szerettem egy lányt,
 Sőt kettőt, sőt tizet,
 Szeretni hajló voltam
 Egész egy sereget.

Mint ége szivem értök,
 Ahány van öszvesen.
 Oh mint szerettem őket
 Oly hévvel, oly hiven.

* Fridrik Auguszt szász király 1840 aug. 4.

S a háladatlan faj mint
 Jutalmaz mindezért :
 Csak egy sem adja szívét
 Oly sok szerelemért!

AZ ÚRI HÖLGYHÖZ.

Fürtidben tengervészes éj,
 Szemekkel, mint a csillagtűz ;
 Hol annyi gög és annyi kék,
 Ki vagy te márványkeblű szűz?

Bírván az istenek minden kegyét,
 Imádva iérfiaknak általa,
 Szép és dicső, s lélekben oly setét,
 Milyen derült arcodnak hajnala.

Nincs hát remény? nincs semmi kegyelem?
 Hiába minden esdeklés szava?
 Hiába kér a leghőbb érzelem?
 Nem olvadoz fel hő kebled hava?

Egy eskü kell, egy néma fogadás :
 «Szeretni e mindent adó hazát!»
 Mért hát szemedben büszke tagadás?
 Mért áruló a hang, mit ajkad ad?

Pedig nem mondhatod, hogy nincs szived.
 Szeretsz pompát, hizelgő csapodárt,
 Hintót, lovat, sőt hitvány ölebet,
 És selymidért imádod a bogárt :

Mind állat, és hívságos semmiség,
 Hizelgőd is, ki hűséget hazud!
 És mégis, mégis — oh türelmes ég! —
 Kedélyed rajtok édelegni tud.

Míg a könyűk hiába fénylenek
 A hon szemén! — Hah gőgös Goneril,
 Megemlékezz', hogy vannak istenek,
 S még van kezökben bünt torolni nyil!

Az apaátok teljesedni fog,
 Az apaátok súlya szörnyű lesz :
 «Tennen fajodban éljen ostorod,
 Csaljon meg akit legjobban szeretsz.

Hervadjon el szépséged! a gyönyör
 Váljék utálattá ha ízleled ;
 S midőn panaszban bánatod kitör,
 Legyen kacaj reá a felelet.»

De nem, te nem vagy bűnös. Nevelőd
 Jellemtelen kornak volt gyermeke.
 Gyengéd szived hajlott a kény előtt,
 S megvette a szellemtél hidege.

Mi vagy te most? Kérdezd meg magadat.
 Angol talán? vagy német, francia?
 Igen, ha megtagadnák fajokat ;
 De ah előttök a szentség a haza!

Te azt nem ismered, — nincsen hazád —
 Nincs nemzeted, — nincs mondható neved.
 És ami van, gyalázat szennye rád!
 Mert esdeklő szülődet megvted.

Erényeidnek senki sem hiszen ;
 Mert ami fő, nincs meg sugári közt ;
 Csillag vagy tündöklő és üdvtelen ;
 Félünk, csodálunk, mint az üstököst.

Asszony vagy, a leggyarlóbb, semmi más!
 Nemednek nincsen tiszteltebb neve :
 Gyöngéd, hol annak lenni árulás,
 Szivetlen, ahol égnék kellene ;

Buzognod e hon- és e nemzetért,
Mint égnek minden nemzet hölgyei :
Nem kérünk munkát s áldozatra vért ;
Miért esdünk : részvéted kegyei.

S mindeddig ezt te megtagadhatád!
Láttad, miként küzdénk és epedünk,
S csak egy enyhítő szót nem monda szád ;
Könnyed nélkül mi kín volt vérzenünk!

De még előtted áll egy új világ,
Anyára vár egy újabb nemzedék :
A kard, s erényed a fő polcra hág,
Neved dicsőség lángtüzében ég.

Mit szűz hevében égő szív teremt,
Költőt, művészt, hőst és nagy férfiat,
És mindent, ami szép jó, tiszta, szent,
Tőled, nemedtől várjuk hogy megadd

Kezedben a gyermeknek álmai,
Tündérvilága lelkes ifjúnak,
A férfi boldogsága ; játszani
Ily drága kincsek nem adattanak.

Emeld fel bájaidnak zászlaját,
Utánad kelnek a hon jobbjai :
Gyönvör lesz túrni hosszú éven át,
Ha díjt szelíd kezed fog nyujtani.

Teremtsd elő azon dicső időt,
Hol a magyar szó s név imádva lesz ;
Midőn kegyelmet nem nyer szűd előtt
Ki e kettőnek ellenére tesz.

A kisdedeknek néma szája kér,
Hogy adj nekik hazát. Ne vond meg azt.
Áldás vagy átok vár e válaszáért :
Határozz, és kimondtad sorsodat.

A SZOMJU.

(Laurához.

Szomjas vagyok ; de nem bort szomjazom,
 És szomjamat vízzel nem olthatom.
 Nem oltaná el azt a Balaton,
 Nem a mézes szőlőjű Badacson.
 Én lángot szomjazom, lángot, tüzet,
 Szemed tüzében játszó lelkedet ;
 Szomjúzom a hajnalt szép arcodon,
 És a mosolynak mézét ajkidon.
 Szomjúzom édes és forró sohajt,
 Mit kebled titkos szenvedélye hajt ;
 És szomjúzom kebled hullámait,
 Szívednek minden dobbanásait ;
 Szomjas vagyok, leánykám, bájaidra :
 Hibáid-, erényed- s minden titkaidra.
 Jőj, lelkem várja édes ajkidat :
 Ne hagyj elveszni szomjuság miatt.

LAURÁHOZ.

Rád nézek, mert szeretlek,
 Rád nézek, mert gyűlölsz ;
 Míg bájaid veszélyes
 Dacával meg nem ölsz.

Rád nézek, mert gyönyört ád
 Szemlélnem arcodat ;
 Rád nézek, mert öröm lesz
 Meghalnom általad.

Rád nézek, mert talán még,
 Egy kisdéd percre bár.
 Gyűlölség és szere műnk
 Cserében visszajár.

Még akkor érzeződ csak
 Mi a szívgyötrelem,
 A mostohán viszonzott,
 A gyűlölt szerelem.

Még akkor sínenéd csak
 Kegyetlenségedet,
 S nem hagynád ennyi kín közt
 Elveszni lelkemet.

NÉVNAPRA.

Úgy áldjon Isten meg neved napján,
 Hogy beérhesd vele minden órán.
 Legyen élted mint a virágos fa :
 Remény s öröm virágozzék rajta.
 Mely sok szívnek keserű gyötrelem,
 Legyen neked édes a szerelem.
 Igaz legyen s mindig hű, szeretőd,
 Ki jobban szeressen, mint te szeretted őt.
 Bánat ha ér, legyen az rövid éj,
 S utána hosszú boldog nap a kéj.
 S bárhova visz tőlünk a szerencse,
 Lépésidet emlékünök kövesse.
 S rokon érzet tartson köztünk hidat :
 Te se felejtse távol barátodat.

FÓTI DAL.

Okt. 5. 1842.

Fölfelé megy a borban a gyöngy :
 Jól teszi.
 Tőle senki e jogát el
 Nem veszi.
 Törjön is mind ég felé az
 Ami gyöngy :
 Hadd maradjon gyáva földön
 A göröngy.

Testet éleszt és táplál a
 Lakoma,
 De ami a lelket adja,
 Az bora.
 Lélek és bor két atyafi
 Gyermekek ;
 Hol van a hal, mely dicső volt
 És remek?

Víg pohár közt édesebb a
 Szerelem.
 Ami benne keserű van,
 Elnyelem.
 Hejh galambom, szőke bimbóm,
 Mit nevensz?
 Áldjon meg a három Isten,
 Ha szeretsz.

Érted csillog e pohár bor,
 Érted vív,
 Tele tüzzel, tele lánggal,
 Mint a szív ;
 Volna szívem, felszökелne
 Mint e kút,
 Venni tőled vagy szerelmet,
 Vagy bucsút.

Hejh barátom, honfi társam,
 Bort igyál,
 Víg, komor, vagy csüggeteg vagy.
 Csak igyál.
 Borban a gond megbetegszik,
 Él a kedv.
 Nincs a földön gyógyerőre
 Több ily nedv.

Borban a bú, mint a gyermek,
 Aluszik,
 Magyar ember már búsult sok
 Századig.

Ideje hogy ébredessen
 Valaha :
 Most kell neki felvirúlni
 Vagy soha.

Bort megissza magyar ember,
 Jól teszi ;
 Okkal móddal meg nem árthat
 A szeszi.
 Nagyot iszik a hazáért
 S felsívít :
 Csakhogy egyszer tenne is már
 Valamit.

No de se baj, máskép leszen
 Ezután ;
 Szóval tettel majd segítsünk
 A hazán.
 Ha az Isten úgy akarja
 Mint magunk,
 Szennyet rajta és bitor bünt
 Nem hagyunk.

Rajta társak hát, igyunk egy
 Húzamost ;
 Bú, szerelmek, házi gondok
 Félre most :
 A legszentebb-, legdicsőbbért
 Most csak bort,
 De ha kellend, vérben adjunk
 Gazdag tort!

A legelső magyar embér
 A király :
 Érte minden honfi karja
 Készen áll,
 Lelje népe boldogságán
 Örömét,
 S hír, szerencse koszorúzza
 Szent fejét!

Minden ember legyen ember
 És magyar,
 Akit e föld hord s egével
 Betakar.
 Egymást értve, boldogítva
 Ily egy nép
 Bármí vésszel bizton bátran
 Szembe lép.

Ellenség vagy áruló, ki
 Hont tipor,
 Meg ne éljen, fogyjon élte
 Mint e bor.
 Áldott földé szép hazádnak,
 Drága hon,
 Meg ne szenvedd soha őket
 Hátadon!

S most hadd forrjon minden csepp bor
 Mint a vér,
 Melyet hajdan frigyben ontott
 Hét vezér ;
 S mint szikrája a szabadba
 Felsiet,
 Úgy keresse óhajtásunk
 Az eget.

Légyen minden óhajtásunk
 Szent ima,
 S férfi keblünk szent imáink
 Temploma.
 És ürítsük a hazáért
 E pohárt :
 Egy pohár bor a hazáért
 Meg nem árt.

Érje áldás és szerencse
 Mindenütt,
 Ahol eddig véremésztő
 Seb fekütt.

Arca, mely az ősi bútól
Halovány.
Felderüljön mint a napfény
Vész után.

Hű egyesség tartsa össze
Fiait,
Hogy leküzdje észak rémes
Árnyait :
Künn hatalmas, benn virágzó
És szabad,
Bizton álljon sérthetetlen
Jog alatt.

S vér, veríték vagy halál az,
Mit kíván,
Áldozatként rakjuk azt le
Zsámolyán,
Hogy mondhassuk csend- s viharban :
«Szent hazánk!
Mégfizettük mind, mivel csak
Tartozánk.»

VÉG.

Ég tisztán, mint a szent oltár lángja hazádért,
Küzdj fel az érdemnek sziklatetője felé ;
Mik marad a lángból? tört szíved hamva, s fölötted
Tán emlék, mellyel csúfol a hála s halál.

SÍRVERSEK.

Nő és anya.

I.

Emléket kérek síromba leszállva, s ez emlék
Férjem s gyermekeim szívbeli gyásza legyen.

2.

Hű nőért a férj, az anyáért gyermekek, a jó
 Testvérért a család bűnnek eredve zokog.
 Őt a halál keze érinté, s az előle futónak
 Nem maradott más, mint e könnyöretlen öböl.

3.

Későn, vajha minél későbbben lássalak ismét,
 Kiktől válnom a sír néma parancsa idéz,
 És ne legyen rövid életemért bánattok emésztő ;
 Emlékezni reám hű szeretetnek elég.

Kis gyermek.

4.

Játszám s meghaltam ; játékim folytatom égben ;
 Nem lehetett Isten előtt játszva örülni tilos.

5.

Ketté vált a család ; én mentem ölelni a holtat ;
 Nem lehetett egyedül hagynom az édes anyát.

6.

A sírnak szentsége föld itt bú és bajok ellen :
 Éltél volna soká, nem vala biztos e sors.

ŐSÖK.

Míntha nem őstől származnál, légy tetteid által
 Őse családodnak, s a haza áldani fog.

FELEDÉS.

Elfelejténélek,
Ha tudnám
Hogy azután békén
Alunnám.

De ha elfelejtlek,
Meghalok ;
Innen új világra
Virradok.

Álmodoznám fényes
Reggelig,
És mulatnék késő
Éjfelig ;

S van-e angyal ott is
Mint te, lány,
Kit szeressek oly hűn
S igazán?

V. P. KISASSZONYNAK.

Nov. 20. 1842.

Szereted-e jó szüléidet
És barátid és testvéridet?
Szereted-e forrón jegyesed?
Szeretnek-e ők is tégedet?

S boldogok-e ifjú napjaid,
Elméd gondolatja s álmaid?
S a remény nem biztos kincse-már,
Mely szivedben megváltóra vár?

Aki nézi nyájas arcaid
És szemeid, hol üdvvé lőn a hit,
Megtalálja, amit kérdezett :
Rajtok él a legszebb felelet.

Úgy szeretsz, hogy boldoggá tehesz,
S vagy szeretve, hogy boldog lehess :
Két szerencse, milyet sors nem ad,
Ten szived mennyéből szálla rád.

S volna bár oly dúsan örömem,
Mint e szót alig hogy ismerem,

Örömidhez mit sem adhatok :
Érzeményid olyan boldogok.

Jó kívánat, ami még maradt ;
Evvel tisztelem meg nászodat :
Élj soká és meg ne éld soha,
Hogy szerencséd hozzád mostoha.

MÁK BANDI.

Esküszik Mák Bandi, a szomszéd is hallja,
Hogy fejét szomorú bujdosásnak adja,
Földetlen földig megy, mert Böske megcsalta!
Vele nyájaskodott, szívét másnak adta.
Ballag, ballag, már is megy a kertek alatt,
Játszik tóban a hal, de ő nem fog halat.
Nehéz káromkodást kever sohajtással,
Szája keseredik sokféle adtával.

Ballag, ballag Bandi s amint ott elballag,
Hol tó felé nyílik a kis sötét ablak,
— Hejh sokat mulatott annak közelében —
Most harag és nagy bú forog elméjében.
Megáll, nagyot sóhajt, nézeget befelé,
De Böske még nem jön a kerten kifelé,
Bandi megindul, de bundáját honn hagyta :
Haza kell még menni, ez a gondolatja.
Megy, megjön s a bundát a tó szélén leteszi :
Hejh nehéz a bunda, mert nagy bú terheli.
Csak sóhajt, csak búsul, és csak néz befelé,
Hiába! Böske még nem indul kifelé.
Mert a felső színben a tehenet feji,
Gyakran fohászcodik és hullnak könnyei.
Megint csak megindul Bandi, de nem mehet.
Cifra bokréta van tükörfia megett ;
A hitetlen Böske még tegnap kötötte,
Nagyon megkívánja, haza megy érette.

Lassan megy, mint akit akasztani visznek :
 Nem lehet több kínja vesztendő embernek.
 Hiába, hasztalan, már megint csak itt van :
 Föld is nyög alatta nehéz bánatjában.
 De Böske csak nem jön a kerten kifelé,
 Akármint tekintget Mák Bandi befelé.
 Harmadszor is Bandi még csak haza megyen,
 Gondolja, valami tán még van a szegen.
 Van is ; de nem egyéb, egy üres tarisznya ;
 Azt nagy szomorúan nyakába akasztja.
 Most már nincsen többé, miért haza menjen ;
 Ideje, ha akar, hogy útnak eredjen.
 Immárom megyen is végső elszánással,
 Szárcsa, réce nézik vidor bámulással ;
 Egy szikrát sem félnek nehéz bundájától,
 Lesütött fejétől, lassu járásától.
 Ha ő velök együtt most madár lehetne,
 A tó fenekére mélyen lemerülne,
 Megfogódnék a nád keserű torzsában,
 Ott halna meg a nagy víz alatt buvában.
 De ő már csak megyen ; mert nyakán az iga,
 Bár szíve csikorog mint a rossz talyiga.
 S mit látnak szemei? Amint néz befelé.
 Böske csakugyan már megindult kifelé,
 Ólban és konyhában dolgát elvégezte,
 Lépéseit ide jó Isten vezette.
 Fekete szép haját a nap ragyogtatja,
 Szálló sugárait rajta elnyugtatja.
 Piros mint a pipacs sírástól orcája,
 Most is harmatozik két szeme pillája.
 S Bandi mint a részeg nem jár egyenesen :
 Utat kanyarodva Böske felé veszen.
 Szerelem és harag és bú fornak benne,
 Ha rossz csupor volna, tán el is repedne.
 «Hejh Böske, dolgozban úgy áldjon Istened,
 Amint megszolgáltad és magad keresed.
 Nézd, elbúsultomban lettem bújdosóvá,
 El is megyek én még, Isten tudja hová.
 Háromszor, mert sokat otthon íelejtettem,

Elkezdett utamból vissza-visszatértem ;
 Addig a fényes nap rajtam elnyugodott,
 Nagy bujdosásomban setétségnek hagyott.
 Azt gondoltam, ha még egy kis szived volna,
 Lejönnél s előmbe szemed világolna :
 Keskeny a híd nagyon, meglátnám az utat,
 Hozzád siettemben nem szegném nyakamat.»
 De Böske felel így : «Mit mondasz te nekem?
 Hogy büriin mentedben világolna szemem :
 A tűz sem világít, ha rá zápor esik,
 Szemem mint a sűrű zápor úgy könyvezik».
 Így szól és lemegyen, megbotlik a lába,
 Estében Bandinak borúl a nyakába.
 Bandi sem aluszik, Böskét megöleli,
 S nagy elbúsulással tovább, tovább viszi,
 Viszi és esküszik : «Bakony erdejébe
 Elviszlek, galambom, világ közepébe.
 Magas hegyek között őz és szarvas legel,
 Egy forrásból iszik szegény legényekkel.
 Ott terem a sok pénz vén zsidó zsebében,
 Kit zivatar kerget a csere szélében.
 Ott sütöd te nekem ingyen kenyereket,
 Meg nem vett vászonból varrod rét üngömet.
 Ott hallgatjuk együtt zöld erdő zúgását,
 Párja után nyögő gilice bűgását,
 Sátort út fölöttünk minden fának lombja :
 Te leszesz szívemnek szelíd vadgalambja». —
 De Böske így felel erre szép okokkal :
 «Jaj, nem jó ott lakni dühös farkasokkal.
 Zöld erdőnek lombja, száraz fának ága
 Sok szegény legénynek lett rossz mulatsága.
 Ne vígy tovább rózsám, látod úgy is megyek,
 Neked oltár előtt nagy esküvést teszek :
 Teljes életemben Isten úgy áldjon meg,
 Mint hozzád hű vagyok s igazán szeretlek».
 Erre nagy útból Bandi visszaindul :
 Bakony erdejéhez még képpel sem fordul,
 Szánt, vet, gazdálkodik szép feleségével,
 S megtelik a kis ház sok apró gyermekkel.

A MAGYAR HÖLGYEKHEZ.

Kell-e dal, szép és varázsló,
 Kell-e szép rege,
 Vészbe játszó és derűbe,
 Mint hazánk ege? -
 Van-e kedvetek figyelni?
 Mondhatunk egyet ;
 És ha tetszik, és ha kedves
 Mondunk ezeret.
 Vérünk lángja lesz dalunkban
 Forrongó meleg,
 Élet és világ regénkben,
 E nagy tönkeleg
 Könny- s mosolyból összeszöve,
 Víg, borús egünk,
 Könny- s mosolyból, melyeket mi
 Töletek veszünk.
 És a szőnyeg lesz kicsinded
 Csarnokunk falán
 Amit a szív s elme rajzol
 Bűvös asztalán :
 Nőerény és női szépség
 Angyalképei,
 És az édes hitszegésnek
 Szenvedései ;
 És a szellem, mely szeszélyes,
 Csínba öltözik,
 S önmagával s a világgal
 Folyvást küzködik.
 Egy hibázik műveinkhez,
 Nyájas napvilág :
 Az ti vagytok. — Ahol ez nincs,
 Nincs szellemvirág.
 Kis dolog lesz szép szemekkel
 Ránk lenéznetek,
 Csínos fejjel meghajolni
 Hogy ügyeljete ;

Kis dolog lesz, és nekünk nagy,
 Meghallgattatás :
 Kedvezéstek drága kincsét
 Hogy ne nyerje más.
 És ha néha rossz hevünkben
 Zordonak leszünk,
 Mert talán a féltés dúlja
 Fájó kebelünk ;
 Mert talán az idegenben
 Leltetek gyönyört,
 Míg bennünket elhagyottság
 Szégyenláza tört ;
 Megboszúlni könnyű mód van :
 Haragudjatok :
 A haragban békülésre
 Mindig kész az ok.
 S szép a szép szemek haragja,
 Mint villám s az éj.
 Ah, de édesebb a béke,
 Megbékülni kéj.
 Hagyjatok, de térjete meg
 Mint a kikelet,
 S dal, virág közt elfeledjük
 Könnyen a telet.

HARAGSZOM RÁD.

(Laurához.)

Haragszom rád, mert fürtöd fekete,
 Haragszom rád csalárd kék szemedért,
 Mely rám oly bűvös láncokat vete,
 Haragszom rád kegyetlen ajkidért.

Haragszom rád, mert nyugtom elveszett,
 Haragszom rád szilárd erényidér',
 S mert bájid elrabolták lelkemet :
 És nincs remény, hogy többé visszatér.

MESE A RÓZSABIMBÓRUL.

Bezerédj Flórikának.

«Nyílj ki, nyílj ki, rózsabimbó,
Nincsen már tél, elment a hó :
Nyílj ki rózsaszál.
Szíjak csókot ajkaidról,
Részegüljek illatodtól :
Érjen bár halál.
Egy parányi perc az életem,
És ha nálad kéjben éltem,
Kurta vigasság :
Megalok nagy örömemben,
Meg, ha nem szeretsz, keservben :
Nyílj ki szép virág.»

„Csak élj, te csapodár :
Ísmerlek rossz madár.
Nem vagy te pinty, nem vagy te cinke,
Bár könnyű vagy s nagyon picinke.
Te mézes lepke vagy,
És hitszegésid híre szörnyű nagy.
Arannyal hintvék szárnyaid,
De alattok nincs egy szikra hit.
Virágról elreppensz virágra,
S maradnak tőled árvaságra.
Megnyílnom nem szabad neked :
Vidd el tovább csalárd szerelmedet.”
Így szólt a lepke és a rózsaszál
Egy kis patak zengő hulláminál.

S hogy zöldült a haraszt,
Szomjúzván a tavaszt.
Kijött a méh :
Elnézdelé,
Hol van virág, hol van levél,
S leszállt a naptól enyhe dél.

És minden oly derült vala
 Az új napon ;
 Döngött a kised méh dala
 Lassúdadon.
 Üdvözle fűt-fát, réteket,
 Minden határt,
 S a lég örömben reszketett
 Amerre járt.
 «Mi lény? mi hang?
 Mi lassú szózat reszket át a légen,
 Oly andalító, oly tünékeny?
 Ki az, ki itt barang?
 Ellenség, jó barát vagy-e?
 Reszkessek-e? örüljek-e?»
 Leszáll a méh
 Egy ág fölé,
 A rózsabimbó ellenébe :
 Megringatá magát a kis galyon,
 Kiváncsian hajlott elébe
 S így szólt kisértő hangokon :
 «Kis virágom, szép virágom rózsaszál,
 Mit vétettem, hogy előlem elbuvál?
 És itt hagysz a szép tavaszban
 Kínos-egyedül,
 Éhen, szomjan, fáradottan,
 Szeretetlenül!
 Oh nyílj ki gyenge rózsza,
 Nyisd meg szűz kebledet,
 Bocsásd a szomjuzóra
 Mézes lehelleted.
 Ha mézedet csak egyszer ízkelhetném,
 Illatba szálló lelked' érinthetném,
 Életemben szomjúságot
 Többé nem érzenek ;
 Mézeddel egy világot
 Megédesítenék.»
 «Ah kicsi méh,
 Oly szomjú s éh
 S oly fáradott vagy

És még szerelmes is,
 Hogy szinte lelked elhagy,
 Te kis hamis.
 Ez ám csak a keserves ének!
 Oly éhen lenni,
 Úgy szeretni,
 Ez már csak sok baj egy legénynek.
 Jer méhikém, enyhülj e harmaton,
 Mely itt remeg koránzöld ágamon.
 Az ég adá, a nap nem vette el,
 Neked hagyók, hogy szomjad oltsa el.
 De mézet, méhikém, nem adhatok ;
 Sem keblet én neked nem nyithatok :
 Feldúlnád mézért keblemet,
 S hervadni hagynál engemet.»»
 Ivott a méh
 S megrészegült
 A harmat szellemétől.
 Nem tűrheté
 Hogy így megszegyenült
 A rózsa kellemétől.
 Féltés, harag gyújták föl szellemét,
 És hallatott ily rémítő beszéd :
 «Várj, meglakolsz még, csalfa, dölyfödért ;
 Bátor szívünk ily játékhoz nem ért.
 Piros vagy most, te kis kacérkodó :
 Ijedtedben halvány léssz mint a hó.
 Ezren fogunk megvíni kebleden ;
 Ha kéjt nem enged, temetőnk legyen».

És a méh távozék,
 Mérgében sírva tört a légen át.
 Megismerék
 Hangjának erejéről,
 Mely jött szívének belsejéből,
 A méznek és gyiloknak bogarát.
 Kitért előle légy- és lepkehad,
 S amerre szállt, a pók is megszaladt ;

De reszketett a rózsza kebele,
 Vad borzadással s rémséggel tele.
 S szellőt küldött az ég ;
 Szelíd nyomán tündéri zaj
 Emelkedék,
 Mint egy sóhaj,
 Melyet sóhajtott kéj és fájdalom,
 Kebel, mit édes kinnak terhe nyom.
 És e sohajban vágy volt és remény,
 Mit kötve tartnak balsors, vagy erény,
 És e sohajban rejtezett vihar,
 Mit évek árnya még most eltakar ;
 Vak szenvedélyharc, mely sírhoz vezet,
 Vagy elvesz észet, szívet, becsületet.
 De a vihar megengesztelve lőn
 Könnytől és imától, melyet anya tőn,
 Ki síron túl kiterjesztvén kezét,
 Megáldja élő árva gyermekét.
 És e szellő, bár vésznek magva volt,
 Mint egy sóhajba fojtott sugalom,
 A rózsaszál körül hőn összefolyt
 S elaltatá varázsos hangokon.
 A rózsza mély szenderbe költözött,
 És mondhatatlan édes álma jött,
 Édesb a mennynél, tisztább mint a kéj
 S a szerelem, bár ennek titka mély.
 «Csak szenderedjél gyöngye kis virág,
 Neked még durva, zordon e világ ;
 Kifejlenél, a dér megsértene,
 Idő előtt hervadnod kellene.
 Csak szenderegj, míg egy szebb kikelet
 Elúzi végkép a bántó telet.
 Midőn a napnak engedend a föld ;
 És áthevül és léssen ifju, zöld.
 Midőn előjön a kis csalogány,
 S édes dalától fölzeng a magány,
 Ébredj te is, ha meghallandod azt,
 S egész kebelled szídd be a tavaszt.»

CS. M. KISASSZONYNAK.

Mintha szívem húrja volnál,
 Mely ha reng,
 Az örömtől lelkem háza,
 Melyben eddig gond tanyáza,
 Visszazeng ;
 Mintha lelkem ága volnál
 Tiszta s ép,
 Mely még ment minden hibától
 És a legdicsőbb sugártól
 Égi szép :
 Úgy tűnöl föl szellememnek
 Rokona,
 Mintha volnál boldog álmod,
 Mintha volnál boldogságom
 Jobb hona.
 Azt beszélnek, szőke, szép vagy
 És deli ;
 És szemednek pillantása,
 Mint az égnek megnyílása
 Kéj-teli.
 Szőke vagy-e, barna vagy-e?
 Mit tudom!
 De ha hallak és ha látlak,
 Hogy szeretlek, hogy csodállak,
 Mondhatom.
 Tiszta részvét és barátság
 Amit adsz,
 Lelked egyik szebb virága,
 Dús maradsz.
 Hát még akit dús szívedbe
 Fölvevél,
 Az lesz ám még csak szerető :
 Annak élte, lelke, üdve
 Te levél.
 A legédesebb titokkal
 Vagy tele.

Mint edény, mely mézzel árad,
 S édes lenni el nem fárad
 Kebele :
 Nekem is van nálad titkom
 Zálogúl,
 Hogyha jobb napom leszállna,
 Él az angyal, aki állna
 Pártomúl.
 Mondj imát, oh angyal, értem ;
 Hő imád,
 Mint sugár, mely visszatére.
 Eredete szent helyére,
 Üdvöt ád.
 És ez üdv nem lesz mulékony
 Földi jó ;
 Isten adja, védi angyal,
 Nem lesz ily üdv semmi sorssal
 Rontható.
 És míg életem delének
 Napja tart,
 Bizton járok és vidámon
 Nem rettegván már pályámon
 Több vihart.

KI A HAMIS?

A sok leány között	S ha néha rám tekint
Egy kettő ha van is,	— Az Isten áldja meg! —
Hazudtatok nekem	A kék s öröm miatt
Hogy a lány mind hamis.	Még lelke is remeg.
Im e kis barna hölgy	Nem érzek semmit is,
Könnyű, mint a madár,	Csak azt, hogy szeretem :
Ne higye senki is	Világnak gondjait
Azért, hogy csapodár.	E szóba temetem.
Őszinte, jószívű.	Mi gondom a világ?
Szemében lelke ég :	Ha őtet láthatom,
Ily szép világítást	Ha lelke szemem
Aligha láttam még.	Egében lakhatom!

SOK BAJ.

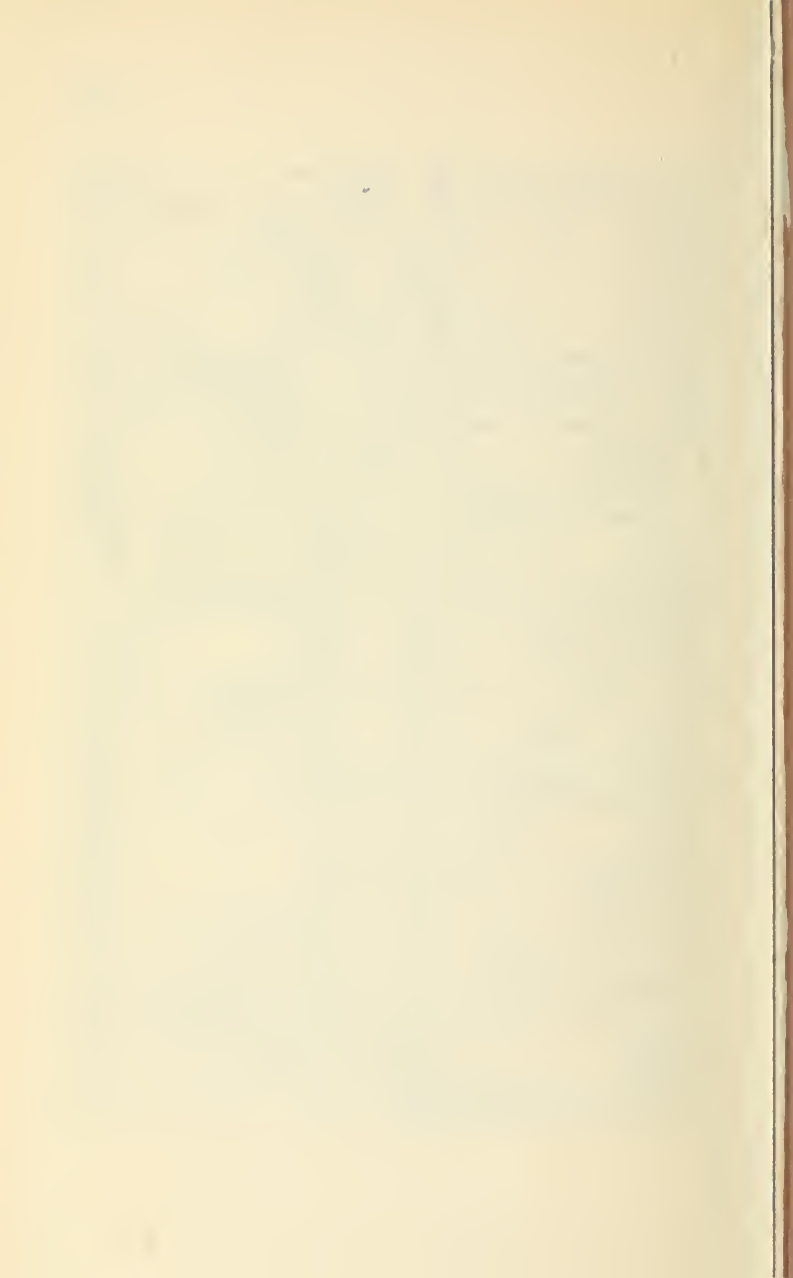
Mi lelt engem, én nem tudom,
Hej nagyon sok az én bajom :
Szeretni kell a rózsámat,
Tőle csókoltatni számat.
Karcú testét átkarolnom,
Ölelését elfogadnom,
Nézni rá s őt hagyni nézni
És szemétől el nem égni!
Van-e ily baj a világon,
Mint az én nagy boldogságom?
Félek, félek, hogy mulandó,
Mint az asszony változandó,
És ha egyszer elenyészett,
Minek akkor már az élet!

TARTALOM.

	Lap		Lap
A völgyi lakos	1	A szerelmes.....	33
Szigetvár	2	A szemek	34
A szánakodóhoz	3	Párja nincs	35
A hajnalhoz	4	A gyászkendő	36
A szellőhöz	5	Szilágyi és Hajmási...	37
A szerelmetlen	6	A buvár Kund.....	41
A fellegekhez	6	Toldi.....	43
Egy festett nefelejts		Hedvig	47
alá.....	7	A csermelyhez	51
A hitien	7	Vágy.....	53
A lanthoz	9	Vitkovics emlékezete .	53
Kis gyermek halálára	10	Egy költőre	54
A szép virág.....	11	Sas és fogoly	54
A tűnődő.....	12	Ilus panasza	55
Sejtés	13	Haj, száj, szem	56
Csaba szerelme ...	14	A bús legény	56
A szép leány	14	Pusztá csárda	57
Földi menny	16	Andor panasza	58
Utóhang Cserhalom-		Laboda kedve	59
hoz	17	Gábor diák	61
Árpád emeltetése ...	17	Szép asszony.....	62
András és Béla	18	A váró ifjú	64
Mikes bújá	19	Fekete szem	65
Csák	20	Kék szem	65
Kérelem	22	A szeretők	66
A magyar költő	24	Az éjféli ház.....	66
Verskoszorú.....	25	A hű szerető	71
Helvilához	25	A tihanyi visszhang ..	72
Túri nője	26	A hazafiak	72
Zrínyi	29	A siket lantos	73
Helvila halálán	31	Két hivatal	73
K. Matild dala.....	32	Egy kövér vendégfoga-	
A haldokló leány....	32	dósra	73

	Lap		Lap
Mohács I—II.	73	A patakhoz	91
Pusztaszer	74	A látogatók	91
Pázmán	74	A haldokló	91
Egri bor	74	Az átok	92
Dobó	74	Etele.....	92
Méh	75	Budai temető	92
Remete sírja	75	Elhagyott leány	92
A várakozó	75	A szerelemhez	93
Zrínyi a költő	75	Egy kibujdosott vég-	
Két gyermek sírja... ..	76	óhajtása	94
Egy jámbor szerzetes		Napoleon	94
sírverse I—II.	76	Klára Visegrádon ...	95
Az újítás ellenségeihez	76	A rózsa	95
Sziget	76	A lányka szobor előtt.	95
Hűség	77	Virág és szerelem ...	95
Kisfaludy Károly sír-		A csalfa leány	95
jára	77	Az elválók.....	96
A gyászkíséret	77	A szép szemek	96
Csák	77	A szerető óhajtása ...	96
V. Ferdinánd felgyó-		Szent László	96
gyulásakor	78	Hunyadi halála	96
A hitvtelenre	78	Tükör	97
A boldog	78	A nivatlan dalosok ...	97
A nándori toronyőr .	78	Kisfaludy K. emléke-	
Az elzárkozott	79	zete	99
Jelenkori szerelem ..	79	Az elhaló szerelem ...	100
Buksíhoz	79	Az ősz bajnok I—III.	101
Tittel halálakor	79	Szép Ilonka I—III....	107
Izmén sírjára	80	A hős sírja	111
Tűz és víz.....	80	A két politikus	113
Bús emlék	80	A hontalan	115
Szép és hű	80	Kemény Simon I—IV.	116
Szív.....	80	A rabló	127
Bús kert	81	A túlvilági kép	134
A puszta sír	81	Hűség	139
A magány	81	A szép hajadon	141
A kérő	82	A kis leány baja.....	142
Becskeréki	83	A jegyes sírja.....	143
Pásztorlány dala	86	Gyász és remény ...	143
V. Ferdinánd király-		Idához	144
hoz	87	A holdhoz	144
Salamon	89	Melyik jobb?	145
Magyarország címere .	91	Egy képszóborra	146

	Lap		Lap
B.-né emlékkönyvébe	146	Priesznitz.....	174
A szegény anya	146	Sírvers	174
Szózat.....	147	Miss Pardoe emlék-	
Berzsenyi emléke ...	149	könyvébe	174
Az özvegy	150	A Guttenberg-Al-	
Sírvers	155	bumba	174
Irvágy	155	Emlékezet	175
Az egerek	156	Vashámor	175
A philosophus vackor.	156	G. L. emlékkönyvébe	175
Egy tanácsadóhoz ..	156	W. G. emlékkönyvébe	175
Intés a vackorhoz ...	157	A hű lovag I—IV. ...	176
B. P. emlékkönyvébe.	157	Liszt Ferenchez	182
A klastrom	157	Éj és csillag	185
A féltékeny	157	Az unalomhoz	185
A színház nemtője... 158		Petike.....	187
A magyartalan hölgy-		Az élő szobor	188
höz	159	Emléksorok I—VIII.	190
Elhagyott anya	159	Világzaj	192
Erdei madárka	162	Virág és pillangó ...	192
Az elmaradók	162	Egy politikus költőhöz	
Pest, martius 13. 1838	163	I—XVI.	193
Az árvízi hajós	163	Vízgyógy	197
Tréfa és való	165	A Krivánon	197
Hiba	165	Háladatlanág.....	197
A sors adománya ..	166	Az úri hölgyhöz.....	198
Álom és valóság ...	166	A szomjú.....	201
Tanács	166	Laurához	201
Mosoly és gyötrelem .	166	Névnapra	202
F. E. emlékkönyvébe	166	Fóti dal	202
Búcsú	167	Vég	206
Pipiske	167	Sírversek I—VI.	206
Késő vágy.....	168	Ősök	207
M... szemei	169	Feledés	208
Piros száj	169	V. P. kisasszonynak ..	208
A megcsalt leány ...	170	Mák Bandi	209
Ő	171	A magyar hölgyekhez .	212
Emlékkönyvbe	173	Haragszom rád	213
Sas	173	Mese a rózsabimbórul.	214
Csalogány	173	Cs. M. kisasszonynak .	218
Sikináv	173	Ki a hamis	219
Sírvers	173	Sok baj	220
L.-né emlékkönyvébe	174		

PH
3132
K5
köt.13

Kisfaludy-Társaság
Élő könyvek

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
